

TOMPA LÁSZLÓ

NE FÉLJ!

ÖSSZEGYÜJTÖTT KÖLTEMÉNYEK

RÉVAI KIADÁS

TARTALOM

ERDÉLY HEGYEI KÖZT

REJTETT KINCS TUDÓJA
SZIKLAVÁR
TAVASZI ÁRADÁSKOR
TENGER, TE NAGY...
VIHARFELHŐK ALATT
CSILLAGTALAN ÉJJELI ÉG ALATT
KÜNN
MOZIREKLÁM
NOÉMI SENKI-SZIGETÉN
TAVASZI VIHAR
ÉJJELI HAVAZÁSBAN
VIRÁGZÓ FÁK ALATT
TŰNŐ SZÉPSÉGEK KERGETŐJE
IDEGEN FALUSI FOGADÓBAN
A PARTON
BÚCSÚZÁS
HALOTT KÖLTŐK...
ERDÉLYI VÉGZET ALATT
SZÁNKÁZÁS
NAGY FELKÉSZÜLŐDÉS
KISVÁROSI SÁROS UTCÁKON
ÚJ TAVASZ NYILADOZÁSÁN
ÉJSZAKI FÉNY, SARKVIDÉK
OH, GYERMEKEK...
EGYÜTT HAMUPIPŐKE LÁNYOMMAL
NYÁRKERESÉS ŐSZI KÖDBEN
A VÉNÜLŐ SALAMON KIRÁLY SZERELMES
ÉNEKEIBŐL
NOÉMI ÉS AZ ŐSZ
ELMARADT LOVAS ESZMÉLKEDÉSE
ÖREG FAUN
A LISZTES BOHÓC ÉNEKEL
MINDIG EGYÜTT!
ZENE
BOCSÁNAT NÉLKÜL
MINT RÉGI SZOBRÁSZ...
A SZENT FA ÁRNYÉKÁBAN
A HALÁSZ ÉS A SZELLEM
ŐSZI LÁTOGATÁS CSIPKERÓZSA
ERDEJÉBEN
ÖREG PÁR A TARLÓN
EGY ÚTSZÉLI MUTATÓFÁRA
GRIEG-MELÓDIÁKHOZ
AUTÓN
ESTE A GYŐZELEM UTÁN

ÉJSZAKI SZÉL

KALAUZ
FEBRUÁRVÉG
VÁGYAIM, A DÜHÖS KUTYÁK
A JÁTÉK-CSINÁLÓ
SZÜRET ELŐTT
TÉL JÖTTÉVEL

BÁBSZÍNHÁZ
RÖGHÖZ KÖTVE
KÍNOK TÜZÉN ÁT
KÉT FÉRFI ESTI SÉTÁN
A TAVASZ SODRÁBAN
TÁNCOS LOVAKKAL
TAVASZI DÉLELŐTT A RÓZSADOMBON
TAHITI BÉKÉJE FELÉ...
ÉJSZAKI SZÉL
TAVASZI ESŐ ZENÉJE
INTERMEZZO
ÚJ DÉVAVÁRA ÉPÜL
NAPOK, SZÜRKE SZEKEREK
EGY ÚJ FAUST SZERENÁDJA
A ZÜLLÉS ZÁTONYÁN
ERDÉLYI ARATÁS
NAPON
HAZUG, ALATTOMOS ŐSZ
ÉJI SZÁLLÁSON EGY VÉN VÁRTORONY
ALATT
HAVASI TÁJÉKON
VÉRÖZÖN FELETT
FORGÓSZÉL
ÁDÁM KACAG?
VIHAR
TAVASZODÁS
A MAGAM HALOTTI JELENTÉSÉÜL
MA DÉLUTÁN HAVAZOTT
KERESZTES LOVAG A SZENTFÖLDRŐL
HAZATÉR
ZENITH
MULT-JÖVŐ MESGYÉJÉN
ZONGORASZÓ
SZEMÉLYVONAT, III. OSZTÁLY
ERDÉLYI SZÁNTÓ-VETŐ ESTÉJE

NE FÉLJ!

FIATAL FA A HEGYEN
HALÁLBAMENŐK ÜDVÖZLETE
ÜLDÖZŐ FARKASOK ELŐTT
ÁGRÓL SZAKADT LEVELET...
RÉGI ÚT PORÁBAN
CSÖKÖNYÖSSÉG
MAGÁNYOS FENYŐ
ŐSZ JÖTTE ELÉ
ÁBEL SZÁMONKÉRETÉSE
DSINGISZ KHÁN
HALLGATAGON
MÁSHOL ÉS ITT
ZENÉT
KIS ÁLLOMÁSON
ÉNEK A KÉSŐI MEGBÁNÁSRÓL
KIÁLTÁS
VALLOMÁS

ERDÉLYI MAGASLATON
SZÍNES, MELEG ŐSSZEL
NE FÉLJ!
ÉLETGÁZLÓ ELŐTT
LESEN
NAPLÓLAP
ŐSZI SZÁNTÁS SZÉKELY HEGYEK ALATT
GALAMBOK
A VÉN SEPREGETŐ
A MESETÁLTOSON
ÁPRILIS
NYUGTALAN TAVASSZAL
SOFFŐR
HOSSZÚ TÉL UTÁN
MEGJEGYZÉSEK EGY FÉRFIFEJBE
TÉLI VIRÁGÉNEK
MÁJUSI HAJNALODÁS
KÖRUTAZÁS
AZ ÖRÖMSZIMFÓNIA
NAGY IDŐKBEN
NEM TUDOM...
KELJ FEL ÉS JÁRJ!
SÖTÉT KOR PUSZTÁIBAN
ÉG ÉS FÖLD KÖZT
BIRÓ ELŐTT
EMLÉK
RISOLUTO
MINT LOMBTALAN TÉLI ERDŐ...
ÉNEK A JÖVŐ GYERMEKEIHEZ
JÖNNEK...
MÉG VAN REMÉNY!
ÚTON A JÓSÁG ELÉBE
ERDÉLYI TÉLBEN

BÚS CSILLAGON

NYÁRI KALAND
KÚTBA ESTEM, - KI HÚZ KI?
BEFAGYOTT RÉVBEN
ÁRVA KUKORICASZÁL...
EGY LEVÉLBELI KÉRDÉSRE
SZÉKELY-ÜNNEPI VERS
CÉLTALANUL
ŐSZI ÜDVÖZLET
TALÁN BÚCSÚVERS
ILONA TAVASZI TÁNCA
ALKALMI VERS
HAMVADÓ ZSARÁTNOK ŐSZI TARLÓN
SIKOLY
ÉJSZAK FELÉ
EGY EMELETI ABLAK MÖGÜL
TÉLI DERMEDTSÉGBEN
MINEK MA VERS?
A MÁSIK SZOBÁBÓL
ESTE EGY SZÉKELY FESTŐNÉL
MEGHITT SZAVAK EGY ELKÖLTÖZÖTTHÖZ
BÚS CSILLAGON
ALTATÓ-DAL
ŐSZI HAJTÁSBAN
A MŰ
LÓFÜRÖSZTÉS
EGY VOLT-VADÁSSZAL...
RÁDIÓVERS
SZIDDHÁRTHA ÚJBÓL ELTŰNIK
EGY KEVÉLYKEDŐHÖZ
MINDEN FÉNY HÚNYTÁN
DECEMBER 21: LEGNAGYOBB
NAPTÁVOLSÁG

Erdély hegyei közt

REJTETT KINCS TUDÓJA

Szin Lajosnak

Rejtve lelkem rejtekébe,
Öreg-öreg fűz tövébe
Kincsek-kincse van elásva,
Nagy, fekete kutya őrzi.

Senki meg nem kapja, lássa,
Csak, aki a szót kimondva
- Óráját is eltalálva! -
A varázst le tudja győzni.

Kincskereső vágya, szomja
Vajjon vet-e lelket erre?
S vajjon mikor vet, ha még vet?
Múlnak hamar szakok, évek - -
De csak baglyok, denevérek
Surrognak a holdvilágnál,
Melynek fényén mohos fám áll.

Múlnak hamar szakok, évek - -
Fent elúszik egy-egy felhő.
De más erre senkisem jó.
S minden évvel mind alábbra
Hajlik a fűz egy-egy ága.
Ha lombjával holdfény játszik:
Már-már gyászfűz gyanánt látszik.
Lent a kincs meg elfeledve
Csak kallódik, pusztul egyre.
Talán soha ritka fénye
Nem vetődik föld színére,
Úgy múlik el, meg se látva -
És ügyet rá senkisem vet,
Hogy az, ami rejtve senyvedt:
Reves lom, vagy kincsesláda?!

SZIKLAVÁR

Sok meddő harc során,
Álmaim alkonyán,
Merdek úton önmagamhoz értem.
E magam: sziklavár,
Mely komor daccal áll
Csatatér fölött, felhős szürkességben.

Itt kapu, fal kemény,
S nincs áttató remény,
Meglépetéstől nem kell ijedeznem.
Más meg se közelít -
Csak villámok szelik
Fénylőn az eget olykor közelemben.

S csak néhanap, mikor
Izzóbb az estbitor,
Lépek ki vértben, magányom fokára.
S szemem a sík teret,
Hol mindenütt cselek,
S rémségek lestek: békélten bejárja.

TAVASZI ÁRADÁSKOR

A nap a vizek bilincsét megoldta.
Zavaros ár jó, partokhoz csapódva.
A fönti hegyek minden téli szennye
Itt rohan el most örvényben kerengve.
Talán áldássá lesz még valahol - -

S ha rombolás is a rendeltetése:
Romboljon, zúzzon, egy percet se késve.
Míg dühe szét a lankákon elárad,
Többé nem érzi feszülőn a vágyat,
Mely megláncoltan zaklathatta rég!

Beh zord bilincs is, melyet ránk a tél vet:
Megfagyott mozgás, élettelen élet!
Most csak rohanj hát, folyó, szabadulván.
Zúdítsa széjjel erejét a hullám:
Ami csak erő: zúgjon szabadon!

Ami csak erő: tengerré dagadjon.
Fullasztó rabság láncán ne maradjon.
Jaj, mert szomorúbb végzet, mint akármi:
Erőnket tudva, béklyós csendbe várni
Egy percre, mely tán sohse jó felénk.

Rád, elhívottra, várnak messze harcok,
Szavad, döbbentve, mérföldekre harsog.
Célnek futsz, míg én cél híján henyélvén,
Most riadt szívvel állok partod élén.
S im, kart lendítve, meg is áldalak:

Menj, mint a nyíl zúgj titkos távolokba.
Áldást hozón, vagy rombolón, de hatva.
Vígan vidd terhét öröknek, múltónak.
S vidd életemet is, játékhajómat,
Ha itt merül el, ha messzire jut - -

TENGER, TE NAGY...

Nagy Emmának

Tenger, te nagy, ki messze zúgva terjedsz,
Most fájva folyton feléd vonz a vágyam:
Sodródni rajtad napfényes dagályban,
Dagadó kedvvel, melyet gond nem ernyeszt.

Ne mindig csak e zárkózott hegyek,
Melyek közt rabbá rögződik a lélek!
De habok hátán feszüljek a szélnek,
Majd kék partokról álmok intsenek.

Oh, lelkem, lesz-e perc, mely ezt megadná?
Lendül-e szárnyad igazán szabaddá?
Vagy e vágyad is cselvetés csupán...

S úgy járhatsz, mint rab fenevad-király, ha
Résnek ront, mellyel durva gúny kínálja,
S véresre romlik óla rácsfalán - -

VIHARFELHŐK ALATT

Walter Gyulának

Olykor erre zúgva jönnek,
Hömpölyögnek
Vésszel vemhes fellegek.
Még csak egy perc és zihálva
Már az ég, s föld szent csatája
Szakad egybe komoran.

Futva búvik állat, ember,
S döbbenettel
Néz a súlyos égre föl:
Áldás kél-e végre lassan,
Vagy - amíg vad tüze harsan -
Ártó vihar zúg le majd?

Most a dermedt borzadásnak
Csöndjébe gyors villanás csap,
Harsonázva reccsenő.
Mintha fentről a hegyekből
Óriás-had
Iramlana bomlott hajjal,
Őrült lárma közt elő.

Hajlong a fák koronája,
Hangosabb a nők imája - -
S ekkor - - ennyi - - nincs tovább!
Hirtelen az ég haragja
Elharapja
Saját mérge szigonyát.

Rájuk fönti fagy lehelt-e?
Megmeredt a felhők rendje.
Az okát ki tudja: mi?
Majd mozdulnak, s szétsietve
Napnyugatra, napkeletre,
Elkezdenek oszlani.

Darabig még nyom az égbolt.
A levegő kénszagos.
S olykor itt-ott - de már messze! -
Rekedt hangját megeresztve,
Egy-egy felhő morgadoz.

De sötétig
Az is elhal, elenyészik,
Az éjnek sincs csillaga!
Csak időnkint, bús varázssal,
Lidércfényes lobbanással
Gyúl ki még az éjszaka!

CSILLAGTALAN ÉJJELI ÉG ALATT

Kietlen éjjel gyászsötétje!
Itt fényt ki is keresne még?
Köröskörül nincs semmi jó, - csak
Süket közöny, feketeség.

Az út rögzös, csak tép az ág is,
Amerre végzetem vezet.
Hogy napvilágra jussak innen:
Senkise nyújt segédkezet.

S mégis, bár üljön ezer ördög
Ez átkos, babonás körön:
Éjfél lehellő, rossz varázsát
Valamikor még áttöröm.

KÜNN

Benn zongoráznak!
Engem sötét, bús fenyőfák alatt
Hús harmat áztat.
De jól van így!
Míg fehér fénnel villanysugarak
Nyúlnak ki ferdén a nyirkos homokra,
Csak magam járjak itt magamba rogyva.

Ők üljenek csak benn a fény alatt,
Mint fészük pelyhén pihés madarak.
Kis lelküket a nyájas, tág szobákban
Hangok hulláma hintáztassa lágyan.
A dal nekik csak mákony, lenge hinta.
Szelíd szédület, melybe nincs veszély!
Hangzástól énjük már elandalítva:
Nem hat mélyebbre, gyilkos vágyba, kínba.
Schumann, Grieg lelke nekik nem beszél!
Nekik már azzal minden meg van oldva.
Ha tudják, mint megy át a dúr a mollba.

A vergődések viharát nem érzik,
S hogy van perc, mikor a fűszál is vérzik,
És fojtó bura fölöttünk az ég.
Oh nők, nipppek, csak nevetgéljete benn.
Nem sejtve felhőt, ártalmas deret sem.
Nekem száz kínom dühödt lánggal ég!
Én már tudom, hogy lopakodva jár,
S mindent levág az öldöklő halál. - -

De csitt, a szájam mily csúf szókat ejt még.
Csak meg ne hallják. Mienk a verejték!
Mienk a gond, mely sohasem henyél.
Mienk a kérges jobbágyi tenyér:
Szolgálni, hölgyünk ha lovára hág!
Minket csap eső, minket húz az ág...

S a fenyők is rá mintha mondanák:
Ez így is lesz, mert örök rendetek!
S kacagás csendül ott benn a falon túl -
Lábam alatt a kavics megcsikordul,
Árnyam a falon görnyedten remeg - -

MOZIREKLÁM

Pállott szag, zsongás, úri nők, inaskák,
S elől a vászon, vaksin és sután még,
Hogy rajta mindjárt fény meg árny cikázzék -
... Bizony finomnak nem finom mulatság!

S bizony nem élet, s nem is mély művészet.
De kell e játék az elállt agyagnak.
Sok lankadt vágyra ismét szárnyat aggat,
Hogy célra törni legyen mind-merészebb.

Akik előtt, hajh, mindig ott az árok,
S csak vágyzni tudunk rózsás ligetekbe -:
Most ungot-berket járhatunk lihegve,
S pompát is látunk, úri proletárok!

Ahogy a filmek folyamán adódik:
Vagyunk királyok, bölcsek, víg csavargók.
Életünk sokszor Tiszánál kanyargóbb.
Egy perc az égbe, - más a földre lódít.

S ha már letörtünk, lábunk csupa por, szenny,
Tikkadtan csak egy korty után dadog szánk:
A vászonról a kelyhet nyújtva, hozzánk
Halkan leszáll a hús-jó Henny Porten.

(1913)

NOÉMI SENKI-SZIGETÉN

Elborult fényű, rideg éjjelemben
Messzünnen még egy kis mécs belelángol.
Bús lélekvesztőn küzködő felé
Hívó szigetke rémlik fel az árból.

Valaha rég, vad viharok fokánál,
Hányatva vágyak perzselő szelében,
Egy percre sorsom sorsodhoz sodort,
Azóta jaj, beh más vizekre tértem.

Ám az emléked veszélyek között is,
- Melyeket rossz szél, balsors zúdított rám -
Velem volt mindig talizmán gyanánt,
Örvények mélyén, bős hullámok ormán.

A sors dühét még eltökélten állom,
S hogy hajóm hátát bórak bögzve szántsák.
De már tudom, bár meg se rezzenek,
Hogy bátorságom csak halálraszántság.

S már nem tudok célt, melyet bizonyosnak
Láttatna még egy ki nem húnyt reményem.
Valahány eddig fel-feltündökölt:
Mind-mind el is tűnt parttalan, vak éjben.

Így csillag nélkül egem egyre zordabb,
S fenyegetőbbek szelek, vízhatárok.
Rád-rádgondolva csak hányattatom,
Amerre hátán a haragos ár dob.

Vitorlám rongy. Már magam is ziláltan
Azt nézem csupán, hogy kell partot érni.
... Ha tán egy hullám végre partra lök majd:
A sziget élén vársz-e rám, Noémi?

TAVASZI VIHAR

Hallod-e, furcsa, nyugtalan szelek
Hogy döngetik künn a házfödelet?
... Tavaszi, bujtó, sürgető szelek - -

Künn így. De benn? - - hűs, árnyékos szobák,
Melyek során, hogy idáig vezettél:
Megtorpanunk, s egyszerre nincs tovább!
Pedig szív nincsen forróbb a tiednél,
S az én szívem is, halld, e zaklatott,
Rossz szív hogy döng, - mint ahogy dob szokott,
Míg öledben csodát ígér a vágy.

S most mégiscsak egyszerre nincs tovább?
Miért? Mi az, mi közted, s köztem áll?
Ejh, semmiség, csak porszem, pókfonál!
Igazi bátrak akár meg se látnák!
Csak mi vagyunk merésre gyávák.
Különben most csak ennyit mondanék:
Téged, te lány, nekem rendelt az Ég!
Ha Ő akarja, s te is akarod,
Mi akkor minden földi gát, bilincs?
Rajtad kívül más senki... semmi sincs,
Csak meleg melled, két meleg karod.

Igy szólnék, s rá még ama pillanatban
- Mintegy bódító álomból riadtan -
Felszökném, s többé gáttal nem törődven:
Az ablakokhoz futnék, s mind betörném.
S véresre zúzott két kezemmel
Vadul magamhoz rántanálak,
Míg a szobába harsányan beárad,
Egybesodor, gyorsan megforgat, elnyel
A tavasz, mint a tenger - -

ÉJJELI HAVAZÁSBAN

Hó hull serényen, sűrű pelyhezéssel...
Kész kriptá most a lombtalan berek:
Tanyát e tájon csak a csüggedés ver.

Bús bokrok alján árnyak rémlenek.
Halkan körülfon kétség és sötétség,
Lábam botolva félre-tévelyeg.

Kis ablakokba messze gyöngé mécs ég,
Áttűzve fényét fátylakon, ködön.
Mindez reménynek, célnak oly kevés még!

Feljük mégis égve küzködöm.
Tudom zihál, a kín agyamba fájdul.
S egyszerre tép száz kegyetlen köröm.

Elöttem itt-ott apró tarka láng gyúl,
Kis fintor ördög fürgén integet,
S hideg verejték ver ki már a láztúl.

Szél hord havat meg bomlott rímeket,
Gartatva zúg át a kihalt fenyéren:
Tán engem is már végre betemet.

Itt roskadok le sápadtan, fehérén.
Szívem verése halkan elakad.
S hajnalra minden élni kél, csak én nem.

S ha nap röpít a földre nyilakat,
Rám vissza víg kép mosolyog föl innen:
Sík, szűz mezőség enyhült ég alatt.

Fák állnak itt-ott ezüstös karingben.
Kis, nyájas őrház. Varjak a havon...
S egy fa tövén a hó között övig benn:

Én. Hideg arcom csupa nyugalom.

VIRÁGZÓ FÁK ALATT

Dús lombú fáim virággal tele
Hajolnak három gyermekemre le.

Gallyakon át a fényes, drága nap
Fejükre villan, ahogy játszanak.

Oh, most szemükbe minden tündököl!
Az egész föld egy édes, meleg öl.

Mindenki jó. Az élet víg tanya.
Játékos kedvet dehogy rontana.

Fák lombja, kék ég - enyhe sátorul -
Fölébük védő gonddal domborul.

De jaj, előlem nem rejt már a fátyol
Ennyit az élet zord ábrázatából.

Már látom, az ég túlsó peremén
Kis foltnyi homály torlódik henyén.

Lehet, e foltból - tán egy óra sem kell -
Viharmadarak kelnek ki sereggel.

Felhők nyomulnak tolakodva, zordon
Haraggal fel a borult égi bolton.

Fa reccsen, ág hull, ahová csak ér
A fergeteg. A föld egy csatatér.

De minden vészen túl is megmarad
Az edzett ág, a szívós akarat.

Oh, rátok is majd rohan fergeteg.
De ne rémítsen dühe, gyermekek!

Hadd hihessem: ha nem is védne fátok,
- Erős hajtások - akkor is megálltok!

TÚNÓ SZÉPSÉGEK KERGETŐJE

Virágos réten, sokszor szótlanul
Nézem, amint a nap nyugodni hull!
Sugara még egyszer átölelnék -
De míg nekem is föllendül karom:
Már hasztalan, - az éj egészen ellep,
S a nap sehol, lebukott nyugaton.

Máskor csodásan kéklő ég alatt,
Hallok suhanni zengő hangokat.
De míg szívem a bűbajos zenéhez
Hangolódnék, hogy azt dobogja majd:
Már az is elmúlt, - csend és csüggedés vesz
Körül megint, s csak dadogom a dalt.

Így: futó vizek, úszó fellegek
Lelkembe sokszor hívón intenek.
Mennék velük, de testem földi terhe
Lebéklyóz, rajta vágyam fennakad - -
Szólok nekik, de ők mit sem felelve,
Csak szállnak és nem értik szavamat.

Hát már ez soha másként nem lehet?
Előlem mindig minden elsiet.
Csak kapkodok, mint gyermek fény felé, mely
Rávillan, lopva, lengő lomb mögül.
Csalódva állok, mintha fegyverével
Célt vét a vadász, s a vad menekül.

Oh, tűnő színek, elzengő dalok,
Nélkületek jobb is, ha meghalok!
Akitől minden szépség csak elillan:
Az élet annak úgyis oly szegény.
Már jobb is neki ítélet-napiglan
Heverni egy békés sír fenekén!

Ott, tudom, édes megnyugvás fogad!
El nem zavarják minden álmomat -
Tikkasztó útra megpihen a vándor,
Akit csak bántott e rideg világ -
S míg ringatják szent ős-melódiák:
Tavaszkok jöttén a maga porából
Szívem bont mindig új szépségcsirát.

IDEGEN FALUSI FOGADÓBAN

Téli fantázia

Friss hóval ébredt fehér hajnalon
Felébredek; mily furcsa minden itt!
A nappal, a pár könyv az asztalon,
S a ló, mely ím-most ott kívül nyerít.
Szobám hidege lassacskán hevül.
Mily szép itt lennem ismeretlenül.
Mint titkon megszállt fejedelmi vendég,
Ki, míg alítnák, máris tovament rég.

A bolt előtt a bábész csőcselék,
Tán most épp rólam folytat szócserét.
Van, aki látta - távol eb csaholt,
S a fák fölött épp felötlött a hold -:
Két ordas jött ki, s ott a rengetegnek
Szélén vonítva, hosszasan kerengett:
Tán velem jöttek, mint kíséretem.
Velük magamat én őriztetem.

Oh, kincses ölü, mély ár, babona!
Már engem is visz medred ősi sodra.
Bús lelke rajta pehelyként forogva.
Halk ájulatban sodródik tova!
Már látom is: ki fel nem fedve jöttem,
Titkon is megyek majd, ha szánra szálllok.
Elöttem sejtés csilló selyme szállong,
S szánam csilingel csak a téli csöndben.
Megyünk, nagy erdőn át a zúzmarás fák
Vén válluk terhét rám sóhajtva rázzák.

Majd meg kitárul messze lent a sík,
Körül a halk hó mindenütt esik.
S én elnyújtózva, prémek közt, henyén,
Tudván tudom, itt minden az enyém:
A roppant erdők és a törpe házak,
Melyek közt köszönt a muzsik-alázat!
S így elém addig túlul képre-kép,
Míg Moszkva vár, mint urát, hercegét.
Már messziről zúg valamennyi tornya.
A tanács elém kijön a kapukhoz:
Kenyérrel, sóval üdvözölni, futkos
A tömeg, cseng-bong a sok fürge trojka.
S én megpihenni palotámba térek.

De már sok ezer lángja gyúl az éjnek.
Hódolni, pompát ragyogtatva vár
A sok ünnepség: nők, opera, bál - -
Tündéri fénylést tükröznek a termek
- Ámultan állnál ottan, mint a gyermek -
S mindent, mi száz dús szépséget kínál:
Még szebbé lát egy új Zichy Mihály,
Ha meg merengni vágyom, tétován,
Csájkowszki zokog fel a zongorán.
Úr-voltom kéjét ajzott szívvel érzem
S hogy tőlem semmi jót se tilt lakat.
Életem: élet, enyém vagy egészen!
Lelkem nyugóktól ujjongón szabad.

Szabad - kopognak. Ejh, szabad no! Tessék! -
Rekedt köhentés: a fiakkeres.
A várást únván, engemet keres.
Igaz is bizony, vár a kötelesség!...
Míg henye vágyak muzsikája csalt,
El is feledtem az únt hivatalt.
Pedig e nap is rak rám terheket még.
No, rozzant szán, gyü, gyerünk: rút robot
Karjába vár, mint örökös rabot.
S nem hagy, míg onnan a halál ki nem tép.
Hogy tovább győzzük, jó lesz hát vigyáznunk,
Nehogy az útban meghülésig fázzunk!

A PARTON

Nyolcvankét éves nagybátyám, szegény,
A végsőt vívja. Látom a halál
Lehelletét szemének üvegén,
S meglankadok. De ő még ellenáll.
Ő a halállal bátran szembenéz.
Míg öccse lelkén félsz ül, mint penész.

Oh, mi védhet meg a halálfagy ellen?
Neki is ugyan mi ad még erőt,
Hogy megállhasson a Nagyúr előtt,
Anélkül, hogy szűkölni, sírni kelljen?
Mi lehet, nyitját meg nem lelhetem,
De oly valami, amim nincs nekem.
Tán egy, a múltból ható fényes emlék
Sugara edzi acélosra lelkét?
Valami gög, melyet a megfogyott
Ezer hold úri tudata hagyott.
Vagy keménysége tán a vén vadászé,
Ki halált maga is már sokszor osztott,
S most viszont ő is - rálelvén vadásza -
Célt áll szilárdul, s nem ejt panaszos szót.

De én, szegény, jaj, soha nem vadásztam!
Mi lesz tehát, mi lelket önt belém,
Ha majd ott állok a part peremén,
Hogy a végtől ne borzadozva fázzam?
Mert nekem a vég nem vadász, nagyúr,
De szennyes ár lesz, mely felém nyomul,
Elleneszegni sok könyvem nem ér
Annyit se, mint egy kiálló gyökér.
(Ez ár mindennél rohanóbb, mohóbb.)
Elkap s a rajtam átcsapó habokba
A sors utánam oly könnyel dobja
Pár versemet, mint sárga lombcsomót - -

BÚCSÚZÁS

Rőt reggelen, vad, őszi éjen
- Mint pernyés tűzű lángvihar -
Egy rémes érzés rám fuvall.

Majd, mint gyerek, kit éjbe, hóba
Tettek ki gonosz emberek:
A lelkem fázva didereg.

S vacogva lázban, égve fagy közt,
Egy tudat ér a szívemig:
Kis időm futva letelik.

Itt hagyok üzve, bukva mindent
- Mikért szíven se szúrna vád -
És itt a legtűrőbb anyát.

Anyám, te túrtél annyi évet,
Hogy legyen értük pár napom.
Ezeket én meg nem kapom.

Rám már a végzet szele zúdul,
Sziszegve kúszik éjjele.
Éjem mind vele van tele.

Múlásom annyi zajt sem üt majd,
Mintha a szél egyszerre csak
Egy ajtót hangosan becsap - -

HALOTT KÖLTŐK...

Halott költők porából olykor
Nagy kelyhű virágok kinőnek.
Rég elfelejtett síri hantok
Megérik szelét szebb időknek.

Dohos könyvtárak éjjelében
Nap gyúl cikázó sugarakból.
Egy könyv kitárul és a sok rím
Tüzet csillogtat, mint aranybor.

Szét a világba friss erővel
Kiszáll a nemes, ritka mámor,
Szomjan sóvárgó szívek isznak
A tiszta kéjek italából.

Mindenki sejti: csodatitkok
Mélysége fölött jár a lába - -
S éjfélkor egy bús, glóriás fej
Benéz egy fehér lányszobába.

ERDÉLYI VÉGZET ALATT

Tudom, hogy kincseim nem éppen csehkövek,
Sőt ritkább tüzeket is rejt néhányuk, - ám
Mit ér a kincs, ha csak kavicsként szétpereg,
S nincs kéz, mely kapna a megcsillant fénycsodán?

Körülöttem zsivaj, nyüzsgő, sokféle nép - -
Távolabb tengerek - - szédítő nagyvilág! -
Ily kerengés között rá ki is érne még,
Hogy észrevegye a kis Erdély bús fiát?!

Valamikor, talán, világszép asszonyok
Tűnődnek (versemet olvasva) sorsomon -
Míg most szívem, szegény, oly magában sajog,
S ha van is vágyam: azt csak nyugül hurcolom.

Tán holtomban, - igen! Ha por fogad be port:
A hír is elborít ismert jelzőivel - -
De jaj, fanyar öröm! - ha előbb érte zord
Vidéken, szüntelen gondok közt veszni kell!

SZÁNKÁZÁS

Beh friss a hó, beh friss az arcod!
De félre is ma, lelki harcok!
Ma csak suhanjon könnyű szánunk.
Csin, csin, csörögve cseng a csengő - -
Mindenkinek ma jót kívánunk.

Ahogy siklunk: az utcaszélről
Minden pillantás csak felénk tör.
Sőt mind tovább: a kandiság nő!
Csin, csin, újjongva cseng a csengő -
Te vagy a legszebb, a királynő.

Csin... suhanunk, a fürge szán most
Im, hátrahagyta már a várost.
Előnkbe tág sík hava tárul.
Csin, csin, merengve cseng a csengő -
Vágyunk is immár szebb szakán túl.

Csin, csupa hó fenn és a föld lenn,
Pár varjú tarlóz csak a ködben.
Egyébként fehér berek és rét.
Csin, csin, borongva cseng a csengő -
Bús is talán e sok fehérség...

Hó hull, hideg van, mintha fáznál.
Jobb, úgy-e, vissza, szép virágszál?
E táj sorsunk valódi tükre...
Csin, csin, fagyosan cseng a csengő,
S egymástól válni int örökre - -

NAGY FELKÉSZÜLŐDÉS

Dühöm feni a kardot:
No most ütött az órád!
Oly sok hamisság, bajvetés
Árában életed kevés;
Menteni meg se próbáld!

S már villan is a jó kard,
Gyilkos csapásra vontan -
De te mosollyal hirtelen
Mellém lopózol, s szememen
Egy kendő máris ott van.

Pár sima szócska, s érzem,
Újabb tétova lep meg.
Hallom egy hulló kard zaját -
Nézd! Kifent lapjain saját
Vércseppjeim remegnek.

KISVÁROSI SÁROS UTCÁKON

Novemberesti hús esőnek
Csapzón csepergő könnypatakja,
Keskeny, kis utcák sár-csatakja,
Hol keressem ma volt erőmet?

Tán lehullott az is e sárba,
Vagy fölosont a szennyes égre?
S már minden nyárnak itt a vége,
Már minden álom dőre, kába?

Itt úgy lefog és fojt ma minden!
Ez összeszorult, szürke házak
Zord örökök mind rám vigyáznak.
Kijutok-e még egyszer innen?

Ha szabad élet lenne társam,
Mező tág síkja, fénnel, árnnyal,
Vagy nagy városban harc, pogány zaj,
Mely ingerel, hogy túlkiáltsam.

Így itt csak lecsüng lelkem szárnya -
Egy-egy folt olykor megcsillámlik.
Közelgek, s látom: látszat ámit.
A fény már el is halt a sárba.

ÚJ TAVASZ NYILADOZÁSÁN

Szobám dér-fátylas ablakán kinézek:
A tavasz ismét nyüzsdül. Mit akar?
Hát nem lesz mindig a fák ága tar?
Fog ezután is szíveket igézet?

Lesz, aki gyűlöl, lesz, aki szeret,
Oh, tudat, melyet nem lehet kibírni!
Dús balzsamát az élet kertje hinti,
S megfér gyepén úgy ifjú, mint öreg.

Csak neked nem hajt öröm-rügy sehol már,
Szívem, vén koldus. Inkább verni szűnj meg,
Semhogy tudd éhen: mily sok a rakott tál.

S te szem, kit látás kaján sorsa büntet,
Inkább vakulj meg, mintsem télből nézzed,
Hogy nyári fényben más jár, heverészget.

ÉJSZAKI FÉNY, SARKVIDÉK

Jégszirteivel, komor éjben
Nyult el a sark fagyos vidéke,
Hogy szép piros lob gyúlt fölötte,
Csodás, delejes fényben égve.

A sark neszelt: Ez tán a nap lesz,
A bilincstörő fény, az áldott,
Melyről csak álmodott idáig,
De amely rá még nem sugárzott.

S jég, hó alatt a sarki földben
Csirák vad bolydulása támadt,
De valamennyi fagyba dermedt.
Tavasza nincs a jégvilágnak.

Később a kedves csoda eltűnt.
- Fény volt, s ki tudna fényt követni? -
De már a sark rég bizonyos volt,
Hogy ő soha el nem felejtí!

OH, GYERMEKEK...

Akit minden más céltól tilt az élet
- Oh, gyermekek, megváltás hirdetői -:
Már ezután csak átlalatok élhet!

Különös vágy von közétek szegődni,
S ott is maradni, játszva veletek,
Míg más parancssal majd az anyaföld hí.

Úgy csendül felém tiszta lelketek,
Mint angyalének felhők magasából
Hívó felé, ki hinni feledett.

Hozzátok lelkem menekülve pártol,
Eldobva minden áttató reményt.
Körötök megvéd vágytól, lelki vádtól.

Körötök multam szentelt berkeként
Ragyog föl nekem, ifjontin, csodásan,
Oh, szemem alig szokja már e fényt!

De csak kerengjünk boldog ámulásban,
S az esték halkán zsongjanak mesét -
Az élet színét többé meg se lássam.

Így gyermekszemmel nézvén egyre szét,
Már nem remegek, mint harc közbe régen,
Hogy árulóm lesz jószág, gyengeség.

Veletek békén, Isten tenyerében
Pihenek; széjjel álmom sem kalandoz.
Tudván: köztetek révem, menedékem...

S tán átlalatok jutok önmagamhoz.

EGYÜTT HAMUPIPŐKE LÁNYOMMAL

Mellőzött lánya visszas életemnek,
Dal, dalom, akit oly nagyon szeretlek:
Hozzám te is ne légy már idegen,
Azért, hogy sokszor úgy magadra hagylak.
Jer, engem is most alkony, puha pamlag
Pihentet, hamar táncolj hát nekem.

S ne haragudjál rossz apádra, kérlek,
De szívtelen, rút mostohád, az élet,
Úgy hajszol egyre, kint, vért követel.
Veled időzni bárhog is szeretnék:
Kaján kezével tőled mindig eltép,
S napjaim gondban fecsérlődnek el.

Sorsom csak adna több ily ritka percet,
Dalok sorában te lennél a legszebb,
Rád aggatnék dísz, ékszert gazdagon.
Nem szégyenkeznél, mint Hamupipőke,
De ünnepelt nők királynői gögje
Ülhetne fönne finom ajkadon.

Úgy küldenék ki a nagy világba:
Rám akár ne is néznél vissza, drága,
Élveznéd te szépséged sikerét.
Magam iránt nem lenne csöpp kevélység
Bennem, csak olykor megtérten mesélnéd,
Hogy özönlött a hódolat feléd.

Akkor! De halld: meghittségünk nyugalmát
Már túlról ismét zörejek zavarják.
Gyujtják a lámpát, eloson a báj...
Ám tudd meg, ha úgy lennék is a sírnak
Rabja, hogy addig már sohase hívhat:
A szívem érted ott is fájva fáj - -

NYÁRKERESÉS ŐSZI KÖDBEN

- Vándor, ki vagy, ki búddal erre jársz?
E kérdés kondult, ködből, reszketőn,
Fülembe nemrég otthon, a mezőn,
Hogy ott bolyongtam, s vetkezett a hárs.

- Hogy ki vagyok, s mit akarok, feleltem,
Nem is tudom, - csalt a falusi nyár.
De megkérhettem: köd tolong a kertben,
Tarlókról felém füst és pernye száll.
A nyári bálnak vége, vége, látom.
A földön csak lim-lomja hedereg.
A hang nagy-messze zeng el a határon,
A berket dér s szél gyérítette meg.
Falum felett is, amíg jöttem: álmok
Rég ittfelejtett fénypalástja lebbent,
De itthon már csak üszkös romja rettent
Álmaimnak, - faláról könny szivárog.

- S nem láttad-e, harsant a felelet,
Ki őszre jössz, hogy amíg elbolyongtál,
Hogy hervadt össze nemcsak egy, de sok nyár,
S egész falud, hogy megöregedett?!
Találkoztál bús, fáradt férfiakkal -
S meg nem ismerted cimboráidat.
S jött sok anyóka, szikkadt, mint a tar-galy,
A hátuk görbedt, gond és kor miatt.
Ezek nevettek nemrég, mint menyecskék -
S te mégis itt most nyaradat keresnéd?
Te balga, értsd meg, órád már ütött.
Hogy megalázkodj - -

És a köd mögött
Ekkor valóban óra vert, s bolondul
Amennyi évem: épp harminchatot
(Háromszor tizenkettőt) kongatott
S egyszerre láttam, minden halni indul,
Szél jött s a fákról minden dísz levert,
Megtépve, dúltan nyöszörgött a kert.
Kuvik kiáltott, varjúraj kóválygott
A mező felett: jaj töltötte be
A levegőt s a gödrök és az árkok
Vízéből vér lett, bűzölgő epe.
Vesztett ebként a bitangul hagyott mult
Sarkamba támadt, űztem - - annyi volt!
A temetőben minden sír kifordult.
S rám levigyorgott valamennyi holt. - -

A VÉNÜLŐ SALAMON KIRÁLY SZERELMES ÉNEKEIBŐL

Szulámith, hajh, a te nagy ifjúságod,
Mint rózsák szirma pereg vén szívemre.
Szemed kacagó fénye drága penge,
Mellyel agyam bús rémeit levágod.

Napom helyett, mely már bukásnak indul,
Hajad korongja ragyog, mint aranynap,
Hogy sötétségben mostan se maradjak,
Az ifjúság tűzfényes napjain túl.

Ha szólsz: csevegő, friss habok locsolnak,
A lélek tőlük testemben föléléd,
S vállam sem érzi batyuját a kornak.

Már csak körödben élet még az élet!
Oh, szeress, ringass karjaidban, ápolj,
S rejts el, védj meg a rámleső haláltól!

NOÉMI ÉS AZ ŐSZ

Ősz kezd a kertekben zenélni -
Vajjon figyel-e rá Noémi?

A csüggeteg fák közt merengve
Néz-e fel a vad fellegekre?

Látván, a fecskék mint vonulnak,
Átgondolja-e még a multat?

Estefelé a gyér berekben
Vár-e, míg fázva összerezzen?

Mit érez, hallva, hogy a dult lomb
Itt is, ott is zörögve hullong?

ELMARADT LOVAS ESZMÉLKEDÉSE

Molter Károlynak

No, vén lovas, már jó lesz nekivágnod!
Nézd, halványulgat a nap sugara.
S fejed fölött csak egy-egy varjú károg,
Arcodba szél csap, hideg zuzmara.

Addig léptettél, kényes úr-magadban,
Előre hagyván a serényeket,
Hogy magad bolygasz, ím az alkonyatban.
Már minden számár megelőzhetett.

Most aztán késő lépve mendegélni - -
Hát rajta, kantárt megeresztve, nyomban!
Figyelnek, lásd, a térség jegenyéi.

S ha célt nem érsz? ha hamarabb ledobban
Lovad? - ne bánd; a hajsza is megéri:
Hősit rohansz egy halálos galoppban!

ÖREG FAUN

Öreg faun, a szívedet még
Meg-meglegyintik lágy kacsók.
S átlobban agyadon az emlék:
Mily mézes volt a nimfa-csók.

Ajkad gonosz mosolyra torzul.
S lehúnyva könnyes szemedet,
Víg képek raja lep meg orvul.
Dús keblek hava hiteget.

Ligetet látsz; fák közt - mesés hely -
Nimfák bokáznak, Pán zenél.
S te lesből, szilaj szökkenéssel,
Csínyt üzni köztük termenél.

Megkergetvén a pajkosabbját,
- Mind úgy oson, mint ürge nyest -
A legszebb szökét elragadnád,
Hogy cirógasd s kegyére less.

De jaj, hová vitt a merész hév?
Csalárdságot súgott a nád.
Ha mostan egy sík tóba néznél:
Torz, vén fej fintorogna rád.

Melyik nimfának tetszenél te?
Hevedre fittyet hányna mind.
Sóhajodat csak bízd a szélre,
Ha még új vágy okozna kint.

Menj, ülj egy forrás friss fejéhez.
Nézd sírva, hogy kel a patak.
Sírj és nézz, amíg körül éj lesz,
S hab és könny hozzád feldagad - -

A LISZTES BOHÓC ÉNEKEL

Hódolat, s kézcsoók, szép kisasszonyok!
S szép úrfiak, víg legyen éjszakátok!
Ti bizakodva most mind arra vártok,
Hogy okot nyujtsak hahotáznotok.

Hajhó! fejemre süveget csapok.
S tréfálkozom, fintort fintorra vágok.
Ne is sejtsétek, hogy a sorsom átok,
S belül a szívem csendesen zokog.

Arcom redőit liszt és gúny takarja,
Rigmust csattintva hajlok jobbra, balra.
Nincs céloom más, csak a tetszésetek.

De mégis inkább fütty, szidalom érjen
Mintsem - látván, hogy lassan hull a vérem -
Fölöttem szánakozni kezdjétek.

MINDIG EGYÜTT!

Volnék a hang, mely őszi ködben
Váratlanul lelkedbe döbben.

Az égő szem, mely a homályból,
Fenyegetőn feléd világol.

A szorongás, mely éjjelente
Álmaidban tört ver szívedbe.

Volnék a vágyad, buja, bomlott,
Mely pillantást se hagy nyugodnod.

A végzet volnék, mely a bűnbe
S azon is át a sírig űzne.

S lennék föld röge, habnál lágyabb,
S ölemen lenne örök ágyad.

ZENE

Oh, húrok zengő kelleme,
Szent hangok árja, drága dal!
A lelkem beléd vágyva hal,
Hogy titkos erőd töltse be.

Az élet súlyos és kemény
Úgy is gyötörne, mint bilincs,
Ha a zene lágy sódra nincs,
Frissé fürödnünk hús ölén.

Dal, a hatalmas egyetem
Legszentebb titka, lelke vagy!
Jöttem, hogy pár dús percet adj.
S ez minden is. Nincs egyebem!

Nem is több, amit én kapok,
Mint mikor vízparton gyerek
Kezével játszva mereget,
Meg visszajött pár csepp habot.

Azért a többi hab siet...
S akkor is folyton folydogál,
Nap fényén, árnyékban, ha már
A gyermek rég sír foglya lett - -

BOCSÁNAT NÉLKÜL

S most megbocsátást ígérjek neked?
A megbocsátás királyi ajándék -
És ajándékra nem telik királyként
Annak, ki szintén elszegényedett.

Sokszor zsaroltad gyöngeségemet -
Tán bízva, hogy úgyis csak móka, játék:
Sok lázongásom és mind, ami vád ért -
Most munkált műved beteljesedett.

Most megroskadsz, hogy mégsem ezt akartad?
De karom nincs, hogy fölemeljelek!
Szánalmam nyelve megbénítva hallgat.

S ha sírsz: én is csak sírhatok veled,
Hogy multunk, jövőnk szík, fagyjárta parlag,
S halálunkig csúf harcok szennye lep!

MINT RÉGI SZOBRÁSZ...

Mint régi szobrász szép halott fiáról
Mintázta művét, melyről hír maradt:
Így én is, - amíg lelkem egyre gyászol -
Verseibe vések halott vágyakat.

Pillámon még a bánat könnye repdes,
S már szemem újon nyílt csodákba lát,
Lesvén mohón, mint megbűvölt szerelmes:
Holt vágyak báját, rejtett vonalát.

S amit szemem lát, abból az anyagba
Kezem minden szebb formát belevés.
Így él tovább, mint lelkem egy darabja,
Minden aligmult, újabb szenvedés.

E gyöngéd formák, apró, drága szobrok
Sok emlék-zúgot sorba töltenek.
Rajtuk motozva már el-elborongok:
Mi lesz, ha szívem többé nem temet?

Jaj, ha talán már csupa bútlan éj jő,
Csak holt formák közt szabad bolyganom.
De nem lesz többé, kit veszítnem: élő,
Több szép fiam, több drága bánatom.

A SZENT FA ÁRNYÉKÁBAN

E karácsonynak, e szent mának -
Árnyában pihenek a fának.

Egy távoli harang zenéje
Visszaringat egy régi éjbe.

Falumban is egy régi gyermek
Egy ily estén szőtt annyi tervet.

Míg a kis templom tornya kongott,
Majd fölvetettek ott a gondok.

Nem áhítoztam többre, másra:
Én legyek e kor Messiása.

Hisz falum is oly pici; pásztor,
Barom, s ól is van, mint akárhol.

Még falum neve is kísértett,
Hogy szép és bús jövőt reméljek.

De hajh, ritkák a Messiások!
Valami bennem is hibás volt...

Betfalván ugyan szülehettem,
De nem születtem Bethlehemben.

Babér meg tüske nem sajátom,
De van helyette kis családom.

Így én is, mint megannyi polgár,
Elélek, míg erőm kiszolgál.

Azután-aztán, túl a rácson,
Már mindegy bármi sors, karácsony.

Jó is, hogy ott e szent zúgás csak
Egyként szól Messiásnak, s másnak -

A HALÁSZ ÉS A SZELLEM

*Antalffy Endrének, az Ezeregyéjszaka
tudós és művész fordítójának*

Bár időmből egy perc se boldog,
Lelkemet, gyásznak fátylaképpen,
Nem lengetem meg minden lépten:
Nemesebb gyász a rejtvehordott!

Csak néha jönnek komor álmok,
Melyeket jólzáró palackba -:
Egy-egy versembe befalazva
Az idők árjába bocsátok.

Majd akad tán sorsküldte kéz,
Mely olykor egyet kihalászva,
Terhétől döbben, futni kész!

De már késő! A pecsét enged,
Búm feltör, égre száll, s uszálya
Úgy csüng alá, mint sűrű felleg!

ŐSZI LÁTOGATÁS CSIPKERÓZSA ERDEJÉBEN

Szilvák meg almák, mohos, régi kertben,
Most is úgy érnek, mint húsz éve, régen.
Kaszált fű szaga száll a régi réten,
Mint amikor még könnyebb volt a kedvem.

Anyám is itt van, multam gondos őre,
- Most is nekem süt, főz a kályha mellett -
Habár azóta gondtól öregebb lett:
Nekem csak úgy él, s mutat mult időmre.

Itt-ott bizalmas szögletek homályán
Egy-egy vén kandur - mint mesékben olykor -
Egy-egy titkomat őrizgetve mormol:
Titkot, mely itt várt, rég-gazdátlan-árván.

Már tudom én: itt volt a mese-erdő,
Melyet, bent élve, másfelé kerestem.
Oh, hol hever még oly hűsen a testem?
Hol ölel álom, oly lágy ölbe rejtő?

Hejh, öreg kertem, hol a régi lelked?
Csak pókfonalak fénylenek a fákon.
Fujnám, de - jaj, én gyilkos napi jármom! -
A riasztó hang a kürtömbe dermedt.

Tán él a kert még, s lánya, mese-kútja
Sem únta meg még ébresztőre várni.
Csak nem én vagyok már az a királyfi,
Aki a varázst fölzengetni tudja.

S szívem, melyet már új öröme tártam,
Elfúl a szálló, szürkületi ködben.
Látom: hiába volt, hogy haza jöttem -:
Az ily kiver a múltban is hazátlan!

ÖREG PÁR A TARLÓN

Körül a fázva vetkező mezőben
Tarolva járt az őszi hervadás,
Mely meg-megtérve mindig újra más,
De lomb, dal egyként hull ölébe: rőten.

Már engem is, ki dalokon tűnődtem,
Levert valami bénító varázs.
S ím lopva - mint ránc, amit bánat ás -
Egy furcsa pár jött s bandukolt előttem.

Kis félszeg agg, s hű, hajlotthátú társa.
Beszélve jöttek és a hervadásba
Oly jól találtak, odalökve ketten.

Úgy látszott: napjuk már-már most lehull.
S ők mentek egyre, mentek önfeledten.
Mentek merengve, halk-gyanútlanul - -

EGY ÚTSZÉLI MUTATÓFÁRA

Utas, megállj!!!

Bús titkot rejt e szürke táj.

Úgy jártasd körül szemedet,

Hogy itt öröm nem hiteget.

A fölt, mely fentről ide les:

Kicsordult vértől vörhenyes.

Itt kegyetlen bűn dülta szét

Egy kincses élet mindenét.

Hogy keresztútnál erre tért,

- Vele sok fénylő drágaság -

Mord marok fogta rá vasát.

S ott hamar durván elszedett

Dalt, álmot, s egyéb kincseket.

Az opáltüzű ritka kint

Sarkával sárba rugta mind.

S most olykor, éjjel, föld alól

Eltiprott vágyak jaja szól.

Most árván teng a dudva, gyom,

Pár foszlány leng a gallyakon.

Át köztük bús szél fütyöl és

Egy-egy halk nyögés belevész...

GRIEG-MELÓDIÁKHOZ

I.

Lágy ujjak érik s fájva, szaggatottan,
A húrok alvó bújja fölsajog,
Zengésbe ömlő, tördelt futamokban
Nagy mélységekből ébredt sóhajok.

Grieg, éjszak szkaldja, komoran borongva
Zeng, zúg, jajong a föltárt hangszeren.
Dala szélként fogódzik bánatomba,
Mely gyászhajóként suhan el velem.

S egyszerre már a messze-fönti fjordok
Felhős egébe tűz a homlokom.
Bús, esti fénybe sírván én bolyongok,
Én állok ott, egy izzó fjeldfokon.

Nekem sír ott a szívem, délre vágyva,
(Vággyal, amely csak üzött emberé.)
Oh, bús-örök vágy, éjszak ősi vágya,
Déli tájak, tengerek felé!

II.

(Anitra tánca.)

S a nagy zenésszel Operencián túl
Ragad a láz. Csak egy-két pillanat:
S elém Szahara pusztasága tárul,
Ülvén egy árnyas pálmatorzs alatt.

S ím pálma árnyán, bársonyos homokban
Táncos bokák igézőn pergenek - -
Anitra, jer, ne hagyj elveszni szomjan,
Csókod borával enyhítsd lelkemet.

Te nem is tudod, mennyit sírt utánad
Sok fájó vágyam, árva bánatom.
Sorstól kapott, szép, fényes koronámat
Hogy loptam tova hajszás utakon.

De már tikkasztó út után oázis
Nyugtató, s nyomomba sakál nem vonít - -
Anitra, tiéd szívem, s koronám is,
Csak így zenélj meg táncolj síromig.

S még mondanám. De közben este lett künt.
Az utolsó dal bent is most hal el - -
Fejem lelankad. Koronám is eltűnt.
S a szürke homály némán átölel.

AUTÓN

Rohan, meglassul, újból tovatörtet - -
Motorja morajjal tölti a völgyet,
Ámulni riaszt sok törpe falut -
... De közben a bíbor nap kialudt!
Csak sárga derengés, fájó szürkesség
Maradt utána, s foly az ürbe szét,
Mint hogyha halálszín haldoklót belep.

„Jaj, - bűg a motor - közelebb, közelebb!
Ez este talán a vég, a halálos
Beteg föld estje, - s még hol a város? -
Ha elér a nagy éj, az összeroppanás,
Ne érjen itt - egyedül - tova hát, - rohanás.”

„Vagy tán (a motor döngő szava zúg)
Lehet valahol egy távoli zug,
Hol még az öröm lappangva lakik.
Hamar kalaúznak hát valakit,
Ki felkutatni vezet szaporán!”
De ki az, ki legyen? - Tagore talán? -
Ő lenne a csónak, az újkori szent,
Ki fulladozókat a partra kiment?
De nem; ő az egésze mégse lehet,
Hiszen ég és föld: napnyugat, napkelet!
S halálos álmot elűzhet-e mákony?

S míg egyre sűrűbb a homály a világon,
S csak árnyjáték: falu, eb, temető,
Míg elsuhan - csak a gép hitető
Beszédét hallom, ahogy riogat:
„... Hát mért ne rivallnál kürt szavaként magad?
A lelked Nilus, ahogy Asszuánnál
Torlódik, már a mezőkre kivág.
(Tikkadt Egyiptom most a világ!)
Zsilipet fel hát! Tovább mire várnál?
Itass meg szomjat, bomlassz új csírá!
Te légy a merész hang, mely lelket is átjár!
Kiáltsd ki, a bús, te, a vaksi homályba:
Mindenki hibás, aki buba merül,
Sötétet áraszt élte körül.
Míg minden szív, ha örül, pici lámpa,
Melytől a nagy éj egy része derül.”
Mint íme, a város lángjaitól
Az út (hol a gép most így duruzsol):
„Oh emberek, jó emberek, ti árvák,
Vak sors miatt oly sokat szenvedők,
Beh hoznék nektek bűvös, puha párnát,
Álomba nyugtatót, feledtetőt.

Hát jertek mind, ti sírva ballagók -
Építeni a téren egy dobogót,
Keresni a szót, magasság, mélység
Új összezsugorodását.
Ím én is adok, legyen tietek,
A kincs, mit lelkem rejtegetett.
Kövessetek, jertek!” -

De most a motor
Egy kapu előtt végsőt zakatol.
Kilépve, megingok az aszfalton alatt.
Magam vagyok, elnémult *az a hang*.
A kávéház ködös ablakain
Pár únt arc néz ki, megbámul, köszönget,
S egy tükörlapról (növe) szembe jönnek:
Bús szemem, vállam, nyűtt vonásaim - -

(1920)

ESTE A GYŐZELEM UTÁN

Osvát Kálmánnak

Ha majd egyszer (talán nem is sokára)
A legutolsó bástya is ledől,
S én úgy tudok az elzajlott tusákra
Gondolni, már a falakon belől:

Jó lovam hátán kardomat keresztbe
Fogom, száz sebből vérző, vén lovag,
És felnyögök, bő könnyekkel fürösztve
Pilláimat, de kínom nem lohad.

A szálló estben jajjal így kesergek:
- Jaj, éveim, mily álnokság tiport
Így vérbe?... Hát ez volt a cél, mi kellett?

Ily verten üljek diadalmi tort? -
- De szél diderget, s lomha téli felleget
Mögül hidegen néz a téli hold!

Éjszaki szél

KALAUZ

Egyszer egy nap ragyog rád -
Szebb minden már-lementnél,
Fényénél látod: eddig
Mily sokat tévelyegtél.

Lankáson lankadoztál,
Meredek merni sarkalt.
Másoknál százszor inkább
Megnyögtél bármi jajt, bajt.

De már orv-csüggedéstől
Dackovácsolta vért véd.
Tudod: hiába törnek
Arra, mi benned érték.

Pár szájas széltolótól
Mi is készthetne félned?
Nem attól dőlsz, vagy állasz,
Hogy szidnak, vagy dícsérnek.

S hurokkal rád-lesőket
Látván: neveted őket -:
Az puffan legnagyobbat,
Ki hurkot rád előbb vet.

S a többbit is lerázva,
Mint ebfalkát a kanvad:
Neki a rengetegnek -
A legirtatlanabbnak.

S ha éj lep künn: kódébe
Az ének fényt idézget...
Az örök csillagokkal
Boldogan összenéztek!

FEBRUÁRVÉG

Már olykor olyan mélyen kék az ég,
Mint messze múltból néző női szem.
S ki a mezőkön fülel néha szét:
Neszелhet zsongást, - halk nyüzsgés neszt -
Új vér lükkög a föld ereiben.

Igen, igen, igen!
Ő moccan, dobban, az ő izenetje mindez,
S egy ébredéskor hirtelen csak itt lesz.

Kétségtelen: készülni kell reá!
Tin-tin-titintin, - intenek is egy bokorról.
Hegyekről a hó jót suvadt alá,
Folyók jégkérge is már roppan olykor - -
Jaj, ha ez menni mind egyszerre kezd!
És lesz vizek, s lesz élet áradása.
Harsány zaj vált föl titkos, gyöngé neszt - -
Az újuló föld más lesz egy csapásra!
S csodát csoda, fényt borulat követ.
Hullnak a mennykövek!
S megrepednek a fák, -
Nedveik feszültségét nem tarthatván tovább!
S a lejtőket, s a völgyek sík terét
Elöntik végül szédítő szagok.
S mindez, vad hévvel, úgy robog feléd,
Mint gyorsvonat, ha házak közt robog:
Rázkódnak a közeli ablakok.

S te...

Mozdulsz-e majd, hogy új utazásra
Készen, elébe fuss az állomásra?
Vagy pamlagod már mindig bent maraszt?
Rendre nézed plafonod minden ujjnyi
Rajzát, s hagyod künn el- meg elvonulni
A tavaszt - -

VÁGYAIM, A DŰHÖS KUTYÁK

Hiába minden! Többé nincs hatalmam
Vágyaimon, e bősült ebeken.
Nem szolgál többet egy se már nekem.
De szépségedtől mindahány zavartan
Kereng, s rád törne, dühtől részegen.

Hogy ostromoztam e sátánkutyákat,
Szöges korbáccsal mennyit vertem én!
Már bíztam is, hogy használ e kemény
Szigor, s most íme gazdájára lázad,
S feléd kap, csattog valamennyi rém.

Kínomat eddig úgyis csak gúnyoltad - -
Hogy mit tehetsz: most magad lássad ím!
Már én csak nézem, míg sátánjaim
Vért szaglászván, a holdra fölcsaholnak
Képzeletem zeg-zúgos útjain.

Játékodért veszünk lesz a gonosz zsold -
Már ezután csak jaj lesz életünk...
Ránk törnek, s mi nem menekülhetünk.
Elnyűttem önuralmam, az ostort - -
Az Isten legyen irgalmas nekünk!

A JÁTÉK-CSINÁLÓ

Ha majd egyszer bús robotom elenged:
A révet egy kis műhelyben lelem meg.

Ott, míg időm lassacskán elszivárog,
Reggeltől-estig játékot csinálok.

Csendes vesződés - - s nincsen semmi éke...
De minden percén hímpor lesz a béke!

Kezem buzgón egy lovacska formál ma.
Tudom, majd örül neki kis gazdája!

Holnap kis lányok szelíd öröme
Szép hajas baba készül, Hófehérke!

Nincs is közönség több, mint az enyém lesz.
Oly hálás szívvel húzó mesteréhez.

Át éjeken fény híján nem törekszem,
Amíg felém tűz annyi hű gyerekszem.

Igy élek-ülök elmotozva szépen
Földre dőlve a munka gyönyörében.

Nyájas szeretti multtá-lelt-magamnak
Rég elszéledtek és magamra hagytak.

Ám olykor egy-egy csodás baba bája
Emlék lesz régi Tündér Ilonára.

Majd humorom itt-ott másokra kancsit.
S készítek egy-egy bús Paprika Jancsit.

Így élek-ülök elmotozva.
Munkám kis terhét örömmé fokozva.

S mint életem foly - halk tevé-vevésben -:
A halál is oly halkán jó el értem.

Egy havas fényű, fehér téli éjjel
Szó nélkül, csendben a szobámba lépdél.

Ekkor hirtelen serege babáknak,
Mint zarándokkar tölti meg szobámat.

S ott ágyam körül, sátorán a holdnak,
Lágy cérnahangon altatót dalolnak.

SZÜRET ELŐTT

Most minden érik. A mezők s a lelkek
Zománca csupa mosolygó arany.
Áldottság terhe rajtam és a kerten.
Gyümölcsös évszak, érés szaka van!

Most válik minden melege a nyárnak
Kinccsé: cukor lesz, méz s finom zamat.
A tavasz elmúlt bolondság csupán: vad
Viharai már máshol zajlanak.

A lét körülem csudamélyre szépült - -
Itt-ott föl enyhén száll a lenge füst.
Szemem derűsen ível egybe kék űrt,
S fénylő folyót, mely messze híg ezüst.

Bölcs béke, bőség az egész vidéken...
Előmbe nyiltan tárul hét határ - -
Csak a havas néz messziről sötéten:
Tél sejtelmével borzogatva már.

De jöhet tél is: hidege, homálya
Engem nagyon nem tud ijeszteni:
Feléje telten - szent szüretre várva -
Csillognak lelkek ért gerezdjei.

TÉL JÖTTÉVEL

„Porka havak hulladoznak”...
Kedv előre alig mozgat.

Cél, s reménység mécse nélkül
Nemsokára rám sötétül.

Talán jobb is, ha megállok - -
Odább csupa bokor, árok.

Talán jobb, ha visszatérek - -
De arra se visz a lélek.

Pedig ott - kis alku árán -
Pihenhetnék puha párnán.

De hiába! Vissza nincs út,
Aki ilyen útnak indult.

Igy - se künt, se bent -: csüggedten
Tévelygek a szürkületben.

Merre menjek, mihez fogjak?
... Porka havak hulladoznak - -

BÁBSZÍNHÁZ

Ni lám, a csöpp marionettek,
Mily feszes göggel lépegetnek.
Picurka pózt ím egy se vet meg.

Szigorú kénytől rángatottan,
Ágálnak, elvágódva nyomban.
Lábuk tipegve, zengve koppan.

Magát illemmel illegetve,
Pöttömnyi pár fog egy felette
Heves szerelmi jelenetbe.

Majd ügyük érvén enyhe véget,
Már színre más hölgy, úrfi lépked.
És mindez oly torz, mint az élet!

Most bús darab jó, melyen által
- Bár arcán még víg fintorával -
Hős, hősnő rendre gyászhalált hal.

S mind úgy pörög a sok kis aktor,
Amint zsineggel éppen akkor
Őrajta rándít a direktor.

Szolgálva titkos célú rendet:
Mimelnek küzdést és szerelmet,
Míg - nem akarva - halni mennek!

Így forog egyre kis világuk,
Forgatva ferdét, bölcsét, bárgyút,
Ki egyaránt mind föld alá jut.

Forog, de meddig? Míg a mester
Egyszer talán majd megneheztel
És mindent sutba vág egy esttel.

Vagy talán - titkát itt ki tudja? -
Magának is kimért az útja,
S egyszer ledől, a színre bukva.

Jaj, szörnyű lesz: egy rém kezétül
Nap, csillag és hold elsötétül,
Szirom lefagy, kedv holtra szédül.

A taps elcsattan, az utolsó - -
Nem pörget bút, kéjt életorsó - -
Úgy leng tova mind, rémes éjben,
Mint egy iszonyú nagy koporsó.

RÖGHÖZ KÖTVE

Azért, hogy itt a tél
Sokáig elhenyél,
S még távozóban is mindegyre visszamordul:
Sebaj - képzeletem
Átcsap a hegyeken,
S télen is nyárra lel a havas ormokon túl!

Fa, melyet rút rögök
Nehézkes nyüge köt,
Nyujtóznám: s földre csüng terhétől koronám is.
De álmomban velem
Yacht ring a tengeren,
S száz szépséggel itat India, Róma, Páris!

Ha meg sujtott fajom
Végzetét fájlalom,
S búm testvérbút eseng - olyankor villanatra:
Látok sok nagyranőtt,
Búsongó finn fenyőt,
S Küküllőnkől felém zúg, harsog az Imatra - -

KÍNOK TÜZÉN ÁT

Phönixként, mely bárhányszor ég is el,
Hamvaiból mind fénylőbben kikel:
Magam is össze akárhányszor égjek
Gyehenna-lángján önlelkem tüzének,
Gyötrelmek multán, lángból, hamuból
Csak tündöklőbben támadok fel ismét.
Ezért verhetnek újabb kínok is még:
Csüggedés többé már le nem tipor -
Sőt úgy köszöntök minden szenvedést,
Mint szent intést, mely többre s többre készít,
Fénylőbb egekbe, föntibb szárnyalásra.

Hajrá, a lelkem (sasok büszke társa!)
Már mind föllebb száll, győztesen kering -:
Magasabban, mint havas bérceink - -

KÉT FÉRFI ESTI SÉTÁN

Holdfényes utcán ketten lépdegeltünk,
Két csendes férfi, halk beszélgetésben,
Mialatt lassan lehámlott a vértünk,
Mely nappalonta védi lelkeinket.
(Ily csoda is csak gyéren eshetik meg,
S ily holdas este!) Közben az előttem
Idegen város villái sorára
Értünk ki, mind több meghitt szót találva.

Minden szavunk egy ablakot nyitott meg
Multunk homályló térségeire.
Láttuk egymást, hogy vígan lódított egy
Kis hajócskán az ifjúság szele.
Lelkünkön át kedv, ború kergetőzött,
Vitorlánk merész vágyaktól dagadt.
De mégsem értünk boldog partokat.
Zátonyra verten, szürkék, béna hősök
Lettünk, s ma már szent lángunk is lohadt.
Már-már magunktól is csak néha kérjük
A voltakat, meg hogy mi a miértjük,
S hogy ennyi kincsből bőség hogy nem áradt?

Ekkor te szóltál, megállítva: várjak!
Mindjárt kijősz, - és egy kapu mögött
Eltűntél gyorsan. Egymagam maradtam,
Még szavainkat forgatván agyamban.
A hold a házra vakítón sütött,
Vadszőlő függött sűrűn a falon
S az oszlopok közt - -

Már az unalom
Eszembe sorra visszahozta mind,
Mit mondtak rólad a barátaink,
Hogy most is egy asszony szeszélye láncol.
(Mert így van ez: mi egynek szárny, s gyönyör,
Az mást talán köt, s gyötrelmekkel öl!)

Így jártam fel s le, immár jó-nehányszor,
Hallgatva közben, hogy a ringató
Mély éjbe hogy zeng egy takarodó.
Majd a ház felől végre halk szavak
Rebbentek, s fönn a lépcsőn két alak
Tűnt fel, mozogva a hold fényterében:
Egy nő fehérben, te meg bús-sötéten.
Néhány végső szó, kézfogás után pár
Pillanatig még hajlott háttal álltál.
Majd a kapuhoz léptél hirtelen.
Bent is megsuhant valami selyem,

Illat érzett, koppant egy könnyű láb - -
De te már künn voltál, s a csendes éjbe,
Görnyesztett fővel, sem szólva, se kérdeve,
- Két férfi - némán ballagtunk tovább.

A TAVASZ SODRÁBAN

Oh, hol is van a fagy, a téli gyász ma?
Tavaszi fénybe bőkol az akácfa.

Halk szelek meleg árján fönnlebegve,
Úszik szaporán egy hósínű lepke.

Tavalyi gallyról szakadt lombcsomóval
Ibolyák szaga száll, s egy elhaló dal.

Források - fű közt - forrva fölbugyognak.
A mezőkön mind kizsendül a sok mag.

Méhek surrannak, szedni sárga mézet.
A mohóságtól valamennyi részeg.

Erdők mozdulnak, folyók tova zúgnak.
Nincs sehol egy kis zúg, ahova bujjak.

Én Istenem, szólj, ugyan mit csináljak,
Hogy a tavasz e sodrában megálljak?

Hogy a szívembe megint rést ne lelne
Egy új szerelem próbált veszedelme?

TÁNCOS LOVAKKAL

Táncos lovakkal, nagyvidáman,
Hasíts, hasíts a hóba: szánam.
Mi hátul van - ne bánd, ne bánd!
Röptöd, mely fürgén hajt előre,
Völgyből kaptatva dombtetőre,
Engem is újult kedvbe ránt.

Sok apró csengőd riadalma
A tél derűjét fölzsivajgja,
S az, mint a nyúl fut szerteszét.
Hol eddig ősz és gyász komorlott,
Ma hó cicomáz völgyet, ormot.
Sehol sár, semmi szürkesség.

Bár a hóhullás halk zenéje
Zizegve mindig így kísérne,
Csak hóba merülne szemem.
Nő, nincsen-pénz, s több ősi kétség
Helyett csupán e friss fehérség
Tükrözne békélt lelken.

Sík utak haván, könnyű, sík szán,
Csak röpíts, röpíts tova tisztán,
Míg fehér, fehér minden út.
Így csupa fehér domb, fehér fa
Közt csengőzünk be majd a célba,
Hol minden más cél egybefut.

Hol végül is csak meg kell állni:
Egy öreg udvar eperfái
Havas holdfényben lengenek.
S bekopogván az ősi házba,
A tréfás, agg halál pipázva
Vár, s megölelget engemet.

TAVASZI DÉLELŐTT A RÓZSADOMBON

Friss földszag. Néhány ifjú nyírfa nyalkán
Szegül a fényes égnek egyenest.
Lent messze (innen s túl a Duna partján)
Bűz, s füst között él, s szenved Budapest.
S tán mitsem tud e duzzadó tavaszról,
S még úgy sem, ami szívemben dagad s forr.
De se baj! Ez csak kölcsönös velem:
Őt eddig én is alig ismerem.

De mit szólnál, Pest, ha még visszajönnék
Szűk hazámból, hol most közöny s magány vár,
S - mint keleti zarándok: ritka gyöngyét -
Kincset mutatnék, melyet megcsodálnál?
Hát várj rám, város, nemsokára látsz még.
De arcomon majd hír, győzelmi láz ég.
Ős-székel daccal ezt én akarom!
S nincs hatalom,
Mely visszatartson sorsos utamon.
Lángpalástban a sírból is kitörnék,
Ha időelőtt lennék néma foglya,
S ha körül gátak, s gáncsok ezre fogna,
Átvágnám mind: a gátak, gáncsok örvét!

Már nem tűnődöm, állván által-útnál!

Egy éjjel otthon megrendül a Budvár - -
Tüzet lövel föl a fellegekig.
Oduiból vad szél kerekedik.
Roppant zúgással egy sárkány jön értem,
S én rákapván, elviharunk az éjben.
Hahó! magasan, mint még senki más,
Száguldok, szilaj garabonciás.
Erdély erdői rémlenek mögöttem,
Hogy hátasom lángot fű, s perc alatt
A Királyhágó - hipp-hopp! - elmarad.

Majd Várad villan föl percekre ködben.
Az Alföld - - s aztán egy ily délelőtt,
Mikor a tavasz a legperzselőbb
S mámortól tágult minden női szem,
Titkon Budapest fölé érkezem.
S keményen, tettekész pilótaként,
Mosolygom ott, hogy isszák lenn a fényt,
A körúton mily sok nép hömpölyög - -
Majd elsiklom a Kálvin-tér fölött,
S ott, hol sűrűje ló-fut és robog:
A tömeg közé dalokat dobok,
Melyek - ahogy gázbombák mérgei

Ezreket tudnak megszedíteni -
Fínom gőzökben terjedezve szét:
Elveszik ifjak, öregek eszt.
S csak nevetem, hogy lenn a sok bolond
Mily össze-vissza, bolydultan tolong.
Majd gyárok kürtjén sikongat dalom
A harangok nyelvét megzavarom,
S így látatlanul, fel s alá kerengek,
Míg szétkuszálok minden régi rendet.

S ha ezért végre - győztes csinytevőt -
Lesne dícséret, fenyegetne vád:
Megállnék vígan bármelyik előtt,
Tudván, hogy nekem egyikük sem árt.
S csak rámutatnék kedvesemre még,
Mondván: nézzétek, mindent érte tettem -
Övé a dísz, a vád csak érjen engem.
S - hipp-hopp! - egy éjjel, kénes fellegekben,
Úgy ahogy jöttem, elsüvíténék.

TAHITI BÉKÉJE FELÉ...

Tahiti felől csodák híre szálldos:
Akit a végzet oda kivetett,
Csak áldja mind e dús, kis szigetet,
Mely gyógyulást rejt, álmokkal virágos.

Oh, béke réve, szellős, szép szigetke!
Bús vágy hajóztat feléd engem is,
Hogy feledésben, csöndben elmeríts,
S békét sugalj e hajszott idegekbe.

Fülemből e zaj, amely itt gyötör rég,
Ott rút bogárként kiperegne mind,
S helyébe lágyan zene fészkelődnék.

S az undor, mely itt holtomig kerülget:
Mellőlem ott úgy oda lenne, mint
Elhagyja nappal fojtó köd a völgyet. - -

ÉJSZAKI SZÉL

Kizökkent évek, csupa-jaj, s baj-élet!
Nincs egy nyugodt zug - künn tombolva jár
A vértől ittas, meghibbant halál.
Fittyent a vádra: most is mit, miért tett,
Egy jó öreget rántva hant alá.

Mégis: szobánkon hideg árny csap át,
Éjenként apró, megdöbbent szemek
A homályból is kérdőn fénylenek:
Nem látjuk többé soha nagyapát?
Oh, nem tudjátok, drága gyermekek,
Ti már a halál örvényes szelébe
Kerültetek.

Halál szeléből hova mentselek?
(A szélén szelíd még e szél.
De később mennyi rémséget beszél.
Rám sokszor fú már havat és jeget,
Mely sarki hónál, jégnél hidegebb.)

Oh, gyermekek, ti kincsek, életek,
Hová bújjak, mely zugba veletek?
Mint párduc, mely - bár örvény, ingovány
Ásít rá - indus erdők ágbogán
Átgázol, biztos gyepre mentve kölykét:
Rést nektek én is oly dühöngve törnék.

Vagy fel, fel, oda, hol
Csúcsot az égbe havas szikla tol,
Hol erőt vesz a roppant sasmadár:
Felvonszólnálak, de mi haszna már?
Szárnyával súrolt a gonosz lepel.
Varázsa fog és nem is enged el.
Nincs mód köréből szabadulnotok.
Lassan méreggé válik álmotok.
Mint nekem, aki belátván az árnyba,
Tudom: a harc hiába!

Nincs mentség, s túl e tudat kínjain,
Nyütt, ráncos arccal, vénen, elcsigázva,
Kell rogygni nektek is a síri házba,
Oh, gyermekek, kis lányom, fiaim!

TAVASZI ESŐ ZENÉJE

Oh, hogy szerettem nézni, mint gyerek,
Ha tavasszal a zápor megeredt.
A felhők teltségük feleslegét
Lezúdították; ázott benne rét,
Kert, udvar és a cseréppel rakott
Ablakra is sok kövér csepp csapott.

Oh, régi kert és régi-régi szív!
Az emlék ismét multba nézni hív.
Hogy úgy lássam tűnt éveim terét,
Amilyenül a válás hagyta rég.
Ím, látom is: már hull a sűrű csepp.
Veréb, tyúk bújni csapzottan siet.
Ím, hull a csepp s az ázott rög közül
Pár fülevélke már előkerül.
Kering a nedv, s már egy-egy ághegyen
Néhány eleven rügy is ott terem.
Nedvekkkel telten a dús, drága föld
Magára könnyű párafátylat ölt;
Millió csírat duzzadozva rejt,
Hogy holnap velük pompázzék a kert.

S én mind e nyüzsgést át az ablakon
Szemlélem, vígan és álmatagon.
A föld, melyet a víz felüditett,
Belém is erőt áraszt és hitet.
S éledni látva völgyet, dombokat:
Lelkem is - érzem - szárnyat bontogat.

INTERMEZZO

Megfakulna, ha hajadhoz érnék,
Annak fénylő selyemszála mind.
S szememből, bár téged egy se tép még,
Megláthatnál minden földi kint.

A te lelked liliommező, mely
Tavaszi szél rezdültén remeg.
Enyim puszta, melyen át erővel
Vágtat, s vág a téli fergeteg.

Kedves, amíg nem késtél el, indulj,
Közelemből futva menekülj.
Máskülönben telem lelkedig dúl.

Máskülönben menthetetlenül
Veszve volnál, s csillagod zuhantát
Liliomok vérkönnyel siratnák.

ÚJ DÉVAVÁRA ÉPÜL

(Éjjelenként mondom önmagamnak)

Hát senki? Sem társkéz, sem asszony - -

Így is jó. Hiszen igazuk van!

(Oly becses most a munka, - hát még

A vér!) No csak tovább magunkban.

Hogy váram százszor földig omlott,

S lelkem is százszor belerengett - -

Azért ne szánjon senki. Részvét

Nem kell Kőmives Kelemennek.

Így most is újra... Semmi, mondom:

Ilyet ki szokna meg, ha én nem?

Csak hadd vívódjam itt az éjjel,

Keserűen és éjsötéten - -

Halljátok-e: nincs veszve semmi.

(Idő, te is korán kacagsz még!)

Holnapra már hordom a téglát.

S ha kell: vérem lesz a ragaszték.

S már dúdlok, míg a halódó

Hold vére a felhőkre árad,

S a levegőbe rajzolódni

Látok egy magas, büszke várat.

Mert engem semmi meg nem ingat,

A cél felé szent izgalom hajt,

S egy reggel - bár holtan rogyok rá -

Az a vár mégis állni fog majd!

NAPOK, SZÜRKE SZEKEREK

Mintha híg, csúf őszi sárban
Szürke ponyvás szekerek
Sora húz el s nyekereg:
Napjaim is oly siváran,
Megzökkenve görgenek.

Árnyas öblük mit takargat?
Bút és bút, meg újra bút.
Végig-el oly bús az út...
Gyászterhükkel így haladnak.
S közbe tarlók szele zúg.

Szünet nélkül így vonulnak -
Míg utolszor egy szekér
Velem néma kertbe tér,
Ahol többé nem jön új nap,
S minden út, bú véget ér.

EGY ÚJ FAUST SZERENÁDJA

Hallod-e, Margit, mit zenélek?
Jobb lenne meg se hallanod -
De fent ím: tárva ablakod.
Dalom osonjon hát az éjnek
Lebjén eredbe s benne méreg
Legyen, mely lázat kelt legott.

Minden kis szó, mint annyi szikra,
Ágyad körül pattanjon el.
Előlük menekvést ne lelj.
Tűz bújjon gyöngé tagjaidba,
Míg végre hőségtől borítva,
Érzed, hogy jönni, jönni kell.

Most lant meg hant -: nincs semmi távol - -
S hold fénye rémlik mindenütt.
Apádnak is kövére süti.
De ő nem érez föl porából,
S nem néz utánad: „Ejnye hát hol
Bolyong leánykám?” Meg nem üt.

Lásd: ő is rég halott, kifosztott!
Őrizned kincset hát minek?
A sír oly kapzsi és hideg - -
Míg vágyam perzselőbb, piroslóbb
A napnál; gomolygó tűzoszlop!
S már nem olthatja senki meg.

Tán utóbb önvád, s kín szorongat - -
Ma semmi gondom, bánatom!
Te se habozzál. Jer vakon.
Jer, hullj előmbe, úgy ahogy vagy,
Mint hóvirág, melyet kidobnak
Könnyelműen egy ablakon.

A ZÜLLÉS ZÁTONYÁN

*„Menjetek el és töltsétek ki a földre
az Isten haragjának hét poharait.”
(Szent Jánosnak Mennyei Jelenésekről
Való Könyve. 16 R. 1. v.)*

Roppant hajó - a neve: Európa! -
Bolygott velünk az idők óceánján.
Terhe sok furcsa, össze-vissza nép volt -
Új eszmék mustja, érték, ócska bálvány.
Kérdezted volna: merre? - válaszolni
Biztos-nyugodtan nem tud senki tán.
Volt a hajón sokminden cifra holmi,
Csak céltudat nem, - nem volt kapitány!
Éjjel sokszor, ha a hold véresen kelt,
Már szinte vártam is valami bajt.
A homályból gyakran villant ki kard.
S dühös birokban láttam sok-sok embert.
Ezért enyéim miatt is szorongva,
A csillagokat faggattam jelért,
Mely, hogy ne féljünk: bátorítva mondja.
Pedig már ekkor utunk balra tért!
Hajónk farán a szörnyű-szörnyű tort ott
Forralva már a Rosszvégzet kuporgott.

Egyszerre aztán - Tőle szállt-e téboly
Hajónkra, vagy üstökösnek haladtunk
Át mérgező, láthatlan gázövén? - oly
Vad ingás indult mellettünk, alattunk:
Még a süket, s a vak is felriadt!
Fergeteg tört ki, elborult a föld, ég -
S milliók keltek, hogy egymást megöljék,
Valami gonosz tévedés miatt.
(Bár: ne ölj! - így szól a parancsolat.)
S lőn a tengernek harmadrésze vér!
Mert ez volt ama rettentő haragnap,
Melyen remegni tanult a kevély -
S e nap évekre terjedt, - csillagok nagy
Soka hullt, mintha figét rázna szél.
S bánat miatt sok rágt a nyelvét,
Hogy végül is a bosszú karja lankadt,
S fölcsillámlott megint egy derűsebb lét.

De jaj, korán lett volna még örülni -
Még nem ürült ki mind a hét pohár!
Hajónk egy bajból alig menekült ki,
S már kiderült, hogy ránk új próba vár!
Ki látni tudott: megdöbbenve látta,
Hogy immár mind - sem előre, se hátra! -

Ott rekedtünk egy szörnyű zátonyon.
S körül csupa gyász, pernye, pusztá rom!
Ám soknak nem volt ez se még elég!
Míg vezeklés gond földig hajlított mást,
Ez annál föntebb hordozta fejét.
S hogy ember: ember - nem azt nézte folyvást,
Vagy amit tán az összesért tehetne.
De csodáztatni másvoltát magának:
Magát vörösre, s másmilyenre kente, -
S ki másszínű volt, ezért arra támadt!
Majd a rémítés szélvészfényként iramló
Tüzét szórták el örültek, s gazok,
S megint könny s vér folyt, működött a tagló.
S volt olyan is még, aki (míg piszok,
S kín fojtott minket) - fitymálván a kárt -:
Maga csak pimasz közönnyel pipált.
Vagy holtak halmán dőzsölt, orgiázott...

S járjuk maiglan is folyvást e táncot! -
Az égne minden gyötrelmünk csekély.
Vagy ránk únt Ő is, a kegyetlen Isten,
Megútált, s bízvást azért nem segél,
Mert nagyon sok volt már a bűn, fekély!
S célja velünk már csak, hogy elveszítsen.
S ha így van, akkor százszor jaj nekünk!

Páran a véget már előre látva,
Még ki-kitörnének, de hiába -: hátra
Nincs más, csak sírnunk és vezeklenünk.
Keserű dühvel már-már felölelném
Enyéimet -: hadd vesszünk mindahányan!
S ekkor egy új gigász nyomul föl elmém
Szemhatárán, habokat szántva bátran.
Megy a jövőbe! Minden neki kedvez!
Maga is csupa biztonság, csavar - -
Halló!... kiáltok -: Amerika... hamar!
Segítség!... de hangom a szélben elvesz.
Valami nyűgöz; kórság mérge mar!
Az óriás csak száll friss áramon - -
Mi meg csak itt veszteglünk; s tébolyogva
Itt is veszünk, - mint annyi egyakolba
Terelt, s pusztulni egybezárt barom!

(1921)

ERDÉLYI ARATÁS

Péter-Pál elmúlt, jó sok napja már,
S még aratatlan az egész határ.

Kicsit megkésett bizony a vetés,
S ami termett: a szem is oly kevés.

De ami végre így is csak kerül:
Magam izzadtam érte emberül.

Nem segített szerencse, vakeset - -
Maga az Isten is csak keveset!

Sőt olykor éppen ő bocsátgatott
Földemre egy kis jégverést, fagyot.

De legyen áldott: nem hagyott henyén
Heverni, s ím csak megedződtem én.

Így készítek - míg életem szakad -
Termőbb jövődöt, vígabb nyarakat!

NAPON

Vén korhely dülöng a ligetben,
Lombosodó vén fák alatt.
Nyútt arcán játszva kergetőznek
Lombárnyak, napfényugarak.

Ki tudja, mily zugokban ölte
A télen át, bús életét,
Míg most riadt agyába rémlett,
Hogy talán künn is szép a lét.

S kijött a napra - még hunyorgat,
Míg én e padról figyelem.
Lenn berekzúgató zefir száll -
Patyolatfelhők rendje fenn.

Most nekilódul egy fatörzsnek -
Egy ágba karol s felkacag.
Fejébe ment a szesz? a széllel
Itt libegő ibolyaszag?

De akár szesz, akár tavaszszag:
Ő itt az utat tudja már.
Bizony mondom: féltetni kár őt:
Ha bukik is még: talpra áll!

Tévelygő lépteit vigyázó
Szemmel kísérik angyalok,
Bár maga rögre lép: a lelke
Tündérmezőkön andalog.

Most fényt iszik, felint a napnak,
Fitymálva gondot, bús telet!
Tapsol, mint gyermek - felfedezvén:
Örülni vénen is lehet!

Örülni, verten, megviselten - -
Az örömhöz nem kell egyéb:
Csak szívünk legyen elfogadni
Az élet száz apró kegyét.

Ő tudja már ezt - koronát hord
E tudás fényéből fején...
A fák közt elmúló alakját
Hosszan tünődve nézem: én!

HAZUG, ALATTOMOS ŐSZ

Magam is legvalóig őszen:
Didergek itt a hideg őszben.
Illat csap meg, - mivégre fárad?
Én magamat, mondom, legyőztem -
Szomj többé nem szikkasztja számat,
A lelkem csupa őszi bánat,
Levél, mely csak hullásra vár fenn,
Az ágon, - hát hadd hulljon! Ámen!

De most a haraszt miféle
Zörej zörrent? - - Madár-e, szél-e? -
Csönd rémít újra, babonásan...
- Jaj, semmi jó e hallgatásban! -
S ott az a folt kinek a vére?
Mind e sok szín, e rőt, e sárga,
Tán hült örömök tarkasága?

Most ott fönn az erdő sóhajtott?
Halottja lenne? Vajh ki halt ott?
S ha halt: nem tud hallgatni mostan?
Huss, ez meg mi volt újra? - tán gyík,
Vagy lappangó vágy? Eltapossam?
Igen, úgy kell! Itt mit bogárizik?!

Ám így valami lesz-e jobb hát?
Ha elnyomok egy kicsi férget,
Míg ellenem száz ördög ébred?
Ím, most is megfog egy bolond ág,
S hogy elhárítnám a gorombát:
Ringat és ring velem a dombhát!
Lent meg... ki hever? (óh: mezítnen!)
Gonosz örvény - jaj, fussak innen!

S futnék, de késő... mint a máglya
Gyúlt minden most egyszerre lángra.
Remegek: velem itt mi lesz még?
S míg közel-távol rést keresnek:
Lám, körül is, az ormok örvén
Haragos tűz ég: esti rőt fény
Holnapra szelet jelez ismét - -

ÉJI SZÁLLÁSON EGY VÉN VÁRTORONY ALATT

Ez éjjel, jaj, a vén torony órája mit művel,
Hogy álmatlan fejem fölött csak kong, mindegyre ver.
Átélvé, látva őrhelyén a rémes éveket:
Talán megbomlott benne is a gyarló szerkezet?
S most zavart nyelve szüntelen kerepli únt szavát - -
Minden szava vád ellenem, s mind, mind agyamba vág.
Számoltat: feleljek neki: a múltért, mindenért,
Mit üzni itt kelt egy gyerek, - ki célt sehol nem ért.
S most éppen itt valljam-e meg, hogy semmisem vagyok?
Hogy egemen rég nincsenek a régi csillagok?
Akartam, sírtam - jól tudom: ez mentségül kevés -
De meggyötört, letört a sok, sok látott szenvedés.
A kor súlyos volt, véresen országokon tiport...
Még soha embernemzedék nem ért ily szörnyű kort.
Ellene mit tehettem én? - gördült a nagy kerék.
S amíg meghíztak a herék, halt millió derék - -
S a zavar kavargó tovább egy ember mit akar?
Hegyomlást megállítani nem próbálhatja kar.
Lesz, ami lesz, - még átesünk pár borzalom során.
A balsors - ha mind elveszünk - majd véget ér talán.
Ám addig is csak enyhet esd az ember szelleme.
Párnámba fúrom fejemet... Aludni kellene!

De most az ablakon a nap pár sugarat beküld.
Már munkásnépet riogat egy hangos gyári kürt.
Nesz, mozgás indul mindenütt. Most egy szekér zörög.
Látom, aranycsík villog a szomszéd tető fölött.
Lassacskán világosodik, fény árad, mint a tej,
Mint amelyet most falukon sok nő sajtárba fejt,
S amelyet várnak gyermekek, kemény, zord férfiak,
Hogy azután erdőn-mezőn dologhoz fogjanak.
S egyszerre az eszembe jut: van mező, munka, gyár,
S mindenki sűrű és forog, mind szorgoskodva jár,
S lovak, kocsik meg vonatok futnak köröskörül - -
Minderre ráeszméltem a szívem is földérül.
Örömmel érzem: bármilyen sötét éj véget ér.
Nincs veszve senki, semmi, ha maga az élet él!
Az pedig él, tengernyi mély, partatlan áradat - -
Hozzám ható hullámai mozdítják ágyamat,
Felszökve, ablakhoz futok - - hűs szélben éledek.
S kiszólok vígan, szívesen: jó reggelt, emberek!

HAVASI TÁJÉKON

I.

Míg mind-tovább föl, fölfelé haladtam,
Magam számára, sziklák oldalában,
Utat keményen tusakodva vágtam,
Most fönt kevély kúp, alant sziklakatlan.

Még néha-néha szédít e szokatlan,
Merész magasság, botladoz a lábam,
Hogy hamar ismét haladjak szilárdan,
A lenti léttől, rögtől elszakadtan.

Itt nincs virág már, csak egy-egy gyopárszál.
Fent, a fenyőknél fentebb sasmadár száll.
Lent zuhanó víz csörtet vad zúgókba.

De csak tovább, föl, ösztökél a próba!
Magam magamért, hadd lám, meddig ér el,
Ha nekivág egy konok ősi székely?

II.

Sziklák kövéből, magas sziklaszálon
- Míg vihar zúgott alattam, felettem -
Kivert magamnak kunyhót építettem.
S most itt lakom. Itt mélyül el magányom.

Körül a tág úr, felhők lomha rendje.
Kopasz kövek közt kanyarog a vadnyom -
Erdők zúgásán edződik a hangom,
S szavam az eget veri néha zengve.

De most még várok, tudva: nemsokára
Egy nap fog jönni, friss, hajnali széllel,
Mely ködöt űz, s a kapukat kitarja.

Addig csak várok. S olykor-olykor éjjel
- Éh-csikasz ellen élesztgetve lángot -
Egy-egy csóvát az éjbe belevágok.

VÉRÖZÖN FELETT

Szállj, szelíd dal, szent galamb!
Tekints künt körül.
Ha friss földet lelsz alatt:
Jelentsd jó jelül.

Olyan rég lők, hány az ár,
Mely mindent elönt.
Lelkem nem bír látni már
Könny- és vérözönt.

Hozz tehát jó hírt hamar
Föld felől, ahol
Soha sincs harc, kín, zavar,
Csak víg munka foly.

Engem is tán odavet
Majd egy fuvalom.
S belül őrzött kincsemet
Széjjeloszthatom.

Ott majd jóság leszek én, -
Szem, mely égbe lát!
Örök sürgés közepén:
Örök Ararát! - -

FORGÓSZÉL

Falun keresztül, éjjel, holdvilágnál,
Utaztam és egy kocsmaház előtt
Megállítottam sebes kocsimat.
Benn döngve rúgta valamennyi láb már,
Drótként feszültek a kemény inak.
Legény a párját úgy sodorta táncba,
Hogy szinte már a lelkét is kirázta.

Beléptem és az ajtófélfá mellett
- Hol vita közt két korhely iddogált -
Megálltam nézve csöndesen a bált,
Mely ezalatt mind vadabb, hevesebb lett.
A klarinét fel-felsíván, a tébolyt
Még-még fűtötte; nyughatatlan éj volt.
Kivált egy izzó, deli lány kavart
Maga körül nagy érzés-zivatart.
Ő volt bizonynal, itt a falu szépe.
Csak verte szemmel a legényeket,
Kik mind ahányan, mint a részegek,
Már támolyogtak közelébe lépve.

Elnéztem ezt a versengést, e harcot.
(Emlékek forró szele rám viharzott!)

Majd észrevettem: távol, egyedül,
Egy bús legény mily dacos kedvvel ül!
Rögtön - talán az ördög biztatott -
Hozzászegődtem: „Ön oly izgatott!
Önnek ma - szoltam - felhős a világ.
Hát nem közölné, hogy szívéen mi rág?
Talán a féltés fene-férge fúrja?
Beszélhet - én el szót sem ejtenék -
Hisz látom úgy is: ott egy másik úrra
Mint veti folyvást öklelő szemét...
Nem szól hiába: nincs bizalma, látom.
Mit mondjak önnek - édes Istenem! -
Nos tudja meg: ön társam és barátom,
Mert ezt az érzést én is ismerem.
Rég volt; feledjük... álmok konclesője,
Fanyar szívem, csak ő lett béna tőle! -
Ám önt örökre zsarnoköklű végzet
Még nem teperte földre nyomorékul.
Nos hát - a szükség néha nyers szerért nyúl -
Most ne riassza semmi bús-merész tett!

Mert szép a tánc, ha reng a föld alatta,
S szíveket szédít ájult forgatagba,
S tán szép itt nyomni háttal a falat,
De mind csak úgy szép, ha szép kedvesünket
El nem ragadják mások ezalatt!
Pedig, amíg ön itt morogva tüntet:
A macska már az ereszen lapul - -
Galambot lopni készül álnokul!

Gondoljon arra - kész-e túrni, kérem? -
Vad ölelés közt hogyan gyötri meg!
Két meleg melle, nem földvén szemérem,
Hozzásímulva hullámszik, piheg.
Ő - s jaj, nem ön - lesz, aki vére lázát
A csodakútra hűtögetni jár.
Ő lesz a drága párnákon király...
Nos (ön se bátrabb?) nem lobogja láz át?
Nem üzi, fojtja tette-kész harag?
Mozdulni is rest, amíg más arat?
Csak vár, amíg - ha véget ér e bál -
Ő véle megy, s az éjjel véle hál..."

Istent kísért az úr! - hördült fel erre.
Láttam: lihegve jár a buta melle,
S a csizmaszárba kotorászva nyúl...
Dobolt a szívem, vészesen, vadul.
S már fölrivallt a furcsa győzelem.
(Így fogtunk össze, végső harcra készek,
Én: sanda hős, s ő: hibbant fegyverem!)
Tágultam aztán - ott künn a vidék szebb! -
És meglapultam künn a szín alatt.

Elzakatolt pár kába pillanat.
Majd bent a zene halkabb ütemét
Harsanva dobaj, zaj kergette szét.
A lámpa csörrent, lángja fölcsapott.
Egy kéz kitört egy párás ablakot.
Szitok vegyült vad, ijedt futkosásba,
Majd - - egy rogyó test súlyos puffanása...

Ekkor mohón a holdözönbe léptem,
Fürödve véres, kétes hősiségben.
Pózban próbáltam pár groteszk döfést meg,
Érezve kéjét *annak* a döfésnek!
Aztán sebesen gyors kocsimba hágtam.
Vágtatva vittek éjfél paripáim.
... Fekete vad szél trombitált utánam.

ÁDÁM KACAG?

*Ajánlva - s egy versére feleletül is
Berde Máriának.*

Új lelkű lánya évai nemednek,
Érző, s okos -: oh, tulságos a vád tán,
Hogy rogyástokon csak kacagna Ádám -
Hisz Ádám is folyvást küszködve szenved.
Olykor magán ha keserűt kacag -
Különben oka nincs kacagni ma.
Bár vérzik, s lelke sokszor lankatag:
Harcát magában kell megvívnia!

Mert mindhiába minden áltatás,
S minden síró vágy is haszontalan:
Eggyel sohasem egy-lélek a más,
S ha van is társa -: csak látszatra van!
Ez örök törvény itt az ég alatt -
Nem tehetsz róla, tennél bár nagyot,
Bár tíz körmőddel bontanál falat,
Vagy lenne mód szárny nélkül szállanod!
Egymás szemébe úgy merül szemünk,
Mint egy magunkat tükröző tükörbe, -
Magát imádja társában a törpe,
S a derék, - másként nem is tehetünk!

Gondold el itt vonalak rendjeit
(Ahány ember), vagy annyi szirtet, dombot -
Vonalak egymást nem érinthetik - -
Csúcshoz csúcs nem tud átjuttatni hangot;
S ha nagy: még inkább különül borong ott...

Ezt rótták rád is rejtelmes hatalmak - -
Társtalan társa felhőnek, viharnek!

VIHAR

Egy éjszaka viharra változom, -
Megdördülök a tornyos fellegekben,
Hogy haragomtól rögtön térdre retten
Minden megébredt alvó jaj, s iszony.

Székely hegyek közt megrekedt vihar,
Mely mostanig csak gyúlt, meddőn borongott:
Egyszerre vadul a földekre rontok,
S kemény leszek, nagy, rettentőn szilaj.

Torlódott erőm sziklákat sodor.
(Mert hatni kell - akárhogy - az erőnek!)
Jajok fel hozzám hasztalan verődnek:
Utamba meg sem hőkölök sehol!

Már mind-tovább zord hatalmak ragadnak
Hegyormokon is túl, egy ház fölébe;
Hol a tetőt vad robajjal letépve,
- Míg izzé-porrá hull szét minden ablak -
Tűzként zuhanok ölednek tüzébe - -

TAVASZODÁS

Két szemem csupa kérdés, döbbenet:
Mi lehet ez, nagy Isten, mi lehet?
Lombsátra szövül - árnyasmély - a kertnek,
Gyepen könnyelmű csavargók hevernek,
S minden oly friss. Nézem: a széles űr
A föld körül mily fényesen feszül.
Nézem a földet: édes, drága föld,
Rád a szigorú tél hiába tört.
Ím élet mozdul völgyben, dombokon.
S ím én is, én is felnyújtózkodom.
S szólok: tavasz, te gyönyörű!
Bennem is zsongó vágyak rajzanak,
Hogy nőjjek, mint a fű,
Hogy süssek, mint a nap.
S levessek bút, mint havát hegyorom.

S úgy is van minden, ahogy gondolom.
Ím: alighogy a napnak fordulok,
Rólam is fény csurog.
Az arcom lángol s érzem, hogy finom
Melegség hat be pórusaimon.
Eremben a vér: vágyaktól dagadt,
Gátakra törő, rohanó patak.
S én pattanok ki a füvek, fák hegyén - -
S szél is vagyok én,
Ki temetőkből aludta át a telet!
S most útra kelek;
Magammal hordva az újulás szagát:
Előbb csak a korzón csatangolok át!

Nők fürtei közt vígan kaparászok.
Majd zúgva tovább!
A fellegekig röpít fel a láz s ott,
Ahol nem járt soha láb:
Csak átvetődöm - mert mi is az nekem? -
Az égbelátó nagy hegyeken. - -

A MAGAM HALOTTI JELENTÉSÉÜL

Midőn e szavak elhatnak közétek,
Már akkor én rég elhantolva fekszem.
Ha nem is sírban, igazándi testben,
De holtabbban, mint azok, kik nem élnek.

Némábban, mint kit némító halál vitt
A sírba, többé sziszt se hallatok majd.
Se meg nem hallom az ősznek konok, halk
Gyászdobját, sem a tavasz harsonáit.

Volt úgy, hogy tudtam volna harcot állni.
Hevülve hírért, eszmék igazáért.
De nem volt, aki ösztönözni ráért,
S magamat dúltak életem csatái.

Már késő. Dértől hervadt a hegyoldal.
Jobb itt maradnom, semmihez se fogva.
S elnézni mást meg hogy a nap korongja
Hogy váltakozgat holddal, csillagokkal.

MA DÉLUTÁN HAVAZOTT

Ma délután sétáltam, s meg-megálltam
A havazás halk, hűs kábulatában.
S ezt mondogattam: Ejh beh csuda-jó,
Hogy így pilinkéz most e drága hó!
A Tűzföldtől a derék eszkimóig
E kis mindenség egy nagy zűrzavar -:
Kell is ám ide varázstakaró, míg
A sok szenny, átok mind alája hal.

Emlékszem: régen, ha a sűrű, lenge
Pihék hulltak, hogy elmostak legott
Gyermekszívemből minden bánatot
És könnyű szának szálltak tova, csengve - -
Ha most is, most is újból úgy lehetne,
Hogy bűtől, büntől könnyebbülne mind,
Ki e fehérlő télben széttekint...
Ő is, ki nem rég, daccal élezett,
Sebezni szánt szavakkal illetett,
Bánná, amit tett, s lenne jó megint! - -
S mindenki más is - akár dús, akár
Szegény - látná be: dühösködni kár!

Poincaré is (ő még bösz nagyon!)
Merengne ismét úgy el a havon,
Mint gyermekül rég, - s megenyhülve végképp:
E földült földnek hagyna végre békét,
S ha mégis fúrná harci vágya: hát
Kezdene vidám hógolyó-csatát!
E mód a másnál kedvesebb, - kivált,
Mert seb, lövés így nem okoz halált,
Nehány kék foltra meg ki néz oda?
Sőt azzal, hogy egy-két harcos gyerek
A magas hóban meg-meghempereg:
Csak fokozódik: vígság, hahota!
Végül (nem szebb ez?: sem győztes, se vesztes)
Közörömmel végződnék a csata.

Ezt mondogattam, séta közt magamban,
Míg szívemnek csöpp, furcsa kedve támadt,
S mellettem vígan csengtek el a szának - -

(1921)

KERESZTES LOVAG A SZENTFÖLDRŐL HAZATÉR

Beh más minden, mint ahogy a pogányok
Közt küzdve százszor elképzeltem én!
Nem készített jel: érkeztemre várnod,
Csokorral, csókkal nem jöttél elém.

Mint álmaim közt: kertecskéd se bájol
Holdfényesen, - nem sír fülemile.
Már mi se ment meg nagy utam porától,
Nincs ifjító lelkem redőire.

Amíg babérért Antióchiát
Vívtam, óh hány szép évem elhagyott.
S most a babér is mi, ha nincs virág?

Közénk az évek gátul sokasultak -
S jaj, messziről jött, fáradt lovagod
Lábadhoz már csak haldokolni hullhat!

ZENITH

Örömtoromhoz hivatni társat,
Vágy sarkal egyre, hogy föl-fölkiáltsak:
Nézzétek: mennyi szépség, mily vagyon!
Ez föld, az ég, - ott lepke, fák, növényzet...
Forrás, - de új mind és a réginél szebb!
Tetszik? Ha szóltok -: nektek adhatom.

Mert nekem leng a legkisebbke lomb itt.
Amennyi kincs -: élém özönnel omlik.
S mindannyinak tőlem kell várni jelt.
A csillagoknak fel csak egyet intek - -
Aztán a földnek! Egyetlen tekintet
Egyszerre füvet, fát zenélni kelt.

S én velük zengek: kéz és hárfa egyben.
S e játék közben szent s megmérhetetlen
Öröm feszít és boldog győzelem.
Hát ezért kellett annyi fukar évet
Átszegénykednem - oh, rejtelmes élet! -
Hogy most ily pompás ünnepem legyen.

Most minden-egy perc új meg új csodát hoz.
Ujjongva futok bokortól virághoz,
S kagylót kapok fel, - nekem mind beszél!
Minden titok, de mindnek kulcsa nálam!
Feltárul mind, csak nyitját eltaláljam:
A hegy, a völgy, a nap, az éj, a szél!

Bennem, kívülem végtelen világok
Terülnek, míg én látó szemmel állok
Életem csúcsán, sugárzó delén.
Mint járt-kelt hajós, ki nagy vizek ormán
Dalolva suhan, kezében a kormány -
Biztos magában. S társa jóremény!

MULT-JÖVŐ MESGYÉJÉN

Mult s jövő határán,
Kifosztva, tiportan, árván,
- Mint akinek fityingje sem maradt -:
Búsongok itt a süket ég alatt.
Sehol egy jel, sem távol, sem közel,
Hogy szavam nemcsak pusztában vesz el.
Így már-már én is arra gondolok,
Hogy némely bagoly igazat huhog:
Hogy multam: mult, a jelenből kiestem,
S a jövőben sincsen mit keresnem.

De ez csak egy perc - aztán újra bátran
Szegem föl már-már lankadt fejemet,
Kiegyenesül a hátam!
S állok, mint aki másként nem tehet!
Mint akinek ez így rendeltetett el -
Hogy megkísértve, hajsoltan, sebekkel
Se lehessen más, csak hű és igaz!
Az vagyok én is - mindhalálíg az -
Magamhoz hű, szenvedő, igaz ember,
Kit e tudat ma biztosan vezet.

S a holnappal is majd csak megleszek! - -

ZONGORASZÓ

Álmodni hívó zongorád
Halk szavával ma még feloldja
Lelkem bomlasztó mámorát.

Kezed, amíg a hangokat
Zengetve, lágyan elbecézi:
Engem is szíven símogat.

Kis kéz, te könnyű vagy s meleg!
S én mégis - oktalan szeszéllyel -
Oh, hányszor meggyötörtelek.

Talán nem is volt más hibád,
Csak hogy sorsomba kulcsolódtál, -
De már nem tűrök több igát!

Erőm már régen vesztegel!
Nekem nem álmok holdas éje,
De vészek fölgyúlt ege kell.

Hogy téged sujt kénzápora? -
Lávát forraló hegy tövében
Minek is lettél ibolya?

SZEMÉLYVONAT, III. OSZTÁLY

(A világháború utáni esztendőkből)

Zsúfolt vonaton hajnalodik...

Egy-egy utas megrezzen, felriad.

S bódultan bámul, dörzsölvén szemét,

Mely gyulladt, s fáj a rossz alvás miatt.

Az alvás, hajh, cudar is volt, testvérek!

Jó annak, aki végre már felébredt.

A rossz alvás - - az - - lássátok: bizony

Ezért volt annyi szenvedés, iszony!

A véres bíború

Örület, háború,

Amit mindnyájunk itt valóra vélt - -

Pedig úgy van, hogy csak e rossz vonat

Okozta nekünk mind e kínokat;

Ez rázott, rázott, míg az éj elért,

- Tizennégy táján, Átokvölgy körül -

Azóta lidérc nyom kegyetlenül.

De már a hajnal az ormokon lobog,

Míg én minden nyűtt arcot gondolatban,

Nagy testvérséggel megsimogatok:

Ím, nézzétek, künn vidám virradat van,

A föld virul és nem tud semmiről.

A föld csak éltet, s nem gyűlöl, nem öl!

Nézzétek őt és ti is szívetek

Mélyéből minden bűt kivessetek,

S a most-multat meg összes lomjait!

Hisz élni vagytok itt.

S ti is úgy vagytok Isten nyája, mint

Amely most békén utánunk tekint,

S már tovább ugrál, vígan eszeget - -

Ti se tudjatok, társak, egyebet,

Csak hogy: szép élni, s szép a föld, az ég,

A nap, s a felhők, - minden csudaszép!

Te is, jó néni, harcban elesett

Fiadat folyton minek könnyezed?

Valahol vár még rád találkozás.

Csak higgy! Dunajov nem végállomás.

S te csitri, (aki csak rázod rövid

Hajad lecsüngő csengő-fürteit)

Éjjel se hagyd, hogy hulljanak könnyeid,

Mert nem akad már jegyesed soha!

Ha más nem, - itt: e derék katona,

Aki, igaz, csak félkarú, de karját

Pótolná szíve, - ha te is akarnád!

S hát neked, árva pénzkufár, csaló,
Sok loholásod mire volt való?
Míg elhitte sok náladnál butább,
Hogy milyen fontos a te valutád,
Megtudtad-e, hogy bármint gyűjts, keress:
Nem érdemes?

Én bizony csak azt mondanám neked:
Fordítsd ki mind, de minden zsebedet,
Hadd vesszen a sok dugdosott arany -
S több éjed, meglásd, nem lesz nyugtalan!

S ti is, ti mind, ti mind,
Hallgassatok ma egyik társatokra:
Bizony mondom: az idő jobbulni int!
A vadság, bűn halálra zaklatott -:
Fogjatok kezét s a kelő napot
Kezdjétek úgy, mint frissen fürdetett,
Tudatlan kisdetek!

... S ne féljete!

ERDÉLYI SZÁNTÓ-VETŐ ESTÉJE

Esteledik. Már elég is a munka.
Ideje, hogy e fordulón megálljak.
Hátam a folyton görnyedést megúnta.
Lelkem is - mint a fák -: lankadtra fáradt.

Lelkem is, mint a föld, álomba lankad...
Jó éjt mezők, s vén Hargitánk is ottan - -
De csak egy éjre, - újultán a napnak
Már új barázdák hasadnak nyomomban.

Mert hosszasan itt nincs mód vesztegelned:
E föld fukar, s más földeknél keményebb.
Erdélyi szántó sutba nem heverhet,
Inat feszíteni rogytig kell szegénynek.

Sokat a vég is úgy talál: dologban:
Rögöt tör, izzad, öreg alkonyon túl -
Míg konok szíve utoljára dobban,
S a szerszám görcsös kezéből kifordul - -

Ne félj!

FIATAL FA A HEGYEN

Az a fa vonzza most a szememet,
Mely ott a tetőn a tavaszban remeg.

Oly ifjú, merész, egyenes, derék - -
S fölötte kéken a végtelen ég!

Fény ütközik ki gallyai hegyén -
Oh, bár lennék e fiatal fa: én!

Feledve mindent, mi kedvetlenít,
Szívhatnám a föld áldott nedveit.

S duzzadva tőlük, minden hajnalon,
A szabad űrbe nyúlna száz karom.

Tövemmel földben, amely éltetőm,
Földieken túl látnék e tetőn.

Derűsen túrnék - akár hópalást,
Akar lomb földjön - minden változást.

Viharban, éjjel, mint egy nyugtalan
Őrült üstöke lobogna hajam.

S rá a reggelbe repesve zengenék:
Fuvalomhalk, s rejtelmes-mély zenét...

HALÁLBAMENŐK ÜDVÖZLETE

Sipos Domokos emlékének

Bizony mondom, mind hős az, aki itt
Él, s törekedni mer!
Ha ki is kel -: csak kínnal puhított
Rögből kel a siker.

S addig is, mennyi riasztó kudarc, -
Elvérzett, szép merés!
Térdünk rogytán is hányszor fáj belénk,
Hogy még, még mind kevés!

Mert ne feledjük: Erdély földje ez!
Zord, vihardúlta táj!
Itt vágyainkra nem hipp-hoppbatár, -
De vár száz akadály!

S különbség nincs - egy sorsban osztozik
Hivatlan, hivatott!
Sőt, ha különb vagy: korán-hulltodat
Még inkább várhatod!

De mi sorsunkat tudva -: csak megyünk,
Ahogy következünk!
Tán jobb jövőt csiráztat itt ki még
Elvérző életünk! -

ÜLDÖZŐ FARKASOK ELŐTT

Gonosz gondok, éhes ordasok,
Szánam után még meddig loholtok?
Hogy bár küzdök, jobbra-balra forgok:
Egérúthoz mégse juthatok?

Lesitek, hogy elterüljek és
Megkapjatok engem is, egészen? - -
Annyi vágyam, sok-sok drága évem
Prédátokul még mind-mind kevés?

Éhetek nagy és könyörtelen! - -
S ím köd is száll, - hideg dara paskol! -
De csak: hajrá! - pattogjon az ostor! -
Nem félek, bár csak a dac velem!

Sőt inkább ti, férgek, féljetek!
S gondoljatok rá a nagy vadászra,
Aki mindig résen áll, vigyázva - -
Ő elbánik, tudom, veletek!

De felőlem az van írva: éljek!
S törjek át a gondok százain - -
Míg egyszer csak, győzve, vágyaim
Felragyogó városába érek! - -

ÁGRÓL SZAKADT LEVELET...

Ágról szakadt levelet, ahol ér,
Csak hány-vet a tél rideg szele -: szél,
Mely mérgét fújva, senkit sem kimél.
Engem is vagdos, - éle van: acél!
Szökni előle nincs semerre tér:
Körül oly sivár, mint üres tenyér
A környék. Rajta csak pár ösztövé
Bokor mered föl, s havas sziklaél...

Még sem irígylem azt, aki ledér
Vígság közt nem is sejti, mi a tél?!
Neki titok, mi kedvével fölér!
Míg én tudom, hogy, bár (mint szemfödél)
Hó főd is mindent: a földben a vér
Csak alszik, de majd újból táncra kél!
Mi is, megannyi millió levél,
Hullhatunk folyvást, - lesz, ki fölcserél!
Lomb elenyészhet, - gyilkolhatja dér!...
Az erdő mindig meg-megújul, él!

RÉGI ÚT PORÁBAN

*Énekeltem a keresztúr-betfalvi úton egy
májusi délelőtt 1925-ben és szeretettel
ajánlom testvéremnek: Áprily Lajosnak*

Tavaszi égen
Fellegfodorkák - -
Játékos szellők
Erre sodorták.

Egy ily szelecske
Most port kavargat -
Meg-megszikrázik
Közte a felszállt
Hajnali harmat.

Lelkem is vígan
Vegyül a porba.
Kis falum útján
Tavaszi friss szél
Vigye, sodorja!

Odább repeső
Levelű nyárfák -
Öccsüket vissza
Beh sokat várták!

Nos itt vagyok - s itt
Egyéb is minden!
Hogy ennyi évvel
Így járjak itt, még
Magam se hittem.

De vasat tűzbe
Vethetsz -: nem ég el.
Csak megedződik
Baj közt a székely!

Igy én is földet
Rengető orkán
Multán is állok,
S dalolva állok,
Életem ormán.

Csoda ez, csoda,
Hogy lelkem annyi
Rossz nap után is
Dalos, töretlen
Tudott maradni!

Most rigó rikkant -
S rikkantok én is!
Jó ám a kedv, ha
Az ember vén is!

S nézem: ni, mind itt
A régi fecskék -
Vagy unokáik -
S már tudom: ez, ez
A végtelenség!

Helyettem is, ha
Magam kidőltém -:
Fiam, unokám
Már ott a körben!

S így láncolódik
Szemből-szem szembe...
S lánc nő, tánc lüktet,
Meg sem pihenve.

Az életet hát
Én is mit bánnám?! -
Van egy-egy nótám -
S tudom: olyan is
Akad, ki vár rám.

S ha nem? Legyen: nem! -
Úgyis jó mennem -
Betfalvi úton
Napfényörömben.

Mennem, csak mennem -
Míg lassan, lépve,
Megtérek ismét
Anyám elébe.

S kezére hullok:
- Légy százszor áldott:
Láthattam ezt a
Dícsért, gyalázott,
Visszás világot!

S szólhatok majd, ha
Érzem a véget:
Csak verj le, s áradj
Rajtam át, zúgva,
Mély tenger, élet!
Végtelen élet!

CSÖKÖNYÖSSÉG

Sokszor nem is tudod: halsz-e már, élsz-e még?
Előtted sziklafal, mögötted szakadék.
Jeges szél ront vadul, velődig metszve rád -
Azt hihetnéd: legott a vak mélységbe vág.

Éjeid ordasok karától rémesek...
S te folyton a szived rezgéseit lesed.
Erőd is oda, csak az jön, hogy elalélj,
Mikor egyszerre új csillagfényt gyujt az éj.

Vagy lehet, nem is az -: csak dúlt és téveteg
Képzeleted mutat oly fönti célt neked.
De így, vagy úgy: a cél már bűvöl, s nem riaszt,
Hogy sasszárnyakkal is sok lenne merni azt!

A sok korábbi harc, kudarc mind semmiség,
S hogy sebeid közül nem egy még most is ég!
Indulsz. S a fény felé, mely fent csillan-fakul,
A kopár szirtfalon csak kúszol, konokul - -

MAGÁNYOS FENYŐ

Hogy görnyed, mint aki bűnt lakol,
Az őszcibálta bús bokor!
Az ágakról levert levelek
A szélben föl- s le-kerengenek.
Haraszt röpül, vén fűz nyikorog - -
Minden csupa gyász, por, pernye, romok.
A végét várja minden e zord vidéken -
Csak én nem!

Én, amíg minden omlik, összedül,
Gyökereimmel e kopár fokon
- Bús székelty fenyő - megkapaszkodom,
S állok, daccal, társ nélkül, egyedül.

S míg havat dob rám, hóköpenyt,
egy szeles nap, vagy egy vad éj,
Így biztatom magam: ne félj,
te tovább tartasz, mint a tél!
A gúnyos holdnak, mely nekem
halált, s hasonlót emleget,
Így szólok: „Uram, láttam én
már karón varjat eleget!
Görnyedtem én még máskor is,
némultan, hó és jég alatt - -
De törzsem, ágam akkor is,
a hó alatt is zöld maradt.
Kibírtam én már sok telet,
Míg jöttek a jégtörő szelek,
S gallyaimon, mint húrokon,
Új fuvalmak zenéltek!
Így múlnak, újulnak évek...
Én az időkkal bátran szembenézek!”

ŐSZ JÖTTE ELÉ

Már nemsokára ősz lesz!
Fent: felhő, lent: avar -
Tarlókon égetett gaz,
Melynek rossz füstje mar,
Köd, s fagy, mitől a kedv is
Oly ködös és fanyar.

A fecskék is ma-holnap
Elszállnak sorra mind,
S velük sok nyári álmunk,
Mihaszna vágyaink -
Mint annyi lila léggömb,
Mely tűnve tovaring.

S amíg a gyér berekben
Gond gomolyog körül,
Elrémülök: ha minden
Nyár, élet itt kihül,
S ránk vissza nem tekint, csak
A halottszemü ür...

De most egyszerre - mintha
Vak mélységbe zuhant
Hall fentről biztató szót:
Várj, nem pusztulsz alant! -
Felém is bátorítva
Csendül egy drága hang:

- Az ősz miatt ne csüggedj!
Mást mindent elvehet,
De ínségedben is még
Egy megmarad neked!
És ez az egy: az ének
Fölemel tégedet!

Az ének árvaságot
Megosztó társaság.
Talizmán sebek ellen -
Télben virágos ág -
Csákány, mely sziklaösvényt
Mind magasabbra vág!

ÁBEL SZÁMONKÉRETÉSE

Báró Kemény Jánosnak

Kain, szavam rád most vádat kiált:
Szólj, hová tetted az atyádfiát?

Tagadnál? Bujnál? Vitát kezdenél? -
Hisz kezeden még s Ábelé a vér!

Nemrég a földnek békés tereit
Együtt bírtátok -: szilaj és szelíd.

Ám ölni bujtott önzés, gyűlölet,
S a föld legott siralmak völgye lett.

Ábelt Kain, - a jóságot a rút
Vadság megölte, s a nap elborult.

A testvérkézben megzúdult dorong
Zúz, csapkod most is, átok s kín jajong...

Haszonvágy, bosszú, erőszak, csalás,
Mint fekély terjed, s mind mélyebbre ás.

S békéd sehol, egy zugod, hol saját
Öcséd jaját folyvást ne hallanád.

Úgy érzed sokszor: a testvéri vér,
Melyet ontottál: már-már szádig ér!

S te mégis egyre késel, makacsul,
Hogy jobb ösvényre térj, s megigazulj?!

Vagy: mikor fogsz már tébolyod sötét
Szirtjein holtan zuzódni szerteszét?

DSINGISZ KHÁN

Megkínzott aggyal, s szívvel, mely éppen csak ketyeg,
Egy erdő szélén fekszem -: egészséges beteg -
Az üszkös Európa testében egy ideg - -

De most a magasban felzúgnak a fák -
Egyszerre riadtan hajlong a sok ág.
Zavart köztük keleti szél kavart...
Kelet nem egyszer fújt ide már vihart!

Keleten: Ázsia zsong, zúg (mint méhkas, mely tele van)
Hogy szerte belőle mi rajzik, szörnyen bizonytalan.
Ott minden csupa túlság. Föld, s népe rengeteg.
Ősdacccal égbe fúródnak az óriás hegyek.
Ott ember millió hull, ha kaszál a halál,
S egy gondolatra, jelre: millió talpra áll.
Egy ura millióknak - kemény és tenni merész! -
Egy erdő szélén éppen lován ül, - messzire néz.
Mozdulatlan szoborként egy nagy karvalyt figyel,
Mely nyugaton a hulló napban most tűnik el.
Ott vesz... s helyén lobogva izzik egy lángpalást,
Min játszani lát a khán most gigászi látomást.

Előtte füstös falvak, dúlt városok, terek - -
Melyeken föl- s lefutkos egy tébolyult tömeg...
(Szétdúlta mind, amit eddig maga építgetett,
S mostan, hogy semmije sincs már, elveszti fejét, ijedt!)
Izgatott mind, akárha bénultan, veszteg áll,
Akár új eszme után fut, mentsége: a munka, a gyár...
Papok processzióznak - talán erőt ad a hit? -
(Karján a khán kajánul játszatja izmait.)

Ő népeinek egy-egy prédát csak megjelöl,
S azok arra rohanva rohannak ezer felől.
Vérengzők is, ha tetszik, - ha kell: kegyetlenek!
De Istenük őket azért még mindjárt nem feddi meg.
Ha öltek -: rá alusznak. Nem úgy, mint ott azok,
Kik most magukat tépik s a „lelkük” is vacog.

De most, míg így magában fő az iszonyu khán,
Horkantás csap ki lángként lovának orrlyukán.
Ő is neszelni kezd hát, szaglássza a szelet.
Valami jön feléje, halk harangszóval elegy - -
Szimatul újra, s egyszer megérzi: hullaszag...

S míg ménje horkol és fúj, kapálva, nyugtalanul,
Maga kardjához nyúlva, sátáni kedvre gyúl,
S egy rettentőt kacag - -

(1924)

HALLGATAGON

Ha hosszabb is olykor hallgatásom:
Ez tégedet még, testvérem, ne bántson!

Bennünk a lélek akkor is zenélhet,
Ha hangja néma mélységekbe mélyed.

Gyászvölgyeken és örömmokon túl -
E hang más által nem is sejtve kondul.

Mostanság én is ily megfoghatatlan
Mély zenét hallok muzsikálni gyakran.

Vágyamat máskor csendes vizek olvadt
Ezüstje csalja. Vágyam rajta csolnak.

Hangyák előttem serényen sűrögnek - -
Nézvén: leköt e lázas munkaszöglet.

S szívem minderre hangzás nélkül árad:
Szent, szent, ha fárad, az ember, s az állat!

Majd forgószélben, piheként forogva,
Felsodródom csodás magaslatokra.

S mindeneket magamhoz ölelek fel,
Hogy elvegyüljek rendre mindenekkel.

Igy (ki azt hittem: különködni lettem)
Egység vagyok meg összesség is egyben.

Határtalanság, egy szűk körbe zártan:
Hang a mindenség végtelen dalában!

MÁSHOL ÉS ITT

Oh, vannak máshol nálunknál vidámabb
Lelkek is, - hogyne -: ezrével lehetnek!
De az élet is rájuk több ügyet vet,
Míg minket zord sors zimankói vágnak!

Másoknak könnyebb! Ennek horizontja
Mosolygóbb, tágabb, - annak kincse tenger!
Útjaik síma szintjén járva nem kell
Küszködni szirttel, bonyolódni gondba!

Technikájuk mindenén játszva győz már!
Míg ha mi raknánk hajlékot magunknak,
Csak két karunk van, s néhány kő, fenyőszál!

Így kell e tájon (nyelve sok jajunkat)
Párnak, hogy mást is biztassunk, ezernyi
Gondban is, olykor vígat énekelni!

ZENÉT

Zenét nekünk, hogy biztasson: különben
Itt meg kell halni! Minden oly zilált!
Zaj, s jaj zuhog ránk éjsötét özönben - -
S a rémült lélek hasztalan kiált!

Zenét, amelybe - mint egy deszkaszálba -
Kapaszkodják megrendült szellemünk.
Míg csillapul a bolydult vizek árja,
S valahol biztos partra léphetünk.

Zenét! Szárnyunkat megtépték a vércsék:
A sok baj és kín élnünk csak teher.
Számunkra legyen a zene az épség,
A szárny, mely ismét egekig emel.

Zenét, hogy szálljunk, nyugókat szakítván,
Föl, föl e földről, hol csak dudva nő,
Csúf csúfolódik, erényhős a hitvány,
S szívek helyén csak kő van, durva kő.

Ott fönnt talán még egyszer újra látjuk
Az Örök-Úr szent megbékélt szemét,
Míg lenn dolgoznak a gyilkok, s az ágyúk,
S mindent elönt a rosszaság, szemét.

KIS ÁLLOMÁSON

Kis állomáson, nyughatatlanul,
Járkálók föl-le, váró, szótlan úr.

Meg se lát senki. S miért is? Hiszen
Cókmókom sem sok, s csöndesen viszem.

Késtem itt-ott, vonatom elfutott - -
Most lássam aztán, tovább hogy jutok?

Itt mind szürkébb az álmos őszi táj...
Egy felhő fázós csüggedést szítál.

Ha előbb jövök, s másképpen -: lehet,
Más hangulat, más kép vár engemet.

Víg zshivaj, nyüzsgés, lombos nyári fák - -
S lánykák kezében nekem szánt virág.

Ha előbb jövök... Ejh, de már ezen
Merő bolondság most merengenem.

Vagy azon, hogy egy gőzös valahol,
Pár boldoggal, már cél felé lohol.

Míg itt fagyasztva vág a Nemere - -
S nem tudom, meddig nő még ereje?...

Én itt árván csak várom sorsomat - -
S tán többet értem nem is jó vonat.

S más sem, - csak éj, s nagy hallgatás alatt...
De, klingi-klang, im kong a jelharang.

Szorongok: jaj, rossz-e vagy jó jel ez?
S vajjon ki, honnan, kinek, mit jelez?

ÉNEK A KÉSŐI MEGBÁNÁSRÓL

Voltál te is úgy, hogy a csak bevégzett
Mozdulatot, szót mindjárt visszavond?
De későn, - mert már tudhattad: a végzet
Megindult feléd, s nyugalmadra ront!

Vak harag sarkalt? Szeszély, vagy makacsság?
Mindegy! De szóltál, mozdult a kezed!
S mint Sámson körül: csak romok mutatják,
Hogy vakságod mit is művelhetett.

Csak rajtad mult és rád vár dús lakás ott!
S most vége! - Jaj, a végzet mély, sötét
Vadonban bős vad, - aki nem vigyázott:
Bánhatja mind megcsúfolt életét!

KIÁLTÁS

Erdélyi éjjel. Súlyos gyászsövet,
Melyet gond boltoz sátorra fölénk,
S melynek csak ormán: ott a hegytetőn
Hint gyöngén egy pásztortüzezske fényt.

Az anyám háza mögöttem fehéren,
S merengve hallgat, - szeme zárt, sötét.
A kert végén egy sírdomb -: az apámé,
Vonz és riaszt, gomolygató ködét.

Én itt tiprom a porondot, - mióta?
S nincs, mi e borút áthasítaná - -
Nincs-e? Hahó, hejh!... most egy telt kiáltás
Zendül az ormon, s zengve zúg alá.

Egy kiáltás. Talán ordast-riasztó
Pásztoré, kinek szíve elszorult,
S most választ hív, hogy társát tudva, ő is
Könnyebben bírjon virrasztást, borút.

Így a hajnal is előbb tetszenék fel - -
De percek múlnak - - némán pergenek - -
S válasz sehol... csak hallgatnak sötétben
Körül a magas, zárkózott hegyek.

E csönd már-már fojt. Ámde mit tehesünk?
És mit tehesen a pásztor kivált?
Még vár néhány ily fojtó, hosszú percig - -
S aztán megint egy hangosat kiált.

VALLOMÁS

*László Árpádnak, a zongora poétalelkű
mesterének, aki a messze nagyvilágból
is megtért ide, mert Erdély végzetes
vonzásának ő sem tudott ellenállani*

Édes mostohánk, bússzépségű Erdély.
Minket mennyire magadnak neveltél!
Hogy bár kincseken járjunk messze földön:
Csak rád gondolunk, - s két szemünk merő könny!
Bánthatsz -: akkor is gondodban virrasztunk - -
Egy is teljesen a mi lelki arcunk!

Földed és eged, - e ritkán derült ég!
Bennük mintha csak lelkünk tükröződnék -
Felhős szirtjeid, ahogy égbe fúrnak:
Testvér-másai a mi bús dacunknak.
Zúgó vizeid sodra, min merengünk:
A mi megtörő, zuhatagos kedvünk.

Erdély, a tied minden kis vonásunk!
Tied, ha nagyot mertünk, ha hibáztunk.
S te is a mienk -: a föld kerekén sem
Lelnénk mást, aki minket így megértsen...
Légy hát csendesen, - megnyugodva, hogy mi
Soha nem fogunk téged megtagadni!

Kincs se kell, - nekünk kincsnél kedvesebb cél:
Látni tégedet, újultodban, Erdély!
Érted, hogy virulj, gyarapodva váltig:
Szívet és erőt áldozunk halálig!
Mert mi múlhatunk, - de te, míg világ áll:
Kell, hogy magad is rév és szirt gyanánt állj!

ERDÉLYI MAGASLATON

Kuncz Aladárnak, szeretettel

Tető ez is! Bár nem fűródik égbe,
S nem burkolódzik ködbe kényesen.
De szilárd pont, a föld egy kis vidéke,
Honnan, amíg lát: tisztán lát a szem.

Jó nekem itt most, - harcokkal mögöttem
E békés fennsík. Bár nagy ára volt:
Szirtek közt lenn hogy vívódtam dühödten - -
De már a táj itt nem annyira zord!

Itt napon nyugszom, elnézem a holdat,
Míg napra-nap, mint madár, elsuhan -
Tudom, hogy ott lenn az ebek csaholnak,
S lót-fut sok ember, árva, s oktalan!

És hallok olykor zengeni ígéket - -
- Tán nyersek is, de egyik sem hamis -
Gyakran vetem csak falevéltre őket,
De néha vésem szirtdarabra is!

Majd itt is dőlök el, örökre némán -
S egy vad kilép a rőt cserjék közül.
Közel jó, megáll, s meghökölve néz rám,
Látván: arcomon mennyi kín kövül.

SZÍNES, MELEG ŐSZEL

Székelly Józsefnek

No nézd, no nézd, hogy ég
Körül az egész vidék!
Az ősznek szinte minden völgyi bokra
Föllángolt, vörösen lobogva.
Sőt e piros tűz immár fenyeget
Ormokat és eget.
Belekapott az erdőség hajába,
S kapdos feléd is - - Szöknél... de hiába:
Fentről meg a nap örült heve paskol, - -
Nyilai mind úgy fúródnak beléd, jaj,
Mintha egy fölvert óriási kasból
Rádzúdul a tüzes fullánkú méhraj.

S míg véred zúg, bentről is tűz epeszt,
Láz-sárga fényben szédelegsz.
S kérded, hogy ennek mind mi lesz a vége,
Honnan száll rád itt végre, végre béke:
Ott, hol a rét szürkés füze terjed,
Látsz gomolyogni sűrű varjúsereget.
... Ha tudsz nyelvén e csacska tollasoknak,
Halld csak: min tanakodnak:

- Sebaj, pajtások, bárhogya is tüzel:
Már újat itt úgysem teremte nyár.
Bolond, ki bízik, s bízni benne kár -:
Késett hevének vége már közel!
Mert hát mit is akar? - -
Vén nem lesz fiatal!
S holnap talán mind e csalóka pompa
Reszkető, dúlt avar,
Mit szél kavart halmokba sikongva - -
S e nyár koldus, de úgy is kell neki -:
Dúsvoltát előbb élte volna ki!
Ezért ím úgy jár, amint jár az ember,
Ki dolgaival, tétovázva, vár,
S mire föleszmél: rányílt értelemmel
Már csak azt látja, hogy ködös, kopár
Határ az, melyen árván álldogál.
S hibáját későn mind bánhatja már:
Maga maradt, s a kár - -
Kár!

NE FÉLJ!

Ne félj! Ha bedőlt bánya éje
Béklyóz is élve, - mégse félj!
Lehet, hogy hamar közelére
Eszmélsz a kéznek,
Mely szabadulást hoz, s elér!

Tudd meg, hogy nincs örökös éjjel -
S nincs pálma nélkül sivatag!
Sorsod is bántást, bajt elégel,
S feloldja zúzott,
Szállni adatott szárnyadat.

S ha nem? Úgyis szebb: nem remegve - -
(Hadd inogjon folyvást a nád!)
Tikkasztó tűzben, bajviharban
Vérző fejedre
Kovácsol a kín koronát! -

ÉLETGÁZLÓ ELŐTT

Most merre ismét? Lovam fújva horkan,
S megtorpan a lenn zajló zavarostól,
Mely felfröcsköl ránk. Ejh talán az ostor
Segíthet még bosszantó gyávaságán,
Hogy itt ne tartson, míg az éj leszáll rám!

Lent, igaz, titkon élémvágva árad
Sötét leve bús multam erdejének - -
S hogy fenyeget... Ám apadtára várjak?
Vagy tovább is víz mentén mendegéljek?
Míg túl talán öröm vár, élet, ének?! -

Neki ugratva -: veszttem lehet mindez!
De mivel jobb itt vesztteg tépelődnöm?
Hát rajta, Ráróm, dacom, régi gögöm!
Ha csak a sors is egy kicsit velünk lesz:
Fénybe, virágos partra kaptatunk föl! -

LESEN

Kuszált negyven évem mély rengetegében,
Éjfélkor, egy irtás szélén heverészek.
Tüzem hol merészebb, s lobog, mint piros nap,
Hol hamvába roskad.
S amint előmlik, vagy fényesedve felnő:
Úgy vonul homályba, jön elébb az erdő -
Már-már égni látszik - -

Komor arcomon is, míg előre bámul,
Néha árny cikázik, néha gonosz láng gyúl.
Igy fülelek, lesve, a sokféle neszre,
Mely a sűrűségben zörren, ébredve -
(Közben: mintha széllel jószág terjedezne...
Ifjúságom rétjén - ott éreztem ezt még!)
Gerle-, s lánykacajjal sikoltás foly össze -
Majd kuvik vijjogja minden öröm vesztét - -

(Vele hidegebb szél támad rám; orozva:
Közelgő síromnak reves szagát hozza!)

S arcom elsötétül - korom, sűrű pernye
Csapódik szemembe, tollas süvegemre.
De csak megborzongok, s kemény vagyok ismét.
Elszánt szívem újból prédára sóvárog -
S szemem, mint hiúzé -: fürkészőn tekint szét -
Feszülten, csak: várok!
Most ugyan angyala kit-kit oltalmazzon,
S előmbe ne hozzon - legkivált, ha asszony!

NAPLÓLAP

Bolond november! A napfény nem ernyed,
Sőt szinte szúr, - még díszben völgy, orom - -
Bent friss virág vár az asztalomon,
S mondják: Provenceban a tücskök énekelnek.

Szobámba lépve én is füttyörészek:
Jó volna már valamit kezdeni - -
S be is fejezni -: valamely egészebb
Dolgot, mint eddig - akármit - de ni:
Künn az akác mily vedletten zörög,
S a nap is bágyad a tetők fölött.
Bizony, hiába, már korán sötétül -
Az ős csak ős: rövid a délután.
... Valakinek írnom lehetne tán?
Sok levelem válaszra várva rég gyűl - -

Hadd kezdjem hát: Kelt Udvarhelytt, november...
S míg szemem kérdőn a naptárra réved,
Eszembe jut, hogy tett-vett életemmel
Maholnap egy nagy mérföldkőhöz érek.
S nem tudok írni - szétfolynak a dolgok - -
Egymásután kihúzok pár fiókot.
Limlomok közt a kezem ideges
Sietséggel még valamit keres.
Majd fölkelek - - elnézek egy legyet - -
Járkálok... Aztán lassan kimegyek.

(1923)

ŐSZI SZÁNTÁS SZÉKELY HEGYEK ALATT

Borús az ég! De túl a dombon
Meg-megcsillan a falu tornya.
Hass, szántóvas, a földbe mélyen -
Már elzúgott a nagy tivornya.

Közben, hajh, mennyi változás jött!
Az életünk más, a világ más.
Csak az Örök-Úr változatlan -
S a rög, a munkagond, a szántás!

Sőt talán ez is terhesebb most!
S robotunkért kisebb a bérünk.
De azért így is megmutatjuk,
Ha gondban is, de csak megélünk!

Gyű hát no, húzzad, Fecske, Holló -
Várjuk talán, hogy más segítsen?
Tudd meg, lovam, nincs segedelmünk
Magunkon kívül, csak az Isten!

Ránk csak az ő szent napja süssön -
Már belül is remény melenget.
A földet bizakodva szántjuk -
S nem kérünk ennél más kegyelmet.

Mi többet úgy se várhatunk itt -:
Amit nekünk a jó nap érlel,
Amit a rögből ki-kiküzdünk
Feszülő karunk erejével.

GALAMBOK

Szárnyak suhognak, reggeli fényben -:
Galamb, galambok, a házon, udvaron - -
Becsapódnak az ablakon át is,
Mint annyi lenge liliomszirom.

Mintegy szélhordtan: fel-, s le-keringnek,
S fehér lesz minden - - galamb, galamb!
Szobám homálya ragyogva gyúl fel,
S messziről zeng egy kicsi, halk harang - -

Szédít, de mégis: jó e zsvaj, fény - -
(Sötét-magamban sokszor oly nehéz!)

Homlokomon egy kedves kezet érzek,
S egy kedves szempár a lelkembe néz.

S csitultan, áldva, fürdöm e fényben -
Csak hulljatok rám, drága sugarak!
S ti, békeperceim -: fehér galambok,
Rátok soha ölyvek ne csapjanak!

A VÉN SEPREGETŐ

A sétatéren, őszi, hervatag
Fák közt ma feltűnt egy kis furcsa agg.

Hajlott, de izmos és egy rengeteg
Seprővel csak jött és sepergetett.

Holt lombra gázolt, amely még talán
Tegnap is vígan lengett fönn a fán.

Én egy padon csak elnéztem, amint
Halomra lökdelt annyi drága színt.

Gallyroncs, egyéb lom mindegy volt neki -
Látszott, hogy őt már meg nem illeti.

Nem szánt apróra tépdelt levelet -
Pedig tán ott is vágytól pihegett!

Közben sötétült már a fák között...
Míg ő csak egyre növekedve -: jött.

Jött, sepregetve, rendületlenül - -
S láttam: sehol más nincs köröskörül!

Hallottam azt is: halkán dalt jajong - -
Vagy csak a szélre zajdult fel a lomb?! -

Mert szél is ébredt, metszön fujdogált:
Míg a fák folyton szótték a homályt.

A vén meg csak jött, s nőtt az avaron.
S egyszerre nagy volt, szörnyű fogalom -

Ki előtt én is csak lapulok itt - -
Míg maga felnő, a csillagokig!

... Közben köd is lett, s éj, de helyemen
Még nyugözött folyvást a félelem...

A MESETÁLTOSON

Ha életem, e lankadt, rossz gebe,
Oly parazsat abrakolhatna egyszer,
Amely után, megrázkódván, tüzes,
Aranysörényű táltos lenne tüstént,
S a hátán én: szép, ifjú dalia:

Selyemréten át, nótásan, vidáman,
Csak léptetnék a kelő nap felé!

Majd harmatgyöngyös fűtengerbe szügyig
Merülve úsznánk - - hajrás szöktetéssel.
S míg útunk mellett mind a két felől
Legázolt rózsák véreznének el,
Én keményen csupán a napba néznék.
S nevetve dobbannék a vár elé,
Melynek dühöngő sárkányát levágva:
Elfúltan érezném, hogy rám borul
Legszebb álmaim teljesült csodája.

ÁPRILIS

Már semmi kétség: közeleg,
Sőt itt is van a kikelet.
Im, bomlanak a fák, s a lányok - -
S mindenki a korzón kóvályog.

Lám: a szép N.-né is, a drága,
Hány urat vonzott udvarába!
Körülhízelgik, móríkálják,
Mintául nézve kis kutyáját.
Sőt nem egy (jutalmát remélve)
Maga is lenne kutya érte.
Többek közt: T. (hogymást ne mondjak!)

Most nő a zaj. Kocsik robognak -
Küllőiken ugrál a fény.
Hogy szinte vakít - - egy serény
Motor is elzúg - - majd legott más
Ok miatt fejlődik tolongás.
Nehány kis mozgó csomagot
Fog nagy érdeklődéssel körül,
Pár babát, kit anyjuk hozott
Ki, s most a fényben jár, s örül.
Maga a fény is vígan száll a
Piros, mosolygó Böhm Babára,
S egy mosoly a felhőtlen úr...

Itt én is ugyan mit tehetnék?
Lerázva lelkem téli kedvét:
Jön, hogy az úrbe föllegegjek,
S ott - csodájára e tömegnek -
Lengjek, mint napban lángoló,
Színes gömb, lenge léggolyó - -

(1924)

NYUGTALAN TAVASSZAL

Mindenik percben más-más arca van - -
Tavasz még nem volt ilyen nyugtalan!

Fölöttem a nap már izzón tüzel,
Mialatt már zivatar zúg közel.

Minden bokorban friss szín, friss öröm - -
De csak megvérez, amikor töröm!

A szívem körül örvénylő szagok
Nyomása alatt már-már fulladok.

Rám így mi vár? Nincs róla semmi jel!
Szavamra távoli moraj felel.

... Mély úton hágok fölfelé, magam.
S nem látom, ami pár nyomnyira van.

Hiába kérdem, hol talál a dél?
Életem talán végre csúcsot ér?

Vagy már, lehet, nincs is számára más:
Csak egy végzetes végső zuhanás? - -

SOFFÓR

Fekete éjben surranunk sötéten:
Magam meg a rám bízott többiek - -
Arcom kemény, a kezem a keréken -:
Ne essék hátul baja senkinek!

Lámpánk egy részt az útból megvilágít - -
De sötét része még mekkora van!
S törnünk kell mégis rögét, pocsolyáit,
Míg húz, magához a bizonytalan.

Völgynek le, hegynek föl, süvöltve vágunk -
Unszol valami vad igyekezet.
Bár nem tudom, míg a gép egyre száguld,
Hogy meddig még? - Csak ösztönöm vezet.

Két felől olykor holdfényes vidékek
Fordulnak el, - halk ének hívogat - -
De vasvégzet köt, béklyóival éget -
Únt helyemet elhagyni nem szabad!

Majd azzal játszik néha furcsa kedvem:
Ha féket, kormányt eleresztenék! -
Ám csak egy perc, s rá mindjárt újra minden
Rendben van, s biztos kézben a kerék.

S baj semmi! Megyünk. Míg csak elfogy egyszer
A benzin, s én halálra zaklatott
Lélekkel, nyűtt, verejtékverte testtel
Leszállhatok és elzuhanhatok!

HOSSZÚ TÉL UTÁN

Igazi konok tél volt!
Azt is hihettük: nem pusztul soha innen.
Úgy megfeküdte makacsul a földet,
Mint lelket a töprenkedés, gond,
Mely sokszor úgy tetszett: már örökös lesz.
Pedig a felszín alatt, lám,
Addig is csírák rejtőztek, feszültek,
Várván a tavasz napját,
Mely megmozdítsa bennük az élet
Erőit, hogy törjenek elő, bimbókká bomolva,
Gallyakként nyujtózva: mámorosan
Attól, hogy élnek, ringhatnak a szélben...
S most csakugyan élnek, ringnak a szélben!

Töprenkedve én is mit öljem időmet?!
Ím odább sárga virágos, zsenge füves domb -
Hátán kicsi bárány, fekete, holdas, -
Remegő gyöngé még, de ficáncol -
S néz tiszta szemmél az újuló világba.
... Ha olyan volna az én látásom is!
Tiszta e szörnyű kor torz látványaitól!
Ha olyan lenne:
Megyek a dombra - játszadózom vele,
S tépek vele sárga virágot!

(1928)

MEGJEGYZÉSEK EGY FÉRFIFEJBE

Ha e sötét fej elétek kerül:
Ne nézzetek rá érzéketlenül.

Az arc ugyan dúlt, - szinte fenyeget -
De bánat írt rá ennyi mély jegyet.

A homlok magas boltjai alatt
Gyakran lázadt önkínzó gondolat.

A mélyenülő üszökbarna szem
Mélyeiben sok hamvadt vágy pihen.

S míg gúnyorosra húzódott e száj,
A szív beh sokszor azt sziszegte: fáj!

A dac is, mely e fejet fölszegi,
Csak áltatás, - ne higgyetek neki!

Mert én tudom, hogy sokszor mennyibe
Került neki meg nem rendülnie.

Hogy hányszor kívánt már-már hajlani -
Hangos jajjal egy ölbe hullani! - -

TÉLI VIRÁGÉNEK

Látod-e, nézd, lent lábadnál a gát
Tajtékká törő, vad zuhatagát?!

Hogy ront alá, felszökken, felesel - -
S dühe a jeges mélységben vesz el.

Ha ráfigyelnél letről egy sötét
Szív küldené fel hozzád énekét.

Egy bús szív, mondom -, nem is érdemes,
Hogy rá akár egy percet vesztegess!

Tudhatná ő is, hogy ilyenkor e
Nagy zajlásnak sehogy sem ideje

De neki elég, hogy most e napok
Alatt jégkérgeken egy kis rést kapott.

Most azon át sír, dallal hatna rád - -
Meg se halld, mondom, őrzöngő dalát!

Hisz télből tört fel, mikor - tudjuk azt -
Kis lehülés is mindent megfagyaszt.

S talán már holnap (zajlás, dal helyett)
Itt is jéggyöngyök sorait leled.

MÁJUSI HAJNALODÁS

Tavaszi szél táncol
Végig a világon...
Bánatomat én is
Bizony sutba vágom.

Elöttem kelő nap,
Mögöttem kis erdő -
Valamennyi ringó
Ága: csupa bimbó,
Friss rügy: napra fejlőd!
Pedig a fák közt is
Mennyi korhatag van!
Csonkák, sebesültek...
(Sebeik viharban
Keletkeztek hajdan.)
De azért az erdő
A tavaszt megérzi -
Csak te, árva lelkem,
Te lennél hitetlen -
Csak te félnél élni?

Végy példát a fákról:
Ím, hogy megújulnak.
Újultan találjon
Téged is az új nap!
Téli bűd ruháját
Cseréld üde zöldre.
Szükség a remény-szín
E szomorú földre.
Lásd, lentről a város
Éppen ide látszik -
Tornyain, tetőin
A nap ködbe játszik.
Emberek e ködben
Küszködnek rogyásig.
Napestig a jármot
Úgy hordják, szegények,
Hogy már azt se tudják,
Vajjon miért is élnek?

Minden kis utcájuk
Kínnal van kirakva.
Hát csak hajts ki, lelkem,
Légy egy mérhetetlen
Koronájú nagy fa.
Én pedig a várost
(Amíg tart az álom)
Sietős munkában

Házról-házra járom.
Mindenütt egy zöld ág...
Mind-mind úgy elosztom,
Hogy egy ág azoknak,
Kik búsulni szoktak,
Okvetlenül jusson.
Hogy mindnek, ha ébred,
S kinéz a világba,
Bánatát deríteni
Legyen egy-egy drága,
Friss májusfa-ága - -

KÖRUTAZÁS

Nézd, kedves, a körhinta vár ránk -
S mi másként úgysem utazunk:
Becsüljük meg e bölcs találmányt!

Itt úgy s minden olyan únt,
S fojtó, - nos, módunk van bejárni
A sarkot, Kínát, Kamerunt.

Ím: pálmák! Dél. S mindjárt odább, ni:
Hajós nép, jég közt, éjszaka -
Vágyak úzóttje mind, - akár mi!

S még hány kaland, más tájakon!
Hát jer, semmint a gúny vizével
Öntsd rajongásomat nyakon.

Meglásd, ha bizalom vezérel,
S megbátrodik félénk szíved:
Beh jó lesz így kerengni kéjjel!

S ne mondd: csak egy kis szédület!
Hát nem az-e a legkívántabb
Jó is, mit annyi szív eped?!

Nos, jer tehát, a tétovát hadd
Lent másnak, - e tündérbatár
Velünk mindjárt csodákat láttat.

S bolond is, aki többre vár!
Sorsunk: mind így kerengni körbe,
Míg egyszer csak: szívünk eláll - -
S a halál lecsenget örökre!

AZ ÖRÖMSZIMFÓNIA

*Az örömhöz szenvedéseken át jutott
Beethoven szellemének*

Tudom, hogy valahol: van!
Kivált ilyenkor érzem ezt,
Hogy tavaszi szél kereng a porban,
S a berek furcsán zúgni kezd.
Nagy barna felhő gyors vihart szán
A földre, - s közben fény vakít.
Ragyogás ül a vakok arcán:
Egyszerre *látnak* valamit!

Most meg halld: kipp, kopp, valahol dobok
Döngenek mélyről, - vagy tán ő dobog?
Talán ő ad jelt, ő - a föld alól!
Mert van valahol. Van! - De hol? - de hol?

Olykor azt várom, hogy győzelmesen
Hozza elém valamely ritka rím,
Majd esti felhők izzó szélein,
Lobogásában keresem!
A réten villan?... pajkos szűz... cicézve
Csalogat, szökdel, incselkedve int.
No várj! elkaplak! - Most már merre térsz, te?
Hiába! Mégis kisiklott megint!
S ismét sehol! - Pedig van valahol!
Vagy valahol, ha rejtve is, öröm! -
S hozzád, tudom, van nekem is közöm!
Utamat feléd makacsul töröm,
Sorsommal száz baj közt folytatva pert.

De szellemed is biztatóan ígéz,
Száz éve nyugvó, páratlan zenész,
Szent süket-halló - - minap ünnepelt!
S ím, faggatlak: szólj, ugyan hogy csináltad,
Hogy kínokon át az örömhöz értél,
Ahol tündöklök maga a sötét éj,
S minden új sebből illat, s balzsam árad?

Lásd, rajzik dallam bennem is akárhány,
S túske is jutott bőven részemül,
De örömet még minden kínom árán
Sem sokat kaptam, - az öröm kerül.
Miért ez, mondd? Talán a szenvedés
Volna még mindig érdemül kevés?
Vagy mi is kell még? Napról-napra ismét
Kérdezgetem, öntépő, lelki lázban,
Mert búsat én már untig zongoráztam -
Most azt próbálnám: a vígabb hogy esnék?
S tudom: e gyötrött földnek is öröm kell!

Nem is nyugszom, míg meg nem leltem én!
Felkúszom hozzá, akár szirt jegén,
Ha szikla rejti: kivájom körömmel,
Hívom, míg egyszer tündöklő nap önt el,
Míg fenn, egy ködből szabadult hegyen,
Érzem: ritmussá finomult a lárma,
A lelkem fényt kap, s telten, szélesen
Felbúg az öröm szent szimfóniája! -
(1927)

NAGY IDŐKBEN

Jaj, milyen kor ez, - hánykódó, zavart -
S rossz kábulata már mióta tart!

Mint forgó padló, pörget, émelyít -:
Egy szörnyű bár bús, nyűtt vendégeit.

Félrevergődném, s nem lehet, - tovább
Kell bírnom e ricsajt, ez ostobát!

Rég, persze, vágytam (minden idegem)
Nagy időkre, - nos, kellett ez nekem?

Most bomba robban, - heccelt tömegek
Egymásnak esnek - bennem döngenek!

Majd láva lázad, szökőár szökell -
S perc alatt ezreket temetek el.

Jaj, s borzalom - mely ellen nincs paizs -
S melytől gyötrődik tán az Atya is!

És mindenek közt leginkább: magam -
Mert lelkem, mint egy keszkenő olyan.

Sőt az is -: kendő! Amilyent a vér
Mindig elönt, ha valakit baj ér.

Így mindig vérzik - - Csak már arra nem
Kerül-e sor, hogy egyszer tó legyen?

Isten egét békében ringató,
Derűs mélységű, kék Szent Anna-tó?!

NEM TUDOM...

Én nem tudom, hogy fínom arcodon
Egy bús vonás-e? Más-e?... Nem tudom.

Pedig mohón és buzgón kutatom,
Hogy lábadhoz mily búbáj súlya nyom?

Tán törös szókkal tetted, hogy kevély
Szívemen úr legyen e szenvedély?

Vagy mosolyod az, minek vaksötét
Korunkban is érzem igézetét?

Nézésed, hangod?... Bárhogy kérdezem:
Nytjára nem lel gyötrődő eszem - -

Szeszélyed nyűgöz? Könnyed szellemed? - -
E vívódásom mind kegyetlenebb!

De bár magamat holtig szaggatom:
Veled folyvást így sodródnom -: vakon.
A választ meg sohasem kaphatom.

KELJ FEL ÉS JÁRJ!

Nagy kőbe koppant, zúzott fejedet
Veted-e már fel és mikor veted,
Ember, te csüggedt, kínoktól alélt? -
Az ár, mely levert, rajtad átrohant,
Már elhúzódott, s halld, ezernyi hang
Hírli, hogy ismét megmozdult a lét.
Az iszap által meghajtott füvek
Rendre megint zsendülni kezdenek - -
A föld sebei tünedeznek és
Nyomukra is szövül a feledés...

Csak te ne tudnál feledni, szegény,
Ember... legárvább a föld kerekén? -
Ejh! búdat vesd a szélbe könnyedén!
S nézd a pacsirtát -: fölfelé nyilal!
A nap, a nap is ott fenn, hogy ragyog, -
Onnan melenget sugaraival,
S rád fentről szórnak fényt a csillagok - -
Mozdulj te is hát és emelj fejet!
Csillagok közt van neked is helyed,
Lendülj feléjük, hisz azért vagy ember!
S tudd meg, hogy még sok öröm, szenvedés vár - -
Az élet szólít, - hallod? -: kelj fel, kelj fel
És járj!

SÖTÉT KOR PUSZTÁIBAN

Ha nem kellene más, csak álom és vágy,
Álom a szépről, s vágy: formába fogni,
Nem bujdokolnánk dűltan a napon mi,
S nem volna kínpad éjjel a pihés ágy.

De remekelni nem elég a szándék - -
A kor lelkének is kell izzni benned!
Lángod nélkül dicsőt nem teremthet:
Csak lép lidérce, bolygó láng gyanánt ég!

Ám hol e lélek? - - Sivár, kapzsi törpék
A csodalámpát régen összetörték.
Lábunk Szaharát jár, míg végre ráun.

De felénk hűvöst oázis sem ingat.
Tikkadt karavánt eltakar a számun.
Míg egy szebb kor fölfedi csontjainkat.

ÉG ÉS FÖLD KÖZT

Ég és föld közt végtelenhez végtelent fűz a kötél -
Nosza lelkem, lenti gondnál fentlebegni többet ér.

Égi ponyva magasából zeng a hívó üzenet -
Nos - merész nem tévóvázik - hamar oda rőppenek!

Égi ponyva magasában az Atyának trónja áll -
Bölcs homloka közelében egy az élet és halál!

Vágytól ő nem zaklatott, bús, nem tévesztik látszatok -
Megnyugodva: magam ellen itt magam se lázadok.

Csak bölintok közbe-közbe, míg mulatván az öreg:
Kométákkal elkomázik, csillagokkal elcseveg.

Majd (hogy attól is viduljon, s szánja földi híveit)
Csillagok közt megcsillantom csillaglelkem színeit.

S így tovább - mind magasabbra - nincs nehézség, nincs határ - -
Érzem: tüstént ott leszek, hol minden titok kulcsa vár...

S ott is lennék, s nem sározhat többé földi pocsolya -
Csak ne csalna vissza mindig
Valakinek kedves arca, szívigható mosolya! - -

BIRÓ ELŐTT

Több hete már, hogy a gyilkos arca előttem -
Ahogy - mögötte fegyveres őrral -
Láttam a vizsgálóbírónál, kihez akkor
Léptem be én is történetesen.
Már néhány szóból tudtam a vádat!
Megszokott vád volt! Egy roppant fejsze lomhán
Dőlt a saroknak - - ehhez emelőnek
Éppen csak pár kar, egy szolga karja kellett,
Melyet baroménál alig-különb ész
Kormányoz, no meg tán egy asszony is - hogyne! -
S kész volt a tett! Elég magának is, aki tette,
Hogy csodálhassa bambán, - végítéletig!
De addig is, hogy itt most szepegve és szipogva,
S látszatra: mégis konokul álljon a bíró
Előtt, állja ennek faggató kérdéseit:
„Jó gazdájával ezt hogyan is tehette?”
- Tudom, hogy jó gazdám volt! - „S a lelkét
Nem féltette mégsem!? Rossz dolga lesz odaát majd!”
- Tudom, hogy rossz dolgom lesz!...

Ekkor

Gondolatban halkan a bűnös mellé álltam,
Mintegy lélekben megfogva kezét:
- Uram, tán inkább hagynók a túlvilágot - -
(Oly kevés ügyis róla a bizonyosság!)
A törvény, igen, az itt megteszi dolgát!
De Ő, ki túl ítél - - Én nem vagyok bölcs,
Olyan, mint Ő, - oly végtelen kegyelem sem -
S mégis azt kérdelem: Csak ez egy-e a rossz itt?
A rosszak-rossza? ki mellett nincs felelős más?!
Vagy törődtünk-e lelkével ennyit is eddig?
S hogy savó-szemén, szétálló, kajla fülén át
E szűk koponyába hatoljon egyéb is,
Mint csak, hogy: öl! - embert prédálni dicsőség!
S más ilyenek... Megszédült e zavart agy!
S most itt felel. De csak az vessen követ rá,
Ki gondolatban se vétkezett hasonlót
E szörnyű korban... (Oh, még ennyire nem volt
Próbára téve, sem ily magányos a lélek,
Mint éppen most!)

Egy iszonyú karambol

Útfélre, sáncba vetettjei, fekszünk:
Vak ég alatt, vigasztalan-szürke mezőn,
Zúzódott lelkű, ficamult szívű milliók -
Miközben - félig aléltan - kézre várunk,
Mely jó balzsammal megken, - ajakra,

Mely visszacsókolja lelkünk a szárnyat,
S fölkelünk, új Lázárok - - De meddig
Késik e perc még? Számunkra talán örökre!
S így - nem is ócsudva - tikkadtan veszünk mind,
Elátkozott kor gyermekei! Oh, ki merhet
Ma, ember, a bizonyosság szilárd
Nyugalmával ítélni társa fölött?
Hozzánk csak egy talál ma -: lehajtva fejünket,
Könnyezni, s szánni magunkat, másokat,
Végtelen szájalommal, látva: az ember
Lehet néha hős, néha bölcs, néha bíró,
Gyilkos, vagy költő -
De mindig, örökké-változatlanul,
Szánalmas, esendő, gyöngé ember!

EMLÉK

Én nem tudom: mit érhetek.
Jó, rossz vagyok-e? Nem tudom,
Csak, hogy vívódtam eleget.

Az eredmény: a semminél
Alig több... igaz! De nagyon
Terhes volt az út, s fönt a cél!

Sok rút lökés ért, orv, kemény - -
De farkasok között azért
Sohasem üvöltöttem én.

S még dőlhetnek újabb falak!
Széthullhat minden -: ez az egy
Mentségem, gőgöm megmarad.

S ez meg is tart! S bár muljak el:
Majd síromról is ködöt űz
Egy emlék, mely pártomra kel.

Egy kő, mely rólam kurta, zord
Szókkal ennyit mond: „Mételyes,
Csúf korban élt, de tiszta volt!”

RISOLUTO

Szeretnéd, hogy szívemet véresen lásd?
Vérezve érted... Úgy aligha látod:
A szenvedés meg én már-már barátok
Lettünk, - ezentúl nyugton hagyjuk egymást!

Uszíthatod rám - immár meg se moccan - -
Bár, igaz, vívtunk, nem egyszer, mi ketten!
Négyszemközt, vadúl, ölésig-dühödten,
S volt úgy is már, hogy meg-megroskadoztam.

De mégsem ölt meg, - nem tudott megölni!
Tűrésem vértjén eltompult e szándék.
S most győztes gőgöm szívemet betölti!

A legszebb gög, - amelyből kiki értsen!
Nő, tudd meg te is: örömet talán még
Idézhetsz énrám, de már szenvedést nem!

MINT LOMBTALAN TÉLI ERDŐ...

Mindjobban érzem pihegő közelét a percnak,
Mely lehánt rólam mindent, ami fölvelt.
A mezt, s a mázt, amit ma még szokás,
Hagyomány, balhit, gyöngeség viseltet.
Lepattogatja lelkem húrjait is,
Mik arra kellettek, hogy lelkem hárfaként
Zenélve zengjen minden kicsi szélre.

Ezentúl ennek már mind vége lesz!
Örök megújulásban alakot váltva -:
Mez s húr nélkül fogok állani már én,
Mint lombjait elhányt, ős téli erdő,
Mely nappal hallgat a súlyos hó alatt,
Csak néha - szürkület idején - hangosodik,
Ha taposatlan belseje mélyén
Ordas ordítja, vontatva, éhét - -
S ha zeng olykor éjjel -: nem ajzott húrokon zeng,
De zúg, süvöltöz, jajong egész-maga.
Igy löki fel hidegen, komoran,
A föld fájdalmát a hideg csillagokig - -

ÉNEK A JÖVŐ GYERMEKEIHEZ

Gyermekek, ti, kik nyomunkba léptek!
Évek fátylán át pillantva ránk:
Lássatok meg - átkozván a vétket,
Amely minket máglyalángra hányt!

Nappalunk bús, borús volt, - szivárvány
Fölénk soha föl nem tündökölt.
Míg naponta ezrek veszte árán
Mulatott e hibbant, szörnyű föld.

Minden éjünk csupa könny, szorongás,
Minden kínok éjszakája volt.
Sötétünkbe jelt sohase vont más:
Csak vérgőztől ittas, bamba hold.

Életünkben tavaszok suhantak
Semmiségbe kifeslettlenül.
Nem volt helyük itt az igazaknak,
Pusztán éltek, űzött szentekül.

Jaj, ki váltja vissza mind a kincset,
Amit e nagy dűlő elszedett?
Nyugalmunkat, - mindent, ami nincs meg:
Évek helyett ki ad éveket?

Bizony mondom: most a jó tiportan
Nagyobb hős, mint eddig bármikor.
Mindazt, ki csak tisztán élt e korban:
Üdv illeti, - örök égi tor!

JÖNNEK...

Parajdi sóhegyekre
Már fényt szítál a hold -
Egy kis diáksereg ma
Közöttük kóborolt.

Diákok seregével:
A nagyobbik fiam - -
Most hazafelé róják
Az utat biztosan.

Én itthon az egész nap meddőn tűnődtem ismét,
- Mint annyiszor, mióta rántört jaj, iszonyat -
Hogy megfejtsem e bomlott világot, magamat,
S megleljem életünk rég elsüllyedt, égi kincsét.

Egy dalt találjak én, egy győztes szólamot,
Mit sok más is keres még (vívódva, béke nélkül),
S melyben e sok marakvó zaj, zavar összébékül,
Megnyugszik mind, aki ma bús és zaklatott.

Most is sötét szobában, mély karosszékbe esve,
Hallom, hogy az agyam, mint egy kohó, zúg, dohog - -
Várnám: aranya csordul!? - - De csak homok, homok,
Csak homok, amit izzad. És jaj, már itt az este!

Este! S már a közelben
Egy sereg fürge láb
Tapossa ifjú daccal
Az út fehér porát.

Nótáznak is bizonnyal -
S már nem tudom: a láz,
Vagy daluk az, mi most itt
Fülembe dudorász:

- Megyünk, megyünk felétek, kövek közt, utak árkán,
Friss szélben már a szomszéd dombokon lépkedünk - -
A hold szemünkön olykor úgy csillan, mintha dárdán,
S oly ifjú és erős a szívünk, szellemünk.

Apáink, titeket néhány év úgy legázolt -
Hitetek csupa rongy, dolgotok téveteg!
És öntudatlanul is mindenik holmi gyászt hord,
Míg mi mégis csak szépnek látjuk az életet.

Igy jövünk és növünk, töretlenül, felétek:
Friss élet, mely e földet kész előzönlenni - -
Majd hantotokra is korunk napkelte fényt vet, -
Sok kétségeket megoldjuk rendre: mi! -

S itt vége... csend van ismét - -
Csak künn az út porát
Tapossa közeledve
Egy sereg fürge láb - -

(1924 október.)

MÉG VAN REMÉNY!

Van, van remény még, fölvergődünk innen,
És rend alakul ki e rettentő zavarból!
Im New-Yorkban, egy ebédidő után,
Lindbergh kapitány repülőgépjével felszáll,
Hogy egyfolytában harminchárom órát
Dacoljon az alatta rémlő
Tenger dühével, - keresztültörjön
Villámos fellegeken, szelek örvényén,
Zizegő hókristályok millió tüzes
Tűszúrásán, - - hidegen, melegen, - -
S így másnap este végre, Párizshoz közel,
Az őt újjongva ünneplő sokaság fölött,
Reflektorok remegő fényében megjelenve,
Győzelemhez juttassa az embert - -
Az emberi kitartást, emberi akaratot!

Gyönyörű tett, szép diadal valóban!
Méltó: csudálni, méltó, hogy a jövő is
Tudjon örökké Lindbergh kapitányról!

S a legszebben mégsem ő ragyog előttem! - -
Újjongásom amaz ezreké, millióké,
Amelyek akkor e bolydúlt bolyban, a földön
Mámorosan futkostak össze-vissza,
S Boulevardokon és Avenue-kön ismeretlenül
Ölelték egymást, nevetve, sírva,
S újjongtak: győzött - - Lindbergh - - partra szállt!

Én ezt ünneplem! Ez egy-gondolatban,
Ez egy-örömben való nagy összefogást!
Mint reflektorfény vág ez bele lelkem
Éjébe - - látom: teljes az idő!
A milliók lelke megint kész talaj - -
Tárultan csak a magvetőre vár - -
... A nagyra - - s e nagy várás meg is szüli őt!

(1927 május végén.)

ÚTON A JÓSÁG ELÉBE

Testvéreim, kiket már
Fojt a sok könny meg a vér,
Még tudtok-e bízni néha,
Hogy a Jóság visszatér?

S ilyenkor szíveteknek
Enyhül-e zord hidege?
S bent minden kis zugocskát
Tisztára sepertetek-e?

Hogy egy reggel, ha halkán
Megérkezik, s kopog:
Méltóképpen lehessen
Őt majd fogadnotok?

Vagy még jobb lenne: kívül
A városon, kövek,
S tövisek közt, dalolva,
Elébe mennetek.

Mert Őt csak helybe várni,
Tétlenül, - még nem elég:
Csak azé Ő, aki érte
Megvív s lehajtja fejét.

Ám azzal el is mulat majd -
Csak ennyi az egész titok:
Várjuk mind megjavultan -
S akkor Ő: jönni fog!

ERDÉLYI TÉLBEN

*N. Tessitori Nórának, - egy sötét kor
bús gyermekeit szépségek fényével vigasztalónak.*

Mily szörnyű súllyal nyomja a tél a földet!...
Terhét a fák is görnyedve nyögik.
A házak szinte megrokkannak alatta.
De azért csak állnak és várják a tavaszt.
Míg havat pallva a Budvár körül
Sors szele sír... A sietve leszálló
Szürkületben titokzatos árnyak
Sunnyaszkodnak bokortól bokorig - -
Most minden cserje, domb rajzó mese-méhkas!

Küzdelmes sorsú véreim ilyenkor
Kunyhóikba huzódva éjjeleken át
Hallgatják, hogy egy-egy csúf toportyán
Egy kiugró bércre kiülve dudál.
Hallom, s hallgatom én is, tudva: ezalatt
Valahol tehetetlenkedő orvosok közt
Tátog levegőért a megszületni nem tudó
Gondolat, míg eszméletlen milliók
Ész nélkül futnak itatni szomjukat.
Fény csurog rájuk nagy házcsodákról,
S mormoló vörös malmok szédületében
Húzza Jonny és járja Josephine.

Karomban is meg-megbizserdül a vágy:
Nekivágni az élet sodróbb áramának:
Lüktessen együtt életem is
A nagyvárosok lüktető életével -
(Él társam is ott, - pár mai-legkülönb.)
De mindjárt érzem: valami visszatart.

Mi? Nem tudom. Ám úgy látszik: erős!
Azt mondom néha: talán a gondok... család...
De lehet más is - - Elég, hogy maradok,
A csillagokat kérdeve: jön-e már tavasz?
Míg havat pallva a Budvár körül
Sors szele sír... kiugró bérceken
Toportyán dudál - s véreimmal a tél
Felbonthatatlanul egybeölel. - -

Bús csillagon

NYÁRI KALAND

Sűrű berekben jártam a nyáron - -
Kerülgettem bokrokat, szederindák, venyigék szövevényét.
(Mégis be sokszor beléjük bonyolódtam!)
S ím egyszer: egy bokron - maga a nyár nevetése -
Fürtökben, vérpiros, gyönyörű gyöngyök!
Nyultam is mindjárt: török pár kedves ágat.
Az egyik szobát majd megszépítik otthon.
S főképpen: később, ha künn minden fehér lesz:
Rámfénylenek még valamit a nyárból!

Ám ekkor hangok hívtak, embereké, akikkel
Végezni valóm volt... Jó, gondoltam, megyek is már,
Ne várjak sürgetést. Most hagyom a bokrot.
Hisz úgylis itt jövök vissza csakhamar - -
S mentem, amerre hívtak. Az ügy hosszabb volt,
Mint számítottam, s el is vetődtem jó-sokkal amarrább!
Mire végeztünk: már fakult is a napfény!
De sebaj, véltem: csak pár percnyi kitérő -:
S szedhetek bőven a piros gyöngy csodából,
S még el is érem az előremenőket!

Egyenest vágtam, tétova nélkül a célnak!
De mikor azt hittem: már helyben is vagyok,
Látom: a hely más, s nincs sehol a bokor sem!
Kicsit megütődtem, kicsit szemlélődtem,
Majd újra nekivágtam, meggyőződve, hogy most:
Már helyes irányban, - újra csalódjam!
Igy jártam összevissza sokáig a berket,
Előbb csak bosszankodva, majd nyugtalanul is,
Mint akivel holmi titok esett meg!

S már fáradt voltam egészen a futkosástól,
Mikor az este sűrűsödése intett,
Hogy fedél alá kell jutnom, - anélkül,
Hogy ismét rábukkantam volna az egyszer
Elém került fürtös, örömszínű csodára.

... Később, igaz, törtem pár olyanforma ágat.
De hiába, - az már mégsem volt egy és ugyanaz.

KÚTBA ESTEM, - KI HÚZ KI?

Most, hogy mint csomós hó hull rám a vénség:
Régmúlt mezőkről gyakran zengenek
Halk gyermek-hangok, dalocskák felém -
S szemem lezárul -: ott kerengek ismét
Gyerektársak közt, magam is gyerek.

Halljátok: most is hogy zeng, érzeleg
Egy furcsa, kis dal - játékhoz való -
Játékhoz, mely csak volt-nemvolt előttem,
De annál inkább őrzöm pár szavát:
„Kútba estem... ki húz ki?” - ezt a kérdést
Kellett kántálni egynek bent a körben,
Míg kiváltották, s fújta más tovább.

Kútba estem - - óh, véresen, gyötörten
Később is mennyit keseregtem így,
Míg süllyedeztem a szomorúságba.
De nem volt, aki meghallja, - hiába!
S ha talán volt is -: egyéb gondja volt.

Hát megpróbáltam fölvergődni én!
Segítség nélkül - - s párszor hittem is már,
Hogy mindjárt előnt a tündéri fény,
Az öröm napja, - ekkor visszabuktam,
Még mélyebb éjbe, búsabb árvaságba.
Vártam: ki húz ki? - Újra csak hiába!
Tettem új próbát is megint, s megint -
De csak kudarc ért, - s ma már ott vagyok, hogy
Fölfelé szemem alig is tekint...
Nem hívok senkit, nem próbálok semmit,
Csak hallgatom, ahogy a szél a gyér
Bokrokon sír, mind zordabbat zenél - -
És mind sűrűbben hull, hull rám a hó.

BEFAGYOTT RÉVBEN

Pár napja-e, vagy sok-sok éve?
Már nem is tudom -: köd mögöttem...
A nyugtalanság tengeréről
E révben oly rég kikötöttem.

Jó, békés rév ez! Legyen áldott!
S áldott az ár, mely ide hajtott.
Itt semmi kockázat, veszély - csak
Fagyott vízmező, puszta partfok.

Itt elnézvé a néma holdat,
Míg körülfolly hideg palástja:
Leszámolok volt életemmel,
Merüljön örök hallgatásba!

Csak ha egy kis szél rég felejtett
Illatokat hoz duruzsolva:
Gondolok még valami nagy-nagy,
Hátra levő ünnepre, torra.

Ekkor a révet lesem ismét:
Már mikor enged, hogy a vágyak
Útján még egyszer a világnak
- Talán veszttemre - nekivágjak?!

ÁRVA KUKORICASZÁL...

Árva kukoricaszál -
Kapálatlan maradtál!

Bajnak baj, - de lásd, ezért
Különös nagy kár nem ért!

Árván lengő száradon
Mégis nőtt pár cső vadon.

Sőt tán még javukra vált,
Hogy nap, szél nyiltan talált

Most már késő nyár hevén
Süttözöl, - akárcsak én!

Ringatózol, mialatt
Érlelődik aranyad.

Igy vársz még pár napot és
Elérkezik a szedés.

Rád is az majd sort kerít -
A kas ezzel is telik!

EGY LEVÉLBELI KÉRDÉSRE

György Dénesnek

Hogy lettem költő? - kérded. Vajjon az vagyok-e?
Költő, - különben e fennkölt szót nem is szeretem.
De ha végre (mondjuk) volnék is ilyesmi:
Úgy az voltam én már, mikor legelőször
- Betfalvi kertünk tavaszodása közben,
Vagy esteledés idején a segesvári várban -
Csodálkoztam rá kisgyermeki szemmel
A bontakozó világ csodáira és ezt
Meg-megpróbáltam eldudorászni dadogva.

S az leszek: költő, majd akkor is, ha a gondok
Szirtjein elvérezve már csak az elmúlásra
Várok, hang nélkül, mint aki néma.
(Ami, érzem is, immár közel-bizonyosság!)

Holtomba is úgy bukom -: titokzatosan!
Tán csillagok esnek, vagy tán csak eső sír,
Egyedül ő siratva? Nem, nem tudom én sem.
De tudom, lesz majd, aki itt - ahol én most
Gyakran bolyongok nyugtalanul - megérez
Valami szomjú sajgást, mellyel tele ég, s föld.
Te is, kivált, ha egy teljesező tavasszal
Jönnél ide: holdas éjjel a mély berekből
Éreznél ömleni sűrű illatözönt,
Nagy virágokról, melyeken vér a harmat -
Míg hallasz dalt is, mely zengő áradással,
Tobzódva dalol ki elmondatlanokat.

SZÉKELY-ÜNNEPI VERS

*A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum
1929 szept. 14-iki félszázados ünnepére.*

A kisbaczoni lankás temetőben
Egy kettős sírra csak minap hullt a könnyünk,
Nehéz s gyér csöppben... mintahogy szirtjeink is
Gyöngyöznek itt-ott könnyeket mély sebükből
Néma sírással... Alig néhány hete volt ez!
S immár itt - míg körül sápadnak az erdők -
Rőt tüze gyul fel az ünneplő örömnél,
Hogy fényében újra tündökölni lássuk
Egy halott székely nagyasszony alakját,
Fajáért izzó, áldozatos szerelmét,
Kezét, amely adva, megmutatta: mink van,
Multunk köveit -: pilléreit jövőnknek.

De jól van ez így -: fölváltva gyász, örömnél!
Igy változik jó, rossz sorsunkban örökké,
Mint őszi erdő meg újra kihajtó,
Éj, s nappal, hold, s nap - két éke címerünknek!
Igy szakadatlan... ezért számunkra a baj sem
Jelenthet mást - lássék bármekkora nagynak -
Mint hogy erőnkét még jobban megfeszítsük!
(Termővé lehet a szikla is egyszer.)
De másrészt: sors kegye sem tehet elvakulttá.
(Kora-fagy, jégkár, megbosszulhatná gyorsan!)
Igy kell itt élnünk - nyugváshoz sohase jutva.
Veszélyt vigyázva: Mindig a gáton!
Erre figyelmeztet kövein a mult!
Ezt ostromozza hátunkra a ma!
Igy int, aki munka mellől pár hete dőlt ki:
A mesemondó, szép, s jó öregember!

Veszélyt vigyázva! Mindig a gáton!
Nap s hold alatt, feszülő karral, aggyal
Izzadni, folyvást, - így szól a parancs ránk.
Ezt hirdetik ők, ezt hirdeti minden:
A tél, mely előre rémítget hidegével
A nyár, mely ezer szorgos dologba fog be,
Kínverte, választott népét az Úrnak,
Kit korbács kerget: keresni a jobb sort!

Értsük meg az intést, s kövessük is feleim -
Igy sziklákon is érhetik még aratásunk,
Ha le-letörten is soha meg nem törve: meggyünk
- Halálra készen - az életnek elébe!

CÉLTALANUL

Csak jönnek, mennek a napok,
Melyektől semmit sem kapok.

S melyeket én is mostohán
Eregetek egymás után.

Én őket ejtem el, - viszont
Ők engemet. S ez ennyi. Pont.

Pedig tudom: valami cél
Felé feszül mind, ami él.

Elnézek pelyhet, bogarat -:
Bennük is rezzen akarat.

Szél, felleg, fény nem céltalan -
Céltalan nincs más, csak magam.

Még meddig tart ez? Nem tudom.
De már e játék torz nagyon.

... Hát aki célok és csodák
Világán úr vagy, tégy csodát!

Tedd meg, hogy tudjon valami
Engemet is még ajzani.

Vagy ha nincs ilyen: ints legott,
S nyom nélkül irts ki, mint gyomot!

ŐSZI ÜDVÖZLET

Kós Károlynak

Most rőt és hervad körül minden erdő -
De az ég kékje tavasszal se kékebb!
Erdőaljban, kék ég alatt megállva,
Mostanság, testvér, sokszor megidézek.

És látlak. Te is így lesed az erdőt,
Sztánán, hol annyi halom fut halomnak.
Látsz-e ott most kis piros lángokat, mondd,
Amint a földből itt-ott föllobognak?

Én láttam egyszer... Oh, még soha erdőt
Oly csodás őszi pompában ragyogni!
Azt hittem akkor, hogy a magam őszi
Pompája is még éppen úgy ragyog ki.

De rossz-émlékű évek megcsúfoltak,
Rám kín vihar jött, füst és pernye szállott -
S ma az újulás minden hite nélkül,
Megperzselődve, kifosztottan állok.

Azonban hagyom, - életből kidőlt az
Élőnek hagyjon utat, ne zavarja!
Tudom, magad is mennél már, te, Erdély
Legnyugtalanabb, izgága magyarja!

Hát izgulj is, menj, irj, perelj, riassz, hogy
Tetőinket új kor szelei rázzák -
Ős-szépet építs, majd mondd el tovább is,
Gál Jankóék hogy szántják a barázdát.

S közben, ha tévedsz (vagy ha nem is) és kapsz
Jutalmul bőven gáncsot és szidalmat:
Meg se állj, tudva, hogy szidottan is csak
Magyar vagy és meg is maradsz magyarnak.

Benned, ha szólalsz: Erdély lelke szólal -
Lelke az ónak, s az időtelennek -
Hangodat hallva: kürtszót hallok olykor,
Mely nekem is még életről izenget.

(1933. október végén.)

TALÁN BÚCSÚVERS

Testvéreim, e vers talán
Az utolsó levél a fán.

Búcsúhang, melyet bűgva küld
Felétek egy bús, árva kürt.

Mert engemet - higyjétek el -
Már sok jel int: búcsúzni kell.

S ha búcsúzás, - az, jobb: legyen
Rövid, kemény és hirtelen.

Igy én is most ejtem tehát
Egy rövid kézfogás sorát.

S mondom, hogy Isten veletek -
Én már tovább nem mehetek!

Nem tudok, - s nem is akarok:
Cél nem csal - s lelkemen hurok!

De se baj! Korán tört derék
Itt úgylis mindig volt elég!

S most eggyel több vagy kevesebb -
Ide s tova: nem nagy eset!

Hát ti se bánjátok, hogy én
Itt estem el, az út felén.

Ti csak vígan - csak menjetek!
Meg ne rogyasszon terhetek!

Mellettetek mindig legyen,
Ki átsegít a szirteken!

De ha kell, ti is, magatok
Bajokon győzni tudjatok,

Hogy oda se - áldásom ez -
Ha gond húz, bánthatom sebez.

Sőt veszélyek közt is vakon,
Át minden szakadékokon.

Míg végre - győztes törtető -
Eléritek a szent tetőt!

ILONA TAVASZI TÁNCA

Az egész éjjel ma csupa-egy tavasz-szag!

Hullámai az erdőszél felől

Át-áthömpölyögnek a tisztás fölött is,

Melynek szögében a borvízkút bugyog -

A vízről könnyű gőz lebeg titokzatosan

A hold felé, mely puffatag arccal áll - -

A forrás fejénél, nyirkos, fekete kövön,

Valaki ül, hajlottan, háttal a holdnak - -

Tenyérébe rejtett arca láthatatlan -

De azért mi tudjuk:

Ő a bujdosásban levő fekete királyfi -

Siratja eddigi tavasztalan életét -

S az élő vízzel könnyei egybefolynak.

De most egyszerre -: ő is fülelni kezd:

A sűrűségben halk zenepengés - -

Mint közelgő szava pengő citerának -

S a tisztásra (mint áprilisi kis szél)

Kipenderül - elegyes népsége élén -

Egy világszép nő, - tündér sem lehet szebb!

De az is ő, maga: Ilona ő, aki most ím

Itt megjelent, - eljágni tavaszi táncát.

És járja is, - ugyan csudaszépen, igézetesen -

Egy tündéralom: ő maga, hajladozása,

Míg rövid haja fürtei lángok a szélben...

A bús bujdosó feje fölemelkedik -

Egy jávorfácskából való furulyácskát

Hall messzebről, - s bizalmasan ismer azokra,

Akik kereken a tánc köré telepedtek.

Ott: Erős János egy fatövön; tarisznyája

A hamuba sült pogácsákkal előtte -

Vállán Hüvelyk Matyi - nincs egy percnyi nyugalma!

Errébb: Mihók, s a többi... egész meseország!

Mind nézik a táncot és lelkük repes,

Amíg egy új jövevény meg nem zavarja őket...

Mert most a sűrűségből nehézkes csörtetéssel,

Mord brummogással medve koma cammog elő -

Az egész telet alvással tétlenkedte át,

(Legfennebb ha néha megnyalogatta a talpát,

Mellyel korábban párszor tövisbe lépett -)

De most a heje-huja őt is idecsalta.

A körön kívül megáll, nézdelődik -

Eszébe ötlik egykori táncstudománya,
S egyszerre - lopvást a tündérre figyelve -
Utánzó mozdulatokkal, himbálózni kezd...
No de kelt is a furcsa tánca feltűnést!
Körül mindenki a mást bökdösve mulatozik.
Mihók rossz süvegét hahotázva hajigálja föl,
S a vígság zajlik, terjed, amerre látsz - -
Még ő: a halvány Júlia szépleány is mosolyog - -
... A tündértáncból így lesz medvetánc.

(1930)

ALKALMI VERS

*Orbán Balázs 100-ik születésnapjának
székelyudvarhelyi ünnepére.
(1929. február 3.)*

Dícsérjem őt, ki száz év távolán át
Tekintget most bölcsőjéből felénk.
De hogy dícsérjem? S lehet-e dícsérnem
A minden díszből húzódo szerényt,
Ki rangján, módján alul mostohán élt,
Hogy annál többet tehessen fajáért?

S kiknek dícsérjem? Ő igénytelen volt -
Míg most gyönyörre les a kor fia.
Önzés fűt. Köztünk az Ember Fiának
Fejét sincs hová lehajtania.
Más feje alól a párnát kiszednők -
Ki látna hát ma benne követendő?

S riaszt egyéb is! Látom véreimnek
Hajóra szálló csüggedt rajait...
Mennek, ha túl a tengeren javulna
Sorsuk, mely őket csak sujtolja itt.
S véreznek künn, míg a farmok, s a gyáarak
Roncsai lesznek, s haza - halni vágnak!

S én mégis itt - kétségek éjszakáján -
Egy szép csillagot bízva nézek el.
S rámutatok: Testvéreim, e csillag,
Amely után most nekünk menni kell,
Mint egy után mentek a szent királyok:
Számunkra ez váltságunkról a zálog.

E csillag: az ő tündöklő erénye,
Az önzetlen, tüzes fajszeretet.
Mely őt örökké ösztökélte, úgy hogy
A munkában nem ismert szünetet.
Volt: mindig-hő vas és egyben: kovácsa!
Így gondoljunk ma mind Orbán Balázusra!

S tekintsük: mint élt! Külországokat jár,
Hogy benn tanítsa, amit künn tanult!
Majd fénylőbb múltból szól borús jelennek.
- Oh, biztatónk már sokszor volt a múlt! -
Holt regéi sok völgyünknek, hegyünknek
Az ő szaván át megelevenülnek!

A Székelyföld minden zugába elmegy,
Hogy leírhasa minden szent kövét.
Mert szent előtte minden, ami székely,
Amihez csak egy őszünk egyszer ért!
S hogy népe legyen multjához, magához
Méltó tovább is, - ezért fárad, áldoz.

S mindent: fajáért, - semmit: önmagáért!
Mindenben mindig ez volt jelszava.
Ha mi is mindig hittel vallanók ezt:
Veszélyek közt sem vesznénk el soha.
Kövessük hát! S a hűség és a munka
Megmentőnk lesz, az élet vár fajunkra!

HAMVADÓ ZSARÁTNOK ŐSZI TARLÓN

Ősszel várjunk-e tőle meleget,
Ha nyáron át is csak senyvedezett?

Csak hamvadt lenn. De fénnel, ég iránt,
Nem lobogott föl. Nem volt égi láng!

Ma fázós tarlón zord, fekete folt,
Melynek lenn-kúszó, kormos füstje fojt.

Az igazság ez: voltunk tűzrakók,
De rossz volt minden tűzre-rakhatónk.

Mert mi is volt? Hit, bizalom kevés -
Ám annál több átlátszó tettetés.

Ebből harag, harc, majd meg újra-más
Gyötrelmek... sok kis, mérgező marás.

Így örömkben hiány volt elég -
S lett egész helyett: üszkös törmelék.

Egy sebfolt - árnyék - ma még itt henyél...
Holnap pernyeként fújja szét a tél!

SIKOLY

Zsongó fák sűrűjében
Alig tenyényi folt - -
Papírlap, mit e helyre
Ki tudja: mi szél sodort?!

Tiszta - - nem fogta be vér, szenny,
Melynek ma tengere gyúl -
Sem írás - - így is elenyészik:
Célját töltetlenül!...

S megkap: ha írni tudnék
Rá sorokat, melyek
Minket egy szebb-szebb korba
Átörököltsenek.

Ím itt is mennyi nesz sír -
Velük ég és föld tele van.
Hárfája jajszeleknek
Vagyok magam is, - magam.

Kell hát itt lelteni néhány szót - -
Oly vérzön-hű szavakat,
Melyeket majd, aki meghall:
Lélekezete is elakad.

S a hírt: embernek ember
Mily ádáz farkasa volt,
Lelkében úgy veri vissza,
Mint szívtépő sikolyt.

ÉJSZAK FELÉ

Már tisztán látom én, milyen ár sodor engem
És merre sodor, fogolyként, vert hajómon -
Hogy lássam is egyre, jön egyre az intés:
Egy szélroham, mely a csontjaimig hasít,
Egy hajnalodni alig tudó, ködös éjjel,
Mely után még több rajtam a csillogó dér,
Míg lent is koccan valami gyanús -:
Előre szaladt kis hír a jégvilágból.

Mert nem, nem a dél izzó éghajlata ez már,
Sőt túl vagyok, érzem, a viharok övén is -
(Kormányom is ott tört valahol össze!)
Hagyom engedelmesen, hogy az ár vigyen,
Mind fölnebb, kifelé az emberjárta vizekről -
S még örülök is, hogy köztük nincs sok időm már!
(Hiéna-harcaikba vegyülhet-e ember?)
Így távolodóban már mosolyogni is tudok,
S mosolygok akkor is, ha a mélybe lenézek,
S fölrémlik mind, aki szökve hagyott el utóbb -
(Patkány szökik így, töröttnek vélt hajóról!)
De csak áldja is meg az ég iparkodásukat,
Kis lelküket a vágyott partra kimentsék!
Sőt hagyjon is el mind, mind, kit a parti szilárd vonz!
Én, lám, füttyörészhetek itt egyedül is,
Hallgatva éjjeleken, hogy döng a gép alatt,
Míg feljön a hold és én a fedélzeten
Figyelek - mozdulatlan, fekete árnyék -
Látván a ködből bomlani képeket:

Most India pálmaerdeje leng felém -
(Feléje gyermekül én is hogy repekedtem!)
Majd másul a kép: im, éjjel, az Akropolisz...
Márványcsodáin fény síklik alá, s föl.
(Oh, bús szemem ennyit is hiába esengett!)
De rögtön: szörnyű zsivaj vág, csattog a csendbe:

New-York magas vasútja, Broadway, a Brooklyni-híd -
(S én nem sodródhattam soha forgatagukba!)
Most illatozón - - Firenze virágai ontják -
(Oh, ketten járni a tavaszodó Firenzét!)
S rá Moszkva - az ősi - zúg föl ezer haranggal!
S a többi - - a többi város - a többi ezer táj!
Minden csoda - zápor örömből és csodából -
Mit szomjan, mint a homokföld kánikulában,
Epedtem inni kívánva -, s amit az Isten
Még tőlem eddig örökké megtagadott -
Nem is tudatva: miért, - de ott a határtalan
Ég boltja alatt, amíg jeges ár sodor,

S ketten magunkra leszünk, Ő majd velem ezt is,
E miértet is közölni fogja, hogy egyszer
Nyugodt legyek én is, s én nyugodt leszek -
Megértem Őt, s megértek Átala mindent -
Bennem, s magamon derűt érzek előmleni,
S úgy is fogadom, ha végre kitágult
Két szemem tükrén, éjszaki fényben,
Megjelenik majd, s biztosan úszva, nő, nő,
Minden hajósnak ősi, legfőbb rettenete:
A jéghegy - -

EGY EMELETI ABLAK MÖGÜL

*Öcsémnek: Tompa Kálmán dr.-nak
és feleségének: Erzsikének, szeretettel.*

Ma megürült egy ósdi, kedves
Kalitka, - nincs a kis madár.
Egy halk, finomka öregasszony
Lelke, ki tudja, merre jár.

Míg itt volt, sem volt itt egészen -
Úgy megigézte rég a mult,
Hogy nem is látta meg: azóta
Miminden jött, hogy beborult.

Az a mult sugdosott fülébe
Örökké szépet, kedveset,
Míg cigarettáit sodorta,
Pár jó falatkát csipdesett.

Egy-két ősz néni látogatta,
Hogy el-elteázzék vele.
Özvegységének ötven évét
Szobáiban így élte le.

Neki az egész künti élet,
Mely egy világot övez át,
Csak annyi volt, amennyit abból
Az ablaka keretbe zárt.

Kis utcarészlet, - akkor is már
Ilyen volt, hogy ő idejött,
De mégsem -: akkor béke dongott
Utcák és embersors fölött.

Lenn a nép csak sétálni látszott, -
Még nem volt kor nyugalmasabb!
Legfönnebb csak szelet jelentett,
Ha véresen húnyt le a nap.

Így muldogált el év után év,
Míg egyszer aztán hirtelen
Az utcacsendbe belemordult
A fölzavart történelem.

Új meg új izgatott csoportok -
S legtöbbje hogy kurjongatott!
Éjjel is örökké huhogtak
A jövő-menő vonatok.

Azután hírek harcterekről...
- Mind ki is tudná érteni? -
Majd elmúlt az a szörnyűség is,
De itt maradtak rémei.

Mult s jövődő két partja közt, míg
Gond, gyűlölet vak szele tép:
Egy égő hidon át gyúródunk,
Parttalan, sújtott nemzedék.

S tán nem is fogunk partot érni -
Megrogyunk végzetünk alatt,
Melynek sok nyomora előtte
Mind ismeretlenül maradt.

Így hát, magunkat szánva, őt most
Tán irigyeljük? Nem! Miért?
Mert igaz: mi gyötrődve éltünk,
De ő, szegényke, nem is élt!

TÉLI DERMEDTSÉGBEN

Oh, föld, természet örök megújódása,
Évszakok titkos váltakozása - reményem!
(Másnál kitartóbb, s igazabb remény.)
Immár csak te tudsz még biztatni, - biztass!

Ím itt ma tél van és én is, mint a tél,
Aléltnan fekszem el... mióta már!
Jó napra nap -: csak hófellege van,
Jó éjre éj -: csak halálszele zúg - -
De semmi, ami életről beszélne.
Pedig volt, volt - még nem is rég! - dalom,
Mint rajban a méh, - voltak színeim!
(Nem ég több színben egy-egy őszi erdő!)
S a lelkem! - mily gyanútlan kedvvel áradt - -
Gátról sem tudva... De egyszerre csak:
Fagy bilincselte meg. Sodró vágyaimnak
Zuhantában dermedt meg zuhatagja!
S most minden csendes, színtelen és fagyott!
Csak lelkem jegén kocog néha titkon
Az emlékezés, ez éber jégmadár...

Oh, hihetem-e, hogy ez a jég megtörik még?
Egy új tavasz győzelmes áradása
Szétvet szilánkká minden mostani kérget,
Áradás, mely új partoknak feszülve:
Hömpölyget ismét iszapot, virágot,
Holt gallyat, - tükröz lányszemet, vihart,
Mélysége együtt rejt napot meg éjet,
Mélyén lét, nemlét ugyanazt dúdolja? - -

Vajjon megérek-e még egy ily csodát?
És ők is, akik rám szeretve figyelnek,
Megérik-e, hogy egy napon síromban
Keresve -: ott már ne találjanak?
De úgy bukkanjak illatos újulás közt,
Egy erdőszélen elébük, amint
Valakit üzők, s fiatal szemem
A nap nyilait vígan visszadobálja? - -

MINEK MA VERS?

*Jó sógorasszonyomnak:
Molnár Károlynénak.*

Minek ma vers? Oh, minek és kinek?
S ha van is: kinek, ki zendítse meg?

Ki tud ma tenni hanggal oly csodát,
Hogy minden egyéb hangot hasson át?

Hogy minden zaj, s jaj, amivel tele
Az élet, zengjen egybe, mint zene.

De az harsogjon, törvény is legyen -
Ahogy szólt Ő a Sínai-hegyen!

Oh, korunk ennek nem kora! - szegény
Világunk egy szilánkká tört edény.

Egy sokszorozott újabb zűrzavar -
Nincs, aki tudná: gőze mit takar?

S mily iszonyat: csúf tehetetlenek
A lelkünkön torz kéjjel fekszenek.

Erőszak a rend, az okos: bolond -
S a sértett Ember pusztában bolyong -

Még sokat kellhet ott bolyongnia,
Míg új fiút szül új Szűz Mária!

Talán majd akkor minden rendbe jön -
Ma kínlódnunk kell némán és külön.

S ha fellöknék is kínok, undorok:
Szavunk véresen tör fel és dadog - -

A MÁSIK SZOBÁBÓL

Éjhosszat békés arccal szendereg már
Szomszéd szobánkban a halotti párnán -
S virradhat is: egy fájó élet árán
Elérte végre, hogy semmije sem fáj!

És meg kell szoknom: egy szomorú szempár
Ablakán, otthon nem tekint ki, várván
Vénülő fiát, - űzhet gond akárhány:
Ő csak hideg lesz, - lehet tél, lehet nyár...

S egyszerre vágy fog el s fűt: egy utolsó
Versemben minden mulandót legyőzni,
Hogy csoda támadjon: üvegkoporsó!

Amely, míg itt hull, pusztul minden érték,
S föld rendül: őt - ősz, halott Hófehérkét -
A jövődőnek tündöklőn megőrzi!

ESTE EGY SZÉKELY FESTŐNÉL

Nagy Imrének

A szem a látást elzáró hegyekről visszatérül,
Magunkra, képeidre, melyek alatt beszélgetünk.
E képek folyvást hatalmasodó erővel ígéznek.
Pedig nincs rajtuk semmi babonaság;
Sohasem látott rendkívüli táj,
Gigászi műcsoda, - csak föld, meg ég - -
Egy-két apró ház, kis falu, hegy, völgy -
Székely falu, hegy, völgy - de milyen teljesen az mind!
Formára, színre, beszédre, varázsra!

Ím itt vihar gyúródik a falucska fölé fenyegetve,
Míg ez megadással a várakozás csendjébe mered.

Máshol a tél tartós hava nyugóz titkos erőket...

Család... Kis házban, asztalnál, közrendű, idős pár -
Közbül a meglett fiú, járt-kelt, a faluból kinőtt -
Mint egy megszállott szőlő itt most rejtelmes szavakat:
A kor vajadásáról, - eszmékről, - akár a falaknak!

Odább: dolgos nők, hárman, boglya tövébe terülve -
Elnyomta őket a munka, nyomja a hó dél,
Amely - mint méz, tele lépből - itt mindenben szerte csurog most.

Meglehet, a nap ugyancsak így ontja a Pinción,
Míg fenn a magasban aeroplán kereng -
És mégis: olyan más itt, s más ott, - nem tekintve,
Hogy nálunk fenn legfennebb sas ha köröz,
Míg pusztuló erdők hozzá felsóhajtának...

Oh, engem is annyit nyugtalanít e más,
E mindennél más, különös, zárt világ -
Ez ősidőtől itt kinnal küzködő,
Százszor bukott, s kelt, társtalanegy-nép,
A vele játszó rejtelmes hatalom,
E falvak, fák, felhők s mind, mind, ami itt van,
S ami - hordója régi, erős italnak -
E nép lelkének ízeit magába vette.

Mindez sokszor nyom, - s bolygásaim között
Szorongva látom: vér serked a fűből,
Amelyre tapostam, - ágak nyulnak utánam,
Aszott ujjakkal, esdve, s alattomosan.
Szikkadt patakágyban - többszáz-éves anyó -
Görnyedt hátú szirt szól rám, - motyog valamit,
Egy régi titkot hordoz, már végre letenné -
S igékre készül... de csak küzködik, -
Ajka (mint Papagenóé) dadog lakaton -

S úgyszintén ott is: egy füstfogta, reves fűz,
Alább a nádas, fentebb a rengeteg,
Egyszerre vérzik, s szólna mind, köröskörül -

Sietnék oda mindenikhez, feloldani mind
Az átok alól, világra segíteni titkát:
Meg ne fulladjon, - de érzem, erőtlenedem,
Érzem, hogy én is varázs alatt nyögök,
S már-már csüggednék, de ekkor, - ekkor,
Hogy lelket kapjak, ti juttok eszembe,
Akik a varázst ugyancsak töritek,
Te, s még itt-ott néhányan, társaink,
S akiben nekünk mind nagy kedvünk telik:
Ifjabb testvérünk, fiunk: Tamási Áron!

(1929.)

MEGHITT SZAVAK EGY ELKÖLTÖZÖTTHÖZ

Lenge felhőkkel szembe a hold
Telten, kigyúlva lohol -
Ki úgy szeretted az éjt, anyám,
Most látod-e ezt valahol?

Mert vagy valahol, - annak, ki volt,
Nem-lenni nem is lehet.
Nincs hová lenned, hogy ne légy!
Nem találsz ily teret!

Még soha ezt nem tudtam így,
Mint most és ennyire
Élőnek nem éreztelek,
Halállal olyan tele.

Élet, s halál: két-egy titok,
Léttelenek külön -
Az éjben titkos áramok
Kerengnek, - kör körön.

Az éjben titkos áramok
Futkosnak, - mind üzenet -
Oh, te is üzensz nekem, tudom,
És nyujtod jó kezedet.

Csak nyujtsad is, - nézd lelkeket:
Riadtan tántorog - -
Mostanság annyi borzalom ölt -
Kétségek, undorok!

Zúgó fejem csitulni ma is
Egy jó ölet keres -
És erre kié jobb, mint akinek
Saját szive is sebes?

Megszenvetünk! Te miattam, - én
Mindíg csak más miatt.
Ideje is, hogy végre veled
Legyen a te rossz fiad!

Veled, te borus, te jó, te - Anya!
Egyetlen-igaz-szerető!
Soha nem kérő, csak mindig adó,
Szívéből etető!

Oh, most is etess, - hiszen akkora
Nagy inségben vagyok!
Híres dacom omladék, erőm
Egészen elhagyott!

Oh, most is etess és védve vezess,
Maradj meg gyámolomul -
Lelkemről úgyis mind, ami súly
Tán nemsokára lehull.

Beh jó is lesz: föl, gáttalanul,
Majd együtt szállani -
Ha nem béklyóznak egyszer a föld
Sötét hatalmai.

Itt hagyni e dult bolygót, melyen
Már semmisem segít -
Itt: sárba haló szép fényeit,
Békétlen embereit.

Suhanni, cikázni fölfelé,
- Mint képzelet, oly szaporán -
Hintázni szédítő-sebesen
Csillagok fényfonalán.

Igy jutni világba, mely csupa csend
És béke, - mély, fehér...
S ahonnan a fénynek is talán
Kell száz év, míg ide ér!

BÚS CSILLAGON

Testvérem! Oh, ma bizony bús csillag e föld,
S rossz rajta az élet, amely lehetne jó is!
De rendjét, lásd, az emberek összezavarták,
Hogy kibogozni megint már csak csoda tudná!

Helyét a jó is ezért nem lelheti itt - -
Sehol nyugvó pont, - nyers, vak erők sodornak.
Magányba bujnál -: ott is csak jaj riaszt,
S a városok izgatott nyüzsgése kábít.
Im: a körutak, hol - mint filmszalagok -
Autók sorai folynak tova folyvást,
S esténként fényreklámok ismétlik
Döbbenetes bizonyossággal: mely paszta a legjobb,
Mely rum, harisnya, s több efféle miegymás - -
De arra nem tud egyik sem egy kis ígét,
Hogy mi tehetné újra az életedet,
A mindnyájunkét: életté, emberivé -
Hogy az örömnél újra örülni lehessen?

Ehelyett, igen, oh, forr sok agykohó -
S amíg a szelidek megváltásra várnak,
Jön holnap a hír, hogy: meg-, megszületett,
Oh, nem a gyermek -: egy újabbfajta gáz!
Még több milliót még alattomosabban ölő,
Vagy jön a hír - s ez még a jobbik eset -
Hogy New-Yorkban újabb házcsoda épül,
A meglevőknél magasabbra tíz emelettel -
Ez ma csak tízzel, - holnap más: tizenöt -
S mind fölnebb így, föl, egyre a csillagok felé,
Míg árva szívünk lenn vérzik megtaposva.

Oh, szép, igen, - én is ezt vallom - az emberi küzdés,
A szirénasikongás, a gépkalapácsok
Ütemes döngése, - az isteni ősdac,
Mely makacsul folyvást önsorsa fölébe kerülne!
De hát kerül-e csakugyan? Nézz, nézz körül és lásd
A gép, s haszon egyképpen szálnalmas rabjait,
E prédára leső, megbujt szemeket,
E fojtogatásra görbült ujjakat -
S jön, hogy szökj innen - akárha halálra zuzódva!

És mégse - - megállj! Van még egyéb is itt!
Lásd, ugyancsak most India pusztáin Gandhi jár...
Homlokán egy eszme világol, mutatja
Az utat híveinek, s ők mennek utána - -
Vagy nézz éjszakra! Kietlen, sarki világ -
S most mégis nem csap-e meg titokzatos meleg,
Látván egy pontot, amint a jég felett köröz?

Amundsen - - ő jött egy társát felkutatni,
S jég közt vesz el ő is menthetetlenül...
És van még más -: a párisi orvos - -
Szérumait próbálva, önmagát oltja be.
És meghal - rászántan - az emberiségért!

E bús kor hősei ők mind, gyér mécsek az éjben -
De egy itt, más ott, szanaszét mind több jelenik meg,
Több, s több kicsi láng, míg fényük egybeverődik,
S ráfénylik a jókra, kik akkor látni fognak,
S meglátván egymást, hogy: vannak, s mily sokaságban,
Öröme gyúlnak, s egyszerre az éjben (a mélyben)
- Mint katakombákból - fölzendül a lélek,
A rég elalélt, s zeng mind hatalmasabban -
Szárnyal, s a szárnyain új csoda-napfény,
Mely immár mindig is itt marad a földön -
S lesz újra öröm és lesz jószág a földön!

Testvér, kívánnál, úgy-e, még te is egyszer
Ily korra virradni? Mondok valamit:
Gondolj rá gyakran és várd hittél e kort!

(1930)

ALTATÓ-DAL

*Alkalmi vers a székelyudvarhelyi ref.
nőszövetség által a „hősök emléktáblájának”
1929 okt. 13-iki felavatásakor
rendezett templomi ünnepélyre.*

Ősz hidege fuj már
Havas Hargitánkról -
Vajjon fáztok-e most
Erre-arra távol?

Fiaink, apáink,
Testvéreink -: szentek!
Akik idegen föld
Ölében pihentek!

Kiknek örök ágya
Orosz föld homokja,
Ölését annak
Testetek hogy szokja?

Doberdo halálos
Sziklái tövében
Tudtok-e nyugodni
M megbékélve, szépen?

Éjszakon és délen,
S annyifelé, széjjel,
Simogat-e kedves
Álommal az éjjel?

Jaj, mi (ha lehetne!)
Sokszor arra járnánk.
Rendeznénk alátok
Selyemágyat, párnát.

Álmot dudorásznánk
Csukott szemetekre -
Hogy az visszahozzon
Szülőföldetekre.

S itt lássatok mindent:
Házat, kicsi telket,
Úgy ahogy kedvesnek
Látta rég a gyermek!

Viduljatok, mint rég,
Virágos határon.
Ami másként van most:
Belétek ne fájjon!

Kedvetekbe búsat
Semmi ne vegyítsen -
Virrasszon álmotok
Fölött a nagy Isten.

Álmodjatok szépet
Szülőföldről -
Rátok emlékező
Boldog népetekről...

ŐSZI HAJTÁSBAN

Az erdőaljban visszhangos csaholás zeng -
A sárgásodó homályban láthatatlan
Kutyák hajtanak, dühösen nyargalászva,
Míg te lenn pállott, fakult mezőben állasz,
És föl ijedsz: jaj, beh hamar, beh hamar jött
E változás, ez a nyárból-ősz, amikor már
Más semmi sehol, csak e kongó, széles üresség...
Elhúztak messze a nyár tollasai is,
Akárcsak éveid, - annyi önáltatásod,
Lásd, ide vezérelt, hogy ily egyedül vagy!

S míg arra gondolsz, riadozva, ha mostan
Azok rád törnek, látnod kell: nincsen egy zug,
Rejteni téged, ahol még kevéssel előbb is
Titokbarlang nyílt, s vágylugas mindenütt,
Amerre néztél, - sötétlobogású
Máglyád sem ég már, hogy sujthatnál, ha jönnek,
Sujthatnál csóvát véres és vad szemükbe!

Nos, rejtőznél hát a kedvesed hajába!
De jaj, beléd fáj: az egy-igazi kedves
- Ki neked az volt, csakugyan - ősz hajával,
Bús anyaszívével két éve síri alvó...
Föl, föl kell végre fognod: nem tudsz menekülni -
Az ősz kutyái végzetes, vad dühükkel,
Mind szűkebb körbe zárnak, konokul közeledve,
(Míg sebzett szíved sok vérnyoma is elárul)
Végül is nem tehetsz mást: míg messze kis harang sír,
Szemedbe vissza kis ijedt gyík tekintget,
Te pár szál aszott virággal ujjaid közt,
- Menekülni se vágyva - csak megadod magad!

A MŰ

Nagy falak alján, torlódó tömegben
Tétován lépked, riadozva szédül.
Vonzódik is, odább is állna egyben,
Amíg egy hullám elsodorja végül.

Magában másnál izzóbb vágyakat hord,
S mikor már úgy van: enyhülést találhat:
Kiszáradt a tó, amelyből jutott korty
Minden más népnek, embernek, számarnak.

A szívét eszik acélcsőrű gondok -
S hogy meg is ették, s már az út kutyái
Vérét is felnyaldosták -: a bolond ott
Újra kinő, hogy tudjon újra fájni.

Az igazságért láz emészti holtig -
Az minden másnál tartósabb szerelme.
De hazugságok hurkaiba botlik
Lépten-nyomon, s nyugalma sincs semerre.

Bizonynal áldott, s áldottsága terhét
Talán egy műben tudhatná levetni!
Így megmutatván, amit óva rejt még:
Énje jobb részét is művébe menti.

Tehát ezen vés, farag, nekigyúlva!
Míg egyszer megáll, végképpen kidőlve -
De ott a mű, szfinxarca könnyű gúnnyal
Néz el fölötte merőn a jövőbe.

LÓFÜRÖSZTÉS

Vasalt paták csattognak a kavicsos parton -
Két székely lovas jó két pár lóval a vízre - -
Rögtön le harisnyát, inget - s már benne csobognak.
A víz hamar az állatok sügyéig ér föl,
Sodorná is őket, de szorulnak a térdek,
S működnek a sarkak, fordulást követelve -
A lovak nyúlt nyakkal engednek a parancsnak,
Igy fordulnak, megúszva, föl és le nehányszor,
Míg egyik legény rikkant, s hetykén veti hátra:
Szorítsad, Imre! S ez rá: Ne hagyd magad, Áron!
S kacagnak nyersen a játszadozáshoz -

Majd ezt megúnva, kiállnak a partmenti sekélybe,
Szikkadni a napra, mely roppant fényt, hevet süt!
Aranypor a sok csepp, megrázkódván az állat!
Igy lovukon, szinte helyükre kövülve időznek,
Két szíjas székely, bajviselt, bús, konokarcú -
Fölöttük madár hűz, árnyvető fellegek úsznak -
A dél még izzóbb, - ők állnak rezzenetlen
Szoborként. Egykor így álltak (ők, vagy apáik)
A Pruthnál is, - így a gránátszaggatta Doberdó
Szikláin, - akár Pennssylvania gyilkos levegőjű
Bányáiban, s álltak, ahol csak állniok kellett,
Keserű daccal, a sorsnak szembeszegülve.

S én nem tudom a sorsot, mit tartogat még ezutánra?
E végzetes ég alatt lesz-e még öröm?
De tudok annyit, hogy ha öröm helyett
Tűzes mennykövek szakadnak is itt le,
- Míg gyászosan évek százai húznak el -
Ők örömtelenül is, ha kínba tébolyodottan:
Itt fognak állni, örökké, - hogy Imre szorítja,
Áron pedig... Áron nem hagyja magát!

EGY VOLT-VADÁSSZAL...

Kovács Lászlónak

Egy volt-vadással beszéltem az este - -
Rég nem vadászik -: eladta fegyvereit, kutyáit.
„Nyerskoszton” él, s az oktanul kiontott
Vértől már borzadt, álmában is elejtett
Vadakat látott, - szemük csupa vád volt.
Hát abbahagyta...

Barátom után én
Beszéltem el, hogy énmagam is mily
Furcsákat érzek, már éppen émelyít
A sok baj és jaj - a másé is, az enyém is -,
Ez általános és idült zűrzavar,
Mely a föld mosolyát iszappal ölte el,
A sok erőszak, mely erdei vadnál
Üzöttebb vaddá alázta az embert,
Egy rejteket sem hagyván meg, ahol bár
Perc nyugta legyen, sőt könyveim közt is
Megborzaszt sokszor, hogy csodált nagyjaim
Halottan enyésznek; enyésző sejtsomó
Dosztojevszkij szent szíve, Goethe agya - -
Ilyenkor izzó, vad indulat űz fel,
Ki, ki, levegőre, rohanni mezőn át,
S kiáltani: nem, nem! Nem kell az enyészet,
A gyász, a halál már! Az kell, hogy az embert
Engedjék élni, örülni, - ezért lett,
S nem gyűlölködve szorongani folyvást!

Folyt pedig e jámbor, meghitt beszélgetés
Ezerkilencszázharmincnégy őszén,
Míg teljes üzemben volt szerte a földön
Minden hadiszergyár, s a Rivierán
A titokzatos Bazil Zaharoff
- Mint vérre leső, nagy dsungeli dúvad -
Szimatolva hunyorgott az őszi napon.

RÁDIÓVERS

Itt rádió: egy nyugtalan, sötét szív,
Mely eddig sokat vívódott magában -
Míg most (magányát únva) végre jelt ad
És viszont: jelt is vár az éjszakában.

Jelt adok, s jelt is várok -: valahol tán
Van szív, mely velem dobban egy-ütemre!
Dél s éjszak közt a vágyam szétsugárzik,
Millió titkos szálon szállva, zengve.

Egy szűk fülkéből hívón sürgetőzőm -
Hívásom hátha valakit megindít -
Boldogság, te is mindig elkerültél...
Ezután is csak elkerülsz-e mindig?

Csak egyszer, bár csak egyszer látogass meg,
Hogy hinni tudjam, volt értelme: lennem -
S tégedet várnom, várnom annyi évig -
Fogyó reménnyel, szomjas gyötrelemben.

De ne halogasd jöttödöt sokáig!
Úgy jöjj, ha jössz, hogy engem itt találj még!
Mert lehet, hogy már késő lesz, ha késel,
S nem nekem jut a nekem szánt ajándék.

Ma is az őszből kiszakadni vágyva
Fürkészttem: kiút a mezőn hol int, de
Mindenütt őr állt, sárgában, vörösben -
És látnom kellett: be vagyok kerítve.

Rémület környez, erőm sincs magamban
Vívódni tovább kudarcból kudarcig - -
Kiáltok: halló! Öröm, fény! Hiába:
Nincs semmi válasz! Lámpám is kialszik - -

SZIDDHÁRTHA ÚJBÓL ELTŰNIK

Reményik Sándornak

Itt mély a víz már, s csobbanástalanul húz
El partjai közt, - nagy volt az útja eddig!
Tükréből rám egy emlékfelleges arc néz,
Mellette bús fűz titokzatos árnya.
A folyamról föllibegő köd lopva körülfolly
Mindent a berekben, melyből a hang is eltűnt -
Jó most ez a csend, a zavartalanság áldott,
Hűsítő csendje, - oly régóta esengem!
Közben a lelkem is ős lett, olyan ősz, mint
A fákról lecsüngő köd szakálla, s fáradt...
Az aranytollú csodamadár sem
Csalogat többé ligetről-ligetre.

Csak lótuszt enném, eszméletlen felejtést,
Már ne gyötörjön: ki voltam, s ki lettem -
Hogy tündökölt, milyen folttalan-fehéren
Szép ifjú hitem, - királyfipalástom...
Csak egy virág volt nálam, hogy útra keltem -
S én bíztam: örül majd és jobb, szelidebb lesz
Mind, akinek csak megmutatom egyszer.
De hol van ez már tőlem, s én hol vagyok ettől?
Lerongyosodva, vér- és sárlepetten?

Csak így sikerült otthagynom a gyilkos
Ölelésű vásárt, erőszakos, örült
Derviseivel, az árusok, s pecérek
Szünetnélküli, nyers rikácsolását,
Hogy fülem, szemem egyszer ismét pihenni tudjon.
Oh, mindenestől is pihenni volna jobb, mint
Rút görcsben együtt rángani milliókkal,
Fekélyesek közt fekéllyel elkenődni,
Csak látva, hogy önt el mindenkit a kórság,
S nem tudni a bajnak szerét sem, okát sem.

Leprás a föld, - a csillagok is bizonynal
Irtózva nézik iszonyú rothadását,
Mit senki tanáccsal, vagy tettel meg nem állít.
(Minden kísérlet: csak méhdöngés viharban!)

Már tisztulását nem várhatom én sem!
Reményt feladva, halálos iszonyatommal,
Itt már csak arra a pillanatra várok,
Mikor egy leszek újra, kiszakadt rész, az egésszel,
A volt meg a nem volt is egybemorajlik
És tudtom nélkül forog a változás - -
Míg valami jobbat forog ki végre. (Talán
Hétszer hét század is eltelik addig.)
Majd arra ismét eljövök még, de akkor,
Akkor villám, vagy ostor lesz a kezemben!

EGY KEVÉLYKEDŐHÖZ

*„Aki magát felmagasztalja:
megaláztatik.”*

Te magadban olyan
Biztos vagy, oly szilárd,
Mintha már sohasem
Vallhatnál semmi kárt.

Kétséged soha sincs,
Hogy mi rossz és mi jó,
Míg nekem rendesen
Jó, rossz: kemény dió.

Én megvallom: bizony
Tévelygek eleget.
De néha azt hiszem,
Egy titkos kéz vezet.

Annak keze, ki míg
Itt vergődtet, gyötör,
Éjente mint harang
Biztat meg messziről.

Ki míg töviseken
Botorkáltat tovább:
Olykor bizalmasan
Hallatja mély szavát.

S én mély-mély titkait
Tikkadtan figyelem,
Kezdvén megérteni:
Ő mindig kegyelem.

Az akkor is, ha sujt,
Kínok tüzére vet:
Így szelidítgeti
Vad, s hiú szívemet.

Csak tűrök hát, amíg
Fölöttem egy napon
Sátracska lesz az én
Meglelt alázatom.

Sátor, mely gőgöt és
Hiúságot kizár,
S amelynek földje: túl
És innen közt határ.

Az átkelés nekem
Így nem lesz tán nehéz -
... De mi vár rád, ha majd
Az átkelőhöz érsz?!

MINDEN FÉNY HÚNYTÁN

Most, most mutasd meg, mikor éjjeledik már,
Hogy mekkora hős vagy -: nem ijeszt a sötétség!
Csak nézel elébe rezzenéstelenül,
Várván, mikor fog egészen átölelni.
Mert könnyű ám addig játszani hősként
Sötétbe-bújósdit, míg egeden fény,
A fiatalság fénye lobog még
És hinni tudod, hogy valaki eljön
Érted is - - rádlel - - egymásra nevettek,
S a napra kilépve, úgy mentek tovább,
Mentek kéz-kézben, alkonyodásig -
Sőt azontúl - - is teretlen tereken -
Így könnyű zengeni is: ne félj, ne félj!
De bezzeg más, ha tudod: valóban az éjjel
Von árnyaival percenként sűrűsödő
Őrséget köréd, s nem vághatod át már -
Látod: hiába vártad, hogy bár legalább egy
Megcsúfolatlan öröm jusson ki neked is,
Melyet te dalolva holtodig ünnepelj...
Így hát az örömmel elmaradt ünneped is,
S te most, örökre szivedbe fagyott dalaiddal,
Csak mész tova egy sötétedő mezőn,
Hol útag elvesz, s magányod súlyosodik -
... Légy ilyenkor hős, aki csakugyan az,
Minden fény húnytán sem ismer tétovát -
Menj, római módon, végzeted, halálod
Elé, egy-kettő, előre, előre tovább!

DECEMBER 21: LEGNAGYOBB NAPTÁVOLSÁG

Az egész évben az éjjel
Ma a leghosszasabb -
De holnaptól az éj fogy
És viszont nyúlik a nap.

A vízbe zuhant fatönk is
Süllyedhet erőtlenül,
De lent a fenékhez ütődve,
Fordul, s felszínre kerül.

Le-föl, le... jó, hogy e példák
Így intenek nekünk.
Mutatva: sohasem kell
Hitünket vesztenünk.

Hogy akármint zuhannál,
Vesztedtől mégse remegj:
Ölként vár, fölfog a mélypont,
December huszonegy!

És fordul zuhanásod,
Könnyebbül éjszakád -
Minthacsak holt anyádnak
Jó szavát hallanád.

Bizalmad is föléled -
Megsejted, hogy veled
Valami szép ígézet
Történik legközelebb.

Mikor majd végre elfogy
Vert szívedből is a kín -
Újulás rügyeit érzed
Tar életed ágbogain.

-&-